HARALAMB ZINCĂ

O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

EDITURA TINERETULUI

HARALAMB ZINCĂ

O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

(DIN CAIETUL COLONELULUI CĂLIN MUSCELEANU)

EDITURA TINERETULUI

IULIE 1966

Un scriitor din Capitală s-a rătăcit astăzi pe la noi. Îl cunoşteam. Cu ani mulţi în urmă, o întîmplare dramatică, dar nu lipsită de haz, ne-a pus faţă în faţă. De atunci, nu ne-a fost dat să ne mai întîlnim. M-a recunoscut de cum m-a văzut şi, în timp ce-mi strîngea mîna, m-a întrebat, într-o doară: „Tovarăşe Musceleanu, de cît timp sînteţi în miliţie?“ „De douăzeci“, am răspuns. „*Veteran*, care va să zică, a continuat vizitatorul, sînteţi un *veteran*. E timpul să vă scrieţi memoriile“. A rîs, a continuat să-mi scuture braţul, arătînd cît este de bucuros că m-a reîntîlnit, apoi şi-a văzut mai departe de ale lui. Venise doar să se documenteze. „Veteran! am zîmbit în sinea mea. Şi scriitorii ăştia... Vin în fugă. Dispar tot în fugă. Aruncă ici o vorbă, dincolo alta. Să-mi scriu memoriile?!... Fleacuri!“ mi-am zis şi, cufundîndu-mă în studierea unui dosar, am încercat să mă gîndesc la altceva. Am izbutit, însă nu pentru prea multă vreme. „Ce-a vrut să spună, m-am pomenit frămîntîndu-mă, că au trecut douăzeci de ani!... Cînd au trecut oare? *Veteran!* Hm!“ Nu aveam obiceiul să-mi număr anii. Astăzi, ca şi ieri, ca şi alaltăieri, îmi simţeam fiinţa aceeaşi. Ei da, trebuie să recunosc, m-am îngrăşat, dar nu prea mult... Părul mi s-a rărit... „Hm, ce-i veni scriitorului să-mi arunce vorba asta!“...

În ziua aceea, ca întotdeauna, Mioara mă aştepta cu masa pusă. Băieţii plecaseră la şcoală. Băieţii!? Iată încă un semn că anii au trecut. „Mioara, ştii că bărbatul tău e... veteran?“ i-am mărturisit eu, pe neaşteptate, gîndurile. Bineînţeles, a izbucnit în rîs. „Ştii, Căline, în orăşelul meu din Moldova trăia un veteran de la '77. Era tare bătrîn şi purta o barbă albă, care mă impresiona. Moş Funichi! Da, el, într-adevăr, era veteran... Deschidea parăzile militare“.

Şi ea, ca şi mine, săvîrşea aceeaşi eroare. Confunda noţiunea de veteran cu aceea de bătrîneţe. După ce am prînzit, pradă aceloraşi gînduri, m-am retras în cămăruţa mea şi m-am cufundat în „fotoliul meu“. Pe măsuţa din dreapta, se găseau rînduite frumos trei pachete de ţigări „Snagov“, scrumiera, o cutie de chibrituri. „Să-ţi fac o cafea?“ m-a întrebat Mioara. „Te rog chiar“. „Vrei şi un coniac?“ „Vreau“. Niciodată nu mi-a trecut prin cap că sînt un om cu tabieturi. Acum le descopeream. Se iviseră, se formaseră de-a lungul anilor. „Veteran!! Ce să-i faci!“

Mioara mi-a adus cafeaua, coniacul. Apoi s-a retras în tăcere. Îşi închipuia că am de lucru. De fapt, vorbele scriitorului mă scoaseră dintr-o anumită inerţie şi mă aruncaseră în ghearele melancoliei. Eram astfel obligat să mă gîndesc la anii scurşi. Au trecut doar douăzeci la număr... O epocă! „Veteran?!“ ... „E timpul să vă scrieţi memoriile!“

Coniacul, cafeaua, ţigara m-au făcut şi mai melancolic. Cînd munceşti mult, intens, într-un ritm propriu epocii, viteza timpului care se scurge este atît de mare, încît ai senzaţia că, de fapt, nu au

trecut două decenii, ci mult mai puţin. Şi iată că vorbele năstruşnice ale scriitorului mi-au reamintit de viteza reală a timpului, m-au determinat să mă opresc, să privesc în urmă şi să-mi regăsesc tinereţea. Am oftat şi, în aceeaşi clipă, am auzit glasul amintirilor. „Domnule Musceleanu, poliţiştii nu sînt fiinţe sentimentale!“ Cînd au fost rostite aceste cuvinte pentru întîia oară şi de către cine? Am zîmbit aducerilor aminte. Bietul Patrolea, el le-a rostit. „Comisarul Patrolea de la Criminalistică!“ Într-o zi, o să-mi amintesc în ce împrejurare a ţinut să-mi atragă atenţia: „Domnule Musceleanu, poliţiştii nu sînt nişte fiinţe sentimentale“, după care l-a apucat tusea... o tuse tabagică. Pieptul slăbănog îi hîrîia, obrajii i se congestionaseră. Te cuprindea şi mila uitîndu-te la dînsul. Mai avea doi-trei ani ca să iasă la pensie. Mi-l amintesc perfect... era un bătrînel slab, jigărit, cu obrajii supţi de suferinţă. Chelise de timpuriu şi încerca să-şi acopere craniul lucios cu o şuviţă de păr cărunt, adusă dinspre spate spre frunte... „Zi aşa, te-a trimis partidu' să te faci criminalist... că poliţiştii şi criminaliştii — vezi Doamne! — se fabrică peste noapte“. Cînd au fost rostite cuvintele astea? Demult, de foarte de demult...

Cîteva ciocănituri în uşă m-au făcut să tresar. „Mai vrei un coniac, veteranule?“ m-a întrebat nevasta. „Mai vreau, i-am răspuns, am descoperit că *am o istorie* şi vreau să beau în cinstea ei“. Mioara a rîs, dar n-a înţeles prea bine la ce mă refeream.

...Aşa s-a născut „Caietul colonelului Călin Musceleanu“.

CAPITOLUL I

O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

Ziua aceea mi-o amintesc foarte bine. 16 noiembrie 1945. Au trecut, de atunci, douăzeci de ani. Ploua... O ploaie măruntă, rece, de toamnă. Străzile orașului erau pustii. Doar în fața unor brutării cu obloanele trase, oamenii se înghesuiau și așteptau inutil la coadă. Era într-o joi, cînd m-am prezentat la Chestură să-mi iau în primire noua mea muncă și era valabil bonul de mălai nr. 23. Ploua...

În ajun, secretarul Județenei de partid mă chemase la dînsul. „Tovarășe Musceleanu, mi se adresase el, te trimitem să lucrezi în rîndurile poliției. E o sarcină de mare importanță". „Pe mine?! sărisem eu. De ce tocmai pe mine?" „Pentru că ești înalt și voinic!" glumise el. Abia acum, după atîta amar de vreme, îmi dau seama că nici secretarul, bărbatul acela cărunt, cu mișcări stîngace și care, evident, se simțea prost șezînd la birou, nu a avut prea multe argumente în legătură cu trimiterea mea în rîndurile poliției. Mi-am dat consimțămîntul, dar nu din toată inima. Mi-am făcut, socotind că, după o lună-două, o să mă reîntorc la cazangerie. De atunci au trecut douăzeci de primăveri.

La Chestură m-am prezentat comisarului Patrolea, care nici n-a catadicsit să se uite la mine. Masa

la care ședea și fuma, moțăind, era plină de pete de cerneală. Aflasem cîte ceva despre dînsul: că ar avea o fire ciudată, că ar fi cinic, ursuz. Ba unul ținuse să-mi atragă atenția că n-ar fi întreg la minte, și asta din pricina nenumăratelor cadavre cercetate în lunga sa carieră de criminalist. Primirea m-a cam enervat.

— *Mă mai țineți mult în picioare?* am izbucnit eu supărat. (Aveam 22 de ani și mă aprindeam repede.)

— Zi așa... mi-a vorbit, după ce s-a îndurat să mă poftească să iau loc. Te-a trimis partidu' să te faci criminalist... că polițiștii și criminaliștii, vezi Doamne, se fabrică peste noapte!

Vorbea acru, parcă în dușmănie, fără să mă privească. Pe urmă, s-a ridicat în picioare, de parc-ar fi vrut să-mi arate cît îi era de larg și de lustruit costumul. L-aș fi pocnit... Zău l-aș fi pocnit, dacă secretarul nu mi-ar fi atras atenția că, în general, trebuia să dau dovadă de tact... că poliția nu era încă în mîinile noastre.

Criminalistul Patrolea... A murit cu ani în urmă — fie-i țărîna ușoară — pe un pat de spital. Nimeni nu l-a plîns la căpătîi. N-avea familie, n-avea neamuri. „Un adevărat criminalist, a continuat el să susțină pînă și pe patul de moarte, nu trebuie să aibă copii... Vezi Sherlock Holmes... E un principiu al criminalisticii".

În primele luni de ucenicie l-am urît. Pe urmă, însă... la înmormîntare ochii mi s-au umezit. Iar cînd l-au coborît în groapă, mi-am amintit cuvintele: „Domnule Musceleanu, polițiștii nu sînt ființe sentimentale". Nici pînă astăzi nu știu de ce pleda pentru un tip de criminalist ascet... fără familie,

asentimental. Colegii îi recunoşteau marele talent, dar în acelaşi timp nu se dădeau îndărăt să-şi bată joc de sobrietatea sa.

— *Domnule Musceleanu*, a ţinut comisarul Patrolea să-mi atragă atenţia, *nu poţi să fii criminalist şi să faci şi politică. Criminalistica este o instituţie autonomă... apolitică... deasupra claselor... deasupra societăţii. Dumneata, care faci politică...*

Îmi aduc aminte că nu şi-a terminat fraza. În încăpere a intrat chestorul Dinică. Îl cunoşteam. Era un bărbat suplu, cu o alură ostentativă de sportiv.

— Patrolea, stimabile, i s-a adresat chestorul, am primit chiar acum un telefon... Ia dă tu o fugă pînă pe Zimbrului 15 şi vezi ce s-a petrecut acolo... Cică nevasta unui oarecare avocat Druţă s-ar fi jucat cu o grenadă... Cine dracu' a pus-o?! Grenada a explodat... Du-te şi vezi ce-a mai rămas din dînsa.

Patrolea l-a ascultat în picioare — ţigara i se lipise de buza de jos. Cu mîinile înfundate în buzunarele pantalonilor largi, aducea cu o sperietoare de ciori.

— Ia-l şi pe dumnealui cu tine!

„Dumnealui" eram eu.

— Îl iau, a consimţit Patrolea cu ironie. Să vadă cum arată un cadavru.

S-a ţinut de cuvînt. A fost prima cercetare la care am asistat. Ploaia nu contenise. Se însera. O rablă neagră a chesturii ne-a transportat în strada Zimbrului. Cît a ţinut drumul, Patrolea n-a scos o vorbă. Dormita şi fuma. Numai cînd l-a auzit pe şofer exclamînd: „Ce de lume, dom'le!" a tresărit, a făcut ochii mari. Avea ochii verzi, cu o privire aspră, neiertătoare.

Sergentul care stătea de pază la poartă, în fața casei, l-a recunoscut imediat. Ne-a ajutat să ne croim drum printre oameni, către casa avocatului Druță. În vestibul, ne-a întîmpinat o femeie — dacă avea treizeci de ani — trupeșă, frumoasă. Purta o rochie neagră, acoperită în față cu un șorț alb. Îi era frig, tremura, cu toate că-și pusese pe umeri o jachetă groasă.

— Dumneata cine ești? a întrebat Patrolea, fără să se uite prea bine la dînsa.

— Eu sînt subreta ...

— Unde ți-i stăpînul?

— La Arad, de două zile a plecat, la niște procese. Acasă nu am fost decît eu și ... doamna, a adăugat, izbucnind într-un hohot de plîns.

— Unde s-a întîmplat nenorocirea?

— În sufragerie ...

— Condu-ne! i-a poruncit comisarul.

Am urmat-o. În pragul sufrageriei, am încremenit. Înaintea ochilor ni se înfățișa un tablou greu de descris. Grenada explodase în mîna femeii, transformînd-o într-o masă informă de carne. Pereții, mobilierul, obiectele scumpe din sufragerie fuseseră împroșcate cu sînge. O schijă lovise geamul, prefăcîndu-l în țăndări.

M-a cuprins greața și cu greu m-am stăpînit să nu vomit. M-am uitat curios la Patrolea. Încremenise și el cu mîinile în buzunare; fuma nervos, plimbîndu-și țigara dintr-un colț în celălalt al gurii. S-a întors către subretă și s-a interesat unde e telefonul.

— În biroul domnului avocat.

— Condu-ne!

Am traversat sufrageria, ocolind cu grijă tot ce se cerea ocolit. Am intrat într-o încăpere nu prea mare — o bibliotecă înțesată cu cărți de tot felul îți lua ochii. Comisarul a telefonat chemînd procuratura la fața locului. După aceea, s-a întors către subreta rămasă nemișcată lîngă ușă și a întrebat-o:

— Cum te cheamă?

— Maria Ursache, a răspuns ea încet, frîngîndu-și mîinile.

— De cînd ești în serviciu la familia Druță?

— De aproape doi ani.

— Povestește cum s-a întîmplat! a îndemnat-o comisarul, cu o voce care te îngheța.

— Terminasem treaba... M-am dus în odaia mea... am vrut să mă întind... să mă odihnesc... cînd, deodată... în sufragerie... am dat fuga acolo... am găsit-o... Aici, subreta a început iar să plîngă stăpînit. S-a adunat lumea... A venit sergentu'... apoi dumneavoastră...

— La ce oră ai auzit explozia?

— Pe la cinci fără un sfert.

— De unde știi că era cinci fără un sfert?

— Azi e joi... am liber după-masă... La șase voiam să ies în oraș... așa că, înainte de a mă odihni, m-am uitat să văd cît era ceasu'...

— Te-ai mai văzut cu doamna înainte de a te retrage în camera dumitale?

— Da, după ce am terminat de spălat vasele, m-am dus s-o caut în dormitor.

— De ce? a întrebat repezit Patrolea, fulgerînd-o cu privirile.

— Voiam să-i spun că o să vin acasă după ora zece...

— Şi i-ai spus?
— N-am găsit-o în dormitor, ci în birou... Vorbea cu cineva la telefon...
— Cu cine?
— Nu ştiu... Spunea doar atît: „Da, da, aşa am să fac... cum zici tu“... După ce-a terminat de vorbit, i-am spus că o să vin acasă după ora zece. M-a învoit...
— Deci, tu ai ieşit, ea a rămas în birou. După cît timp s-a întîmplat nenorocirea?
— Să fi trecut un sfert de oră... Pe doamna am lăsat-o la telefon ..
— Zici că ai avut multe vase de spălat, aţi avut cumva musafiri la masă?
Subreta şi-a acoperit faţa cu mîinile. Cu greu îşi mai putea potoli plînsul. Patrolea o măsura cu ochi reci, duşmănoşi parcă.
— De ce taci? a ţipat comisarul, speriind-o. Cu cine a luat doamna prînzul?
— Cu un bărbat... un domn... prietenul doamnei, a mărturisit ea, luîndu-şi parcă o povară de pe inimă. O vizita pe doamna, cînd domnu' avocat pleca în provincie...
— Un prieten?! Poate un amant... Stăpînul ştia?
— Nu...
— Doamna îţi plătea tăcerea, nu-i aşa?
Femeia o vreme s-a codit să răspundă, dar Patrolea n-a lăsat-o pînă ce nu i-a smuls răspunsul.
— Îmi dădea mai mult cu o jumătate de leafă.
— Ei, bravo, ai adunat ceva bănişori la ciorap! Şi cine-i amantul doamnei?
— Nu ştiu... Ba ştiu... Titi, aşa îi spunea

doamna. E un bărbat frumos şi mai tînăr decît dumneaei.

— În timp ce le serveai prînzul, n-ai observat nimic? Nu cumva s-au certat?

— Nu, nu ... nu i-am văzut niciodată certîndu-se.

— Obişnuia să-i aducă doamnei daruri?

— Îi aducea mici atenţii ... flori ... cutii cu bomboane ... Şi astăzi i-a adus un pacheţel, parc-ar fi fost un borcan ...

— Cînd a plecat domnul avocat de acasă?

— Ieri-dimineaţă.

— Şi dumnealui cînd şi-a făcut apariţia?

— Astăzi, pe la nouă, şi a plecat îndată după ce au mîncat, cam pe la două şi jumătate ... Era mai grăbit decît în alte dăţi.

— Cînd trebuie să-ţi sosească stăpînul?

— Nu ştiu ... da mai mult de două zile nu lipseşte niciodată ...

— Vino cu mine să-mi arăţi dormitorul doamnei!

Camera era în dezordine. În aer plutea un parfum fin, îmbietor. Mobila grea, din lemn de nuc, trăda bunăstarea avocatului. Comisarul Patrolea s-a învîrtit o vreme prin cameră, adulmecînd toate ungherele cu un aer de om scîrbit. S-a oprit în dreptul măsuţei de toaletă, a cercetat borcanele din faţa oglinzii. A deschis sertarele, a cotrobăit prin noptiere. În cele din urmă, ne-am întors în sufragerie. De astă dată, Patrolea s-a apucat să cerceteze atent cadavrul sfîrtecat al femeii. L-am văzut culegînd de pe jos o schijă, o bucată de sfoară, cîteva petice de ziar. L-am mai văzut uitîndu-se sub un bufet şi scoţînd de acolo ceva ... Părea mulţumit de tot ce-i fusese dat să cu-

leagă de pe covorul persan stropit din belşug cu sînge.

Am mai stat acolo pînă în clipa în care a sosit la faţa locului procurorul, însoţit de medicul legist. Comisarul Patrolea i-a salutat rece, ca pe nişte străini, şi m-a tras după dînsul în strada cufundată în beznă, dar încă animată de ecoul nenorocirii din casa avocatului. Bineînţeles, rabla chesturii nu ne aşteptase. Am făcut cîţiva paşi împreună. Zgribulit în pardesiul său subţire şi vechi, comisarul părea lipsit de apărare. La un colţ de stradă s-a oprit şi mi-a spus:

— Domnule, prima zi din activitatea dumitale de criminalist s-a încheiat. Poţi să te duci acasă. Salut!

Mi-a întors spatele şi a plecat, pierzîndu-se în noapte. Fireşte, l-am înjurat în gînd pînă cînd m-am săturat. Apoi, am intrat într-o cîrciumă şi, cu puţinii bani pe care îi aveam în buzunare, am băut o ţuică. Voiam să-mi „înec" amarul unei zile pe care nicicînd n-o visasem. Ridicam cinzeaca şi-mi uram singur: „*Noroc, tovarăşe poliţist!*" De fapt, fierbeam de necaz că Patrolea mă expediase acasă ca pe un puşti, refuzînd orice explicaţii. Muream de curiozitate să aflu ce ascundea explozia grenadei. Crimă? Sinucidere? Un simplu accident? De altfel nici nu-l vedeam pe comisarul Patrolea descurcîndu-se în toată afacerea asta.

*

* *

A doua zi, Patrolea a binevoit să nu se prezinte la slujbă. Dispăruse fără urmă. Turbam. A reapărut în a treia zi, pe la ora zece. Mi-a dat bună ziua în

fugă, a scos dintr-un buzunar al pardesiului un pachețel și s-a apucat să mănînce salam cu pîine. Era hămesit. Clefăia, nebăgîndu-mă în seamă. L-am lăsat să-și înghită mîncarea liniștit. Pe urmă, i-am comunicat că-l căutase domnul chestor.

— Atîta pagubă, mi-a răspuns.

Și-a aprins o țigară și a închis ochii pentru a trage, parcă, un pui de somn.

— L-ați prins? am îndrăznit eu să-i tulbur siesta.

— Pe cine?

— Pe vinovat...

— Trebuie să apară aici dintr-o clipă într-alta.

Chestia cu vinovatul care urma să se prezinte singur la poliție n-am prea priceput-o. Zece minute mai tîrziu însă, în birou a intrat un domn — în jur de cincizeci de ani — îmbrăcat într-un costum negru. Pe chip i se citea o durere adîncă. Am înțeles de îndată că în fața mea se afla soțul victimei, avocatul Druță. „Cu neputință!“ a fost prima mea reacție. Am constatat că Patrolea îl cunoștea. L-a poftit să ia loc pe scaunul de lîngă masa sa plină cu pete de cerneală, apoi l-a privit lung și flegmatic. Avocatul i-a suportat privirile și l-a întrebat:

— Pentru ce m-ați chemat?

— Pentru cîteva date suplimentare.

— Am crezut că discuția noastră de ieri după-amiază a fost edificatoare. De altfel, consider că m-ați invitat într-un moment nepotrivit. Astăzi e înmormîntarea... Mă rog, vă stau la dispoziție, dacă nu se poate altfel, s-a oferit avocatul în cele din urmă.

— Vă rog să-mi spuneţi ce ştiţi despre amantul soţiei dumneavoastră? a intrat Patrolea brutal în fondul problemei.

— Îndrăzniţi să calomniaţi memoria soţiei mele? a ripostat domnul Druţă, roşindu-se de mînie pînă în vîrful urechilor. Nu permit!

— Calomnia nu-mi stă în caracter, s-a apărat comisarul cu demnitate. Apoi, sugîndu-şi enervat măselele, a continuat: Dacă nu mă credeţi, întrebaţi-o pe subretă. Şi, vă rog, reţineţi: cînd formulez o acuzaţie, o şi demonstrez cu probe concrete. Mai demult aţi avut un secretar, Năftănăilă. El a fost, pînă în ultima clipă, amantul soţiei dumneavoastră.

Domnul Druţă şi-a lăsat ochii în pămînt.

— Da... ştiam, a recunoscut el cu o voce dramatică. Mă înşela... e o poveste mai veche. N-am putut s-o împiedic...

— ... pentru că întreaga avere se găseşte trecută pe numele doamnei.

— Viaţa, domnule comisar, e un conglomerat de compromisuri... Nu eram decît un avocat tînăr şi sărac cînd ea a acceptat să se căsătorească cu mine, a răspuns soţul decedatei, cu un glas stins.

— Cînd aţi plecat la Arad, aţi bănuit că soţia se va sinucide într-un mod atît de înfiorător?

— Să se sinucidă?!? Am auzit bine?! Nu... nu... De ce să se sinucidă? N-avea nici un motiv s-o facă... Şi mai ales cu o grenadă?! De unde s-o fi luat? Nu pot să-mi explic.

Comisarul a înălţat din umeri, arătînd astfel că nici el nu-şi explică provenienţa grenadei.

— Cînd aţi vorbit cu dînsa ultima oară?

— Acum trei zile... dimineaţa... Cînd am plecat la Arad... Aşa cum am mai declarat: am avut de pledat în cîteva procese.

— La despărţire n-aţi observat nimic schimbat în comportarea ei? a întrebat Patrolea, aprinzîndu-şi o ţigară.

— Nu. Ca întotdeauna cînd plecam de acasă pentru mai multe zile, se înveselea subit.

Explicaţiile nefericitului soţ au avut darul să-mi stîrnească compătimire. Deci, cu atît mai mare mi-a fost uluirea cînd l-am văzut pe Patrolea izbucnind în rîs... un rîs grosolan, enervant.

— Domnule, a sărit avocatul ofensat, nu vă permit să vă bateţi joc de simţămintele mele atît de greu încercate!

— Ba o să-mi permiteţi, i-a replicat criminalistul. Domnule Druţă, vă anunţ că Parchetul a emis un mandat de arestare pe numele dumneavoastră. Sînteţi învinuit de crimă.

După o tăcere scurtă, dar foarte apăsătoare, avocatul a izbucnit:

— Sînteţi nebun, domnule comisar! Nebun de-a binelea... nebun de legat... Eu să fiu învinuit de crimă?!!! Să-mi ucid nevasta?! Obrăznicia asta n-o să rămînă nepedepsită, domnule comisar...

Ascultîndu-l, Patrolea s-a tot căutat prin buzunare, găsind, în cele din urmă, ce căuta. I-a întins învinuitului mandatul de arestare. Furios, avocatul l-a azvîrlit cît colo. Peticul acela de hîrtie a plutit cîteva clipe prin cameră. Pe comisar, totuşi, gestul avocatului l-a lăsat indiferent.

— Domnule Druţă, aţi proceda mai înţelept dacaţi binevoi să mă ascultaţi cu răbdare şi calm. Sînteţi doar avocat. Dacă probele de învinuire nu or să vi se pară convingătoare, cu atît mai bine... o să vă puteţi apăra mai uşor. Nu-mi respingeţi sfatul. De altfel, nici n-aveţi încotro. Mandatul de arestare a fost emis...

— Dumneata nu eşti în toate minţile! a mai ripostat avocatul.

— Poate. Însă vă cer să-mi vorbiţi şi dumneavoastră la fel de respectuos... Aşadar, ultima oară aţi vorbit cu soţia acum trei zile, înainte de a pleca la Arad. Vă menţineţi declaraţia?

— N-am nici un motiv s-o infirm.

— Domnule, îmi place că minţiţi ca un... bun avocat. Propria sa glumă l-a amuzat. A rîs din nou, iar din rîs a dat în tuse. Cu greu s-a potolit. Domnule Druţă, şi-a reluat el interogatoriul, să vă spun eu care-i adevărul. Ultima oară aţi vorbit cu soţia la telefon, cu aproximativ 10—15 minute înainte de a se întîmpla nenorocirea.

— Nu-i adevărat...

— Domnule avocat, i se adresă Patrolea părinteşte, zău, n-are nici un rost! E drept, aţi fost la Arad... Aţi lipsit două zile şi jumătate. Aţi pledat, aţi fost tot timpul cu prieteni... Într-un cuvînt, aţi adunat un car de alibiuri. Unde aţi fost alaltăieri după-amiază, între orele 16 şi 16,30?

— La restaurantul „Continental", cu prietenii, la un şpriţ!

— E adevărat... aţi fost... aţi chefuit cu prietenii. Dar la un moment dat v-aţi ridicat de la masă, v-aţi scuzat şi v-aţi îndreptat spre toaletă. De

acolo, v-aţi furişat în stradă, pe o uşă dosnică. Telefoanele erau la un pas. Aţi făcut o comandă fulger...

Vorbea de parcă în ziua aceea ar fi fost la Arad şi s-ar fi ţinut ca o umbră după Druţă.

— Scorneli de minte bolnavă...

Patrolea nu şi-a ieşit din fire. S-a căutat din nou prin buzunarele costumului său larg şi uzat.

— Iată copia recipisei, domnule avocat. De altfel, funcţionara de la telefoane, duduia Puşa, căreia, cîndva, i-aţi făcut curte, poate să confirme că aţi vorbit la telefon cu nevasta. Vă rog să-mi răspundeţi pentru ce aţi părăsit masa prietenilor în felul acesta şi pentru ce v-aţi chemat nevasta la telefon?

— O să vă spun ce-a fost, s-a îmbunat domnul Druţă. Mi-era ruşine să vă relatez, aşa cum mi-a fost ruşine să le mărturisesc şi prietenilor, ar fi făcut haz pe socoteala mea. Intenţionam să mă întorc, chiar în seara zilei respective, acasă... De aceea i-am telefonat soţiei... s-o anunţ... să fiu scutit de surprize...

— Totuşi, nu v-aţi înapoiat?

— Îmi vorbise la telefon cu jumătate de gură, ceea ce m-a înfuriat. M-am întors la restaurant şi am ţinut-o într-un chef pînă dimineaţa.

— Nimic de zis, minţiţi frumos, domnule avocat, cu artă. Dar nu ţine... Aţi omis din planurile dumneavoastră o posibilitate. Nu v-aţi gîndit la faptul că soţia ar putea să-i împărtăşească amantului cîte ceva din tainele căsniciei. Aş vrea să vă informez că, după convorbirea dumneavoastră interurbană, soţia şi-a chemat amantul la telefon şi i-a relatat

cuvînt cu cuvînt discuţia avută. E drept, i-aţi comunicat soţiei că intenţionaţi să vă înapoiaţi acasă în cursul serii, dar i-aţi mai cerut ceva... Să scoată din seif pachetul acela, deoarece la 5 fix avea să se prezinte un domn să-l ridice. Domnul acesta urma să ia pachetul şi să lase în schimb un plic cu 1 000 de dolari. I-aţi spus soţiei să nu deschidă plicul şi să nu-i pună insului nici o întrebare. Aţi mai rugat-o ca, pînă la sosirea necunoscutului, să despacheteze obiectul care era înfăşurat într-un ziar şi să-l învelească cu o hîrtie albă. Ea v-a dat ascultare. Pachetul era însă ambalat ingenios; un capăt de sfoară era legat de inelul slăbit al grenadei. Trăgînd de sfoară, doamna Druţă a tras şi de inel, fapt care a declanşat explozia... Iată inelul grenadei cu capătul de sfoară bine înnodat. L-am găsit proiectat de suflul exploziei sub bufetul de lîngă fereastră. Femeia care v-a înşelat a murit. Răzbunîndu-vă, dumneavoastră aţi devenit automat moştenitorul averii, într-un moment cînd celălalt se pregătea să pună mîna pe ea. Domnule Druţă, trebuie să recunosc că aţi dat dovadă de multă ingeniozitate. Aţi înscenat o crimă aproape perfectă. Dar ceea ce îi reuşeşte Agathei Chrystie în literatură, nu v-a izbutit în viaţă. Aveţi ceva de spus întru apărarea onoarei dumneavoastră? Deocamdată, nu?... Foarte bine...

*

* *

Aşa s-a încheiat „cazul" la care am asistat pentru întîia oară. Dacă stau bine şi mă gîndesc, desfăşurarea acestui interogatoriu mi-a aprins în suflet o mare

pasiune pentru criminalistică. Judecăţile lui Patrolea, deducţiile, metodele sale de investigaţie m-au cucerit. Nu vă ascund, multă vreme l-am dispreţuit, dar pe urmă, l-am şi îndrăgit. Am muncit cu rîvnă ca să-i dobîndesc încrederea şi pot să vă spun că i-am dobîndit-o . . .

Capitolul II

MOARTEA CĂMĂTARULUI AGACHI

Țîrîitul telefonului mă smulse din lectura unor documente. Ridicai nemulțumit receptorul. „Alo, Chestura!?“ auzii de îndată o voce răgușită, ce părea să fie a unui bărbat grăbit. „Da, Chestura!“ răspunsei. „Domnule comisar ... sînteți domnul comisar, nu-i așa? Vă informez că astăzi, mă auziți?, ceasornicarul Agachi de pe Strada Mare va fi ucis. Ați reținut? Ați notat? Nu, nu glumesc. Mă auziți? Astăzi, la ora 12 ... în plină zi. Ceasornicarul Agachi ... cel de pe Strada Mare. Ați notat?“ „Cu cine am onoarea?“ întrebai eu, nevindecat încă, după cîteva luni de stagiu, de naivitatea începătorilor. „Cine? Ei, da, n-are importanță ... Un binevoitor. Unul care vrea să se desolidarizeze de crimă. Alo! Alo! Domnule comisar, nu vreau să mă înțelegeți greșit ... nu glumesc“.

Anonimul închise telefonul, lăsîndu-mă literalmente cu gura căscată. Comisarul Patrolea moțăia sau se prefăcea că moțăie la măsuța sa plină de pete de cerneală. Chiștocul stins al țigării i se lipise de colțul buzei inferioare. Tușii înadins. Patrolea deschise leneș un ochi și, fixîndu-mă, mă luă în zeflemea.

— Ce-i, tinere criminalist de partid?

Mă provoca, dar rămăsei indiferent. Începusem să mă obișnuiesc cu dînsul. Cred că și el cu mine. Îi

relatai, fără să-mi scape nici cel mai mic amănunt, despre telefonul primit. Patrolea deschise curios şi celălalt ochi. Îşi încrucişă braţele. Chiştocul nu i se dezlipise. O scînteie ironică începu să-i joace în pupile.

— Ceasornicarul Agachi?

— Îl cunoaşteţi?

— Da, cine nu-l cunoaşte pe ticălosul ăsta?... Şi apoi, uiţi că lucrez în T. de peste treizeci de ani?

— Atunci, e în regulă, dacă avem de-a face cu un ticălos, să-l lăsăm să fie ucis, zisei, uitîndu-mă la ceasul-farfurie de pe peretele afumat, ale cărui minutare arătau ora zece şi un sfert. Un ticălos mai puţin.

— Ai început să prinzi glas, domnule Musceleanu!

Nu-i plăcea cînd îi răspundeam, împrumutîndu-i stilul. Ştiam, continua să mă dispreţuiască. Mă considera pasagerul, pasărea călătoare a Chesturii. Într-o zi mi-a şi spus-o: „Azi, partidu' tău te trimite aici, mîine într-altă parte..." În sinea mea, îmi ziceam: „Ah, de m-ar trimite mai repede într-altă parte sau înapoi, la cazangerie, să scap de mutra ta!"

În sfîrşit, Patrolea îşi smulse chiştocul lipit de buză şi-l aruncă în scrumiera vîrfuită cu mucuri.

— Într-adevăr, Agachi ţine de ani de zile o ceasornicărie. Lucrează, dar, de fapt, se îndeletniceşte cu camăta; mai face şi puţin trafic de aur, de valută. M-aş fi ocupat cu plăcere de dînsul, n-am primit însă împotriva lui vreo plîngere. La ce oră zici că-l vor omorî? mă întrebă el, nu fără o undă de ironie în glas.

— La douăsprezece fix. Totuşi, domnule comisar, mă întreb dacă e cazul să luăm în consideraţie o asemenea anonimă!

— De ce nu? Sau vrei cumva anonime semnate?

Întrebarea îl enervă. Se ridică în picioare. În ultima vreme se hrănea prost şi slăbise şi mai mult. Costumul vechi atîrna ponosit pe dînsul. Gulerul şi manşetele tari ale cămăşii demodate pe cît îi erau de roase, pe atît îi erau de curate. Începu să se plimbe prin încăpere, privindu-mă pieziş. Se pregătea să mă ia la rost, să-mi ţină o predică. Nu mă înşelasem.

— Tinere, începu el, n-ar strica să te gîndeşti ceva mai mult şi mai serios la ce vrei să faci în viaţă! Dacă te-ai hotărît să devii criminalist şi nu deputat în nu ştiu ce parlament, atunci fii bun şi reţine: informaţiile, pe orice cale ne-ar parveni, oricît de dubioase şi incredibile ni s-ar părea, se cer luate în seamă. Absolut orice informaţie: chiar dacă ţi se pare o farsă sau o glumă de prost gust, ea se cere onorată...

— Deci, sînteţi de părere că Agachi ar putea să fie asasinat?

— N-am spus aşa ceva. În cît sîntem astăzi?

— Întîi aprilie! exclamai eu, luminat de această aducere aminte.

— Vezi?

— Atunci, sînteţi de părere că nu va fi asasinat?

— Nici asta n-am spus... Mă privi zeflemitor şi-şi aprinse o „mărăşească". Ţine minte! Nici profesia noastră nu-i lipsită de laturile ei absurde. Azi e întîi aprilie, ziua păcălelilor. Şi iată că o informaţie anonimă ne aduce la cunoştinţă că unul din cei mai mari ticăloşi ai oraşului va fi asasinat. Bine-

voitorul ne indică pînă şi ora, să nu care cumva să venim „la petrecere“ mai devreme sau mai tîrziu. Zici că-i o păcăleală, dar tot atît de bine ar putea să nu fie... Iar noi, că-i una, că-i alta, trebuie să intervenim, ba mai mult, să salvăm, dacă-i cazul, viaţa unui ticălos!

— E o păcăleală, domnule comisar, continuai eu să afirm. Ar fi fost mai firesc ca acest binevoitor anonim să-l avertizeze pe Agachi. Iar dumnealui să vină la poliţie şi să ne ceară sprijinul, să ceară să fie ocrotit...

Zău, eram mîndru de judecata mea!

— De unde ştii că Agachi n-a fost avertizat? Poate că a fost, dar fiind 1 aprilie, şi-o fi spus şi el că-i vorba de o păcăleală. Sau poate preferă să moară decît să amestece poliţia în afacerile lui veroase! Oricum, domnule Musceleanu, îţi dau mînă liberă să clarifici cazul şi să-mi raportezi situaţia.

Mă scrută ironic prin fumul ţigării, după care îmi întoarse spatele şi ieşi.

*

* *

Era un întîi aprilie întunecat şi umed. Primăvara ne ocolea; refuza, pesemne, să mai intre într-un oraş flămînd şi mohorît. Te deprimau rafturile goale ale magazinelor. De-ale gurii găseai numai la speculanţi. Inflaţia era în toi. Mă număram şi eu printre „milionari“. Ba devenisem „poliţist de tip nou“, cum se exprimase secretarul judeţenei de partid, într-o vreme plină de vitregii.

Părăsisem clădirea Chesturii fără a fi călăuzit de o idee clară, de un plan precis de acţiune. Primi-

sem, înciudat, misiunea încredinţată de Patrolea. Mă cam scotea dumnealui din sărite, dar, în acelaşi timp, devenisem conştient că era singurul criminalist din oraş de la care aş fi putut să învăţ meserie.

Îndreptîndu-mă spre Strada Mare, mă tot gîndeam cum să procedez. Îmi trecea prin minte ideea să intru la Agachi, în dugheană, şi să i-o spun fără ocol: „Nene, bagă de seamă, la ora 12, cineva, nu ştiu cine, vrea să te omoare, aşa că ia-ţi catrafusele şi vino cu mine la poliţie, să te vîr într-un adăpost!“ Ce mai, toată istoria mi se părea stupidă. Mă învîrtii multă vreme prin faţa ceasornicăriei, frămîntîndu-mi creierul în căutarea unei soluţii potrivite. Prin vitrina îngustă, cu geamul murdar, zărisem profilul vulturesc al lui Agachi. Şi timpul trecea; o mărturiseau toate ceasurile întîlnite în cale. În cele din urmă, ajunsei la concluzia că asasinarea lui Agachi, în prezenţa mea, ar fi o imposibilitate. Aşa că, la ora douăsprezece fără zece minute, intrai hotărît în ceasornicărie. Nu însă înainte de a fi controlat existenţa pistolului în buzunarul drept al lodenului.

Strada era aproape pustie. Ceasornicăria lui Agachi se afla în rînd cu alte ateliere meşteşugăreşti. Prăvăliile din jur, în afara unei librării, din lipsă de mărfuri, hibernau cu obloanele trase. Intrai. Ceasornicarul era singur şi meşterea cu o şurubelniţă subţire măruntaiele unui ceasornic. Văzîndu-mă, Agachi lăsă să-i cadă din ochi lupa şi mă cercetă cu un interes evident. Ştiam că încă nu trecuse de şaizeci de ani, însă din pricina feţei osoase şi brăzdate de riduri subţiri şi dese, arăta cu zece ani mai bătrîn. Ochii pierduţi în adîncul găvanelor erau de un ver-

de-spălăcit. Nasul coroiat şi subţire, ca de pasăre răpitoare, părea că vrea să-i atingă gura parcă fără buze.

— Cu ce vă pot servi?

Ne despărţea o tejghea lată de vreo jumătate de metru, acoperită cu o diftină verde, smulsă parcă de pe masa unui biliard.

Nu ştiam cum să încep, de aceea, în liniştea ce se lăsase, auzeam distinct ceasurile care băteau. Mai tare mi se părea că bate un ceas vechi, cu cuc, pe care-l vedeam deasupra capului bătrînului cămătar. Zîmbind condescendent, ceasornicarul repetă întrebarea. Iar eu rostii prosteşte:

— Domnul Agachi în persoană?

Zîmbetul de pe chipul său se stinse. Sesizai că interesul său mut pentru persoana mea creştea.

— Da, eu. Cu ce vă pot fi de folos?

— Mi s-a spus că sînteţi o firmă serioasă, născocii eu o conversaţie. Aş avea nevoie de un ceas de mînă, însă o marcă bună.

Agachi clipi neîncrezător. Se uita mereu spre ceasul cu cuc. Îl imitai. Mai erau exact nouă minute pînă la ora fatală.

— Ceasuri bune? De unde? zîmbi el amar. Comerţul e la pămînt, domnule.

Avui impresia că voia să mă expedieze, să scape de mine. Mai observai că iscodea mereu ceasul cu cuc. Hotărîi să nu părăsesc ceasornicăria. Cerui să-mi arate marfa pe care o avea.

Agachi se mai învioră un pic. Se aplecă să caute ceva sub tejghea. Din stradă, pătrundea prin geamul vitrinei o lumină difuză. „Cu siguranţă, e o farsă. Cine să-l omoare în plină zi, în prezenţa mea şi încă

pe Strada Mare?!“ „Tic-tac, auzeam, tic-tac“. Minutele se scurgeau încet. Agachi puse pe tejghea cîteva ceasuri vechi, lăsîndu-mă să le cercetez în voie. „Tic-tac“, auzeam. Nu mă pricepeam la ceasuri, dar mă apucai să le cercetez cu răbdare. Trecură, în felul acesta, cinci minute. Simţeam cum broboanele de sudoare răsar reci şi se preling pe şira spinării ca pe un jgheab.

— Asta cum e? întrebai eu numai aşa, ca să mai zic ceva.

— E un „Doxa“, marcă bună, dom'le, mă lămuri Agachi, mişcîndu-şi ridurile din jurul gurii mari şi subţiri.

— Mda, mormăii, un „Doxa“?!

Mă stăpînea senzaţia că ceasurile din jur băteau din ce în ce mai tare. Cămătarul îmi dădea pe un ton foarte grav lămuriri cu privire la mărcile ceasurilor. „Tic-tac“. Patru minute ne mai despărţeau pînă la ora H. Fără voia mea, mîna prinse să-mi tremure.

— Tremuraţi! observă şi Agachi, neliniştit.

— Da' de unde! zîmbii eu strîmb. Cît cereţi pe „Doxa“?

Rosti un preţ. Eu îi dădui altul. Tic-tac-urile îmi luau auzul. Ne uitarăm aproape simultan la ceasul cu cuc din perete. Cămaşa mi se lipise de spinare. Duceam mereu mîna la buzunarul unde-mi ţineam pistolul. Prin vitrină, zăream strada pustie.

— Îl luaţi? mă luă el la rost.

— Îl iau, dar ...

Secundarul mai avea puţin ca să se suprapună cu minutarul. Tic-tac-ul mă lovea în moalele capului.

— Care va să zică, nu-l luaţi? mă sfredeli el cu răutate.

Vru să-mi smulgă din mînă ceasul. În același moment, „cucul“ ieși din „cuib“ și începu să cînte. Amîndoi încremenirăm, uitîndu-ne la el. „Unu... doi... număram eu mecanic, în gînd, trei... patru... cinci... șase...“ Deodată, Agachi se întoarse spre mine... Ochii i se căscară de parc-ar fi vrut să-i iasă din orbite. Se îngălbeni... Murmură ceva de neînțeles din vîrful buzelor subțiri, apoi căzu cu burta peste tejghea... Mîinile osoase se întinseră să apuce marginea tejghelei. Nu izbuti și se prăbuși între raft și tejghea. Totul se petrecuse fulgerător. Cucul, înspăimîntat parcă, se retrase în cutiuța sa. Îmi revenii brusc din uluire și trecui de partea cealaltă a tejghelei. Cămătarul căzuse într-o rînă, îngheboșat, cu capul răsucit, de parc-ar fi vrut să mai vadă o dată tavanul afumat. Ochii îi erau deschiși și sticloși. Mărturisesc sincer că, în primele momente, n-am știut ce trebuie să fac. Pentru întîia oară trăiam o asemenea clipă fantastică. Ajunsei, în cele din urmă, la concluzia că cel mai înțelept lucru ar fi să chem „Salvarea“. Agachi, pesemne din zgîrcenie, nu avea telefon. Ieșii repede în stradă, în căutarea unui aparat. Îmi rotii privirile. Nimic. Trecui atunci neliniștit de la un atelier la altul, întrebînd: „Aveți telefon?“ Găsii, în cele din urmă, la Petre Cotoț, un cizmar de lux de pe Strada Mare. Un paravan de carton despărțea „magazinul“ de atelier. Nu bănuiam că dincolo lucrau șase calfe, care, de îndată ce-mi auziră convorbirea telefonică, săriră de la locurile lor și-o zbughiră în stradă. Îi regăsii, îngrămădiți în ușa ceasornicăriei. Se dădură la o parte și mă lăsară să trec. Intrai. În ceasornicărie se făcuse parcă și mai întuneric. Numărul curioși-

lor din stradă creştea. Stăteam încremenit şi priveam cînd la uşă, cînd la trupul mort al lui Agachi. Pe neaşteptate, un curios îşi vîrî nasul şi întrebă dacă nu cumva avem nevoie de un doctor, că în stradă, printre ei, se nimerise să fie unul.

— Să intre! mă bucurai.

Medicul îşi croi drum. Îi observai, în treacăt, eleganţa. Purta un pardesiu de culoare închisă cu gulerul din catifea. Avea cu dînsul o trusă medicală. I-l arătai pe Agachi. Doctorul se descoperi, îşi descheie pardesiul, scoase din trusă ustensilele, apoi se lăsă lîngă trupul cămătarului. Îi desfăcu nodul de la cravată, îi descheie gulerul cămăşii...

— Fii drăguţ, mi se adresă şi glasul său calm mă linişti ca prin farmec, aprinde o lumină.

Începui să caut comutatorul. În sfîrşit, îl găsii. Aprinsei lumina. După cîteva minute, doctorul se ridică şi spuse:

— E mort. Nu pot să-mi dau seama dacă e inima sau altceva; spuma de la gură mi se pare suspectă.

Se apropie de mine. Pesemne, mă credea vreo rudă de-a lui Agachi, căci, privindu-mă cu compătimire, îşi rosti condoleanţele. Era un bărbat frumos, în puterea vîrstei, cu o mustăcioară neagră sub nasul drept şi delicat.

— Pe mine vă rog să mă iertaţi, dar mă aşteaptă pacienţii... Îmi daţi voie, sînt doctorul Ionel Răduţ. Scoase o carte de vizită şi mi-o întinse. Dacă aveţi cumva nevoie de mine la întocmirea certificatului de deces, vă stau la dispoziţie.

Îi mulţumii. Îmi strînse mîna şi mă lăsă singur, dezolat, lîngă cadavrul ceasornicarului. „N-a fost farsă, gîndii, auzind tic-tac-urile ceasurilor din jur.

Cu ce să încep? Ce să-i raportez lui Patrolea? Cu siguranță, o să se amuze..." De afară, auzii un glas: „Vine Salvarea!" Răsuflai ușurat. Nu mai eram singur.

Am întîrziat mult pe la morgă cu întocmirea unor formalități, așa că la Chestură am ajuns abia după-amiază. Pe comisarul Patrolea îl găsii stînd la măsuța sa, picotind ca de obicei cu brațele încrucișate. Deschise mai întîi un ochi, apoi pe celălalt.

— Ei, ce-ai făcut?

Îi raportai. Căutai să nu-mi scape nici un amănunt, arătîndu-mi marea dezolare că n-a fost o păcăleală de 1 aprilie.

— Și totuși, susținui eu, pînă la un punct, a fost și o păcăleală...

Îi citii biletelul pe care-l găsisem asupra cămătarului:

„Domnule Agachi, sînt informat că astăzi, la ora 12, reprezentanții poliției vor apărea în magazinul d-tale în vederea unei descinderi. Un binevoitor".

— Și acum, ce ai de gînd să faci?

— Cum, ce? Să-l prind pe asasin! mă umflai eu în pene.

— Nu mai e nevoie, zise Patrolea. Asasinul a fost de-acum prins. E dincolo... Dacă vrei să-i vezi mutra, n-ai decît să deschizi ușa...

„Dincolo" reprezenta o cămăruță izolată, destinată prevenţiilor temporare. „Îndrăznește!" mă îndemnă Patrolea din ochi. Deschisei, fiind convins că bătrînul comisar îmi pregătise o păcăleală. Încremenii

imediat cu mîna pe clanţă. De pe taburetul din colţul încăperii se ridică încet, tare încet, doctorul Ionel Răduţ. Mă privi o clipă, apoi îşi lăsă ochii în pămînt. Închisei repede uşa.

Patrolea îşi întinse picioarele pe măsuţă şi mă măsură cu superioritate.

— Şezi, mi se adresă cu o blîndeţe ce nu i-o cunoscusem pînă atunci. Trebuie să recunosc că fără aportul dumitale nu l-aş fi prins. Stîngăcia dumitale mi-a fost de mare folos. Ai fost o momeală perfectă...

— De necrezut! murmurai eu ca pentru mine. Chiar el să fie?

— El e, domnule, el şi nu altcineva... De altfel, a şi făcut mărturisiri complete. Şi, ca să mă convingă, criminalistul scoase din buzunărelul vestei un inel de aur masiv, îngreuiat parcă şi mai mult de o piatră cu reflexe roşiatice. Uite, vezi, are 30 de grame. Împreună cu piatra asta de rubin, inelul valorează bani mulţi. Bani, nu de ăştia de acum, bani! E al soţiei doctorului, fiica boierului Cristache.

Patrolea se jucă o vreme cu inelul, admirîndu-i piatra.

— A lucrat inteligent, continuă el, formidabil de inteligent! N-am mai întîlnit încă un caz ca ăsta. Fără ajutorul dumitale, nu l-aş fi prins, mă consolă comisarul.

— Bine, bine, mă stăpînii eu cu greu, cu ajutorul sau fără ajutorul meu, totuşi cum l-aţi prins?

Patrolea îşi aprinse tacticos o „mărăşească“, chinuindu-mi nervii şi curiozitatea. După primele fumuri trase în piept, începu să mă lămurească:

— Se pregătea să fugă din țară. Cu mașina unui prieten urma să ajungă la Borș. Fuga și-a pregătit-o minuțios. Să ajungi astăzi undeva în Occident, fără să ai un capital, înseamnă sinucidere curată. Doctorul Ionel Răduț nu voia să se sinucidă. Avea el acest inel, mai avea și alte bijuterii, dar voia să facă rost și de valută, de dolari, fără să investească nimic. Așa a intrat în legătură cu Agachi și i-a cerut cinci mii de dolari împrumut. Cămătarul s-a învoit; i-a împrumutat numai trei, cu o mie de dolari mai puțin decît valoarea gajului. Tranzacția s-a încheiat acum două săptămîni. Deunăzi, doctorul s-a înțeles cu Agachi că astăzi o să-i restituie împrumutul, plus 500 de dolari, reprezentînd dobînda. Voia, în același timp, să-și ia înapoi gajul. A trecut de dimineață pe la ceasornicărie. Și-a manifestat îngrijorarea că Agachi n-ar mai avea inelul. Cămătar cinstit, Agachi i l-a arătat. Ba i-a arătat și unde îl ținea ascuns: în buzunarul de la vestă. Ca și în alte dăți, doctorul l-a servit cu o bomboană din care obișnuia să ia și el. Iată-le. Conțin cofeină și sînt reconfortante. Apoi, Ionel Răduț a plecat, înțelegîndu-se cu ceasornicarul să treacă ceva mai tîrziu, urmînd să aducă dolarii și să ia înapoi inelul. S-a ținut de cuvînt: a trecut pe acolo, a luat inelul de față cu dumneata și a plecat...

— Nu înțeleg nimic! șuierai eu printre dinți.

— Ascultă-mă cu atenție, zise Patrolea, impresionat de izbucnirea mea. Azi de dimineață, după ce ai plecat, m-am luat după dumneata. Asasinul, nimic de zis, a ales o zi potrivită pentru a-și duce la bun sfîrșit intenția. 1 aprilie, ziua păcălelilor... zău că un caz ca ăsta n-am avut încă! Te-am trimis

anume înainte, ajungînd la concluzia că nu există decît două posibilități: prima, să avem de-a face cu o farsă; a doua, să nu avem de-a face cu o farsă. M-am oprit asupra ultimei posibilități. Mi-am zis: „Cel care a telefonat va fi curios să vadă ce se va întîmpla la ceasornicăria lui Agachi, în jurul orei 12; va veni poliția sau nu?" N-am greșit în judecata mea. Am stat la pîndă. Te-am văzut cînd ai intrat, cînd ai ieșit... Tot pîndind, l-am descoperit și pe doctorul Ionel Răduț. Aștepta cu nerăbdare momentul, lîngă vitrina librăriei de peste drum. Cînd a văzut lumea adunîndu-se, a înțeles că a sosit clipa să apară din întîmplare. S-a vîrît în mulțime, ba, mai mult, ți-a sărit în ajutor. Am venit și eu mai aproape. M-am lipit de vitrină. Nu m-ai observat? De acolo, am urmărit totul. Ți-a cerut să aprinzi lumina, nu-i așa? Doctorul mi-a spus-o. În clipa aceea, i-a sustras inelul. Odată intrat în posesia inelului și a dolarilor, a șters-o. Afară însă, îl așteptam eu...

— Bine, dar Agachi a murit la ora 12 fix! Cum de-a fost posibil?

— Ehei, tinere, ăsta-i meritul asasinului! L-a otrăvit. Specialitatea sa e toxicologia. I-a oferit o bomboană, preparată de dînsul, conținînd o otravă cu efect întîrziat. Totul a fost gîndit la milimetru. La ora 10, i-a oferit bomboana. La zece și un sfert ți-a telefonat. La 12 fix, Agachi își dădea sufletul. Ca să obțină o asemenea performanță, doctorul Ionel Răduț a otrăvit toate pisicile din cartier.

— Și dacă nu i-am fi luat în serios sesizarea telefonică?

— El tot ar fi apărut la Agachi şi şi-ar fi luat gajul. În cazul acesta cămătarul ar fi murit nu în prezenţa unui poliţist, ci a unui medic care, în aceeaşi zi, trebuia să dispară din ţară. Ai priceput?

— De ce a ales ca loc al crimei ceasornicăria?

— Uite ce e, tinere, criminalul a acţionat perfect. Acasă la Agachi, n-ar fi izbutit niciodată să-l ucidă şi să-l jefuiască. Căci Agachi, ca orice cămătar, obişnuia, după lăsarea întunericului, să se baricadeze în casă. Dumnezeu să fi bătut la uşa lui şi nu i-ar fi deschis! Pricepi?

Comisarul Patrolea izbucni în rîs. Din rîs dădu în tusea sa tabagică. Au trecut de atunci atîţia ani ... Dacă unele din piesele afacerii aceleia n-ar purta data de 1 aprilie, aş fi şi astăzi înclinat să cred că a fost vorba de o păcăleală plină de fantezie.

Capitolul III

TREI GLOANȚE ÎN PLIN

— Sînt sigur că s-a întîmplat ceva! exclamă Patrolea de cum trecui pragul locuinței sale. Făcu o pauză, mă iscodi bănuitor, apoi adăugă: Hai, prezintă-ți raportul! Te ascult!

Nu i-am răspuns imediat; de mai bine de două săptămîni, bătrînul criminalist zăcea la pat, doborît de boală. Trecuseră prin odaia lui destui medici, fiecare dintre ei stabilind un alt diagnostic. Absența lui de la Chestură mă întrista și mă descuraja, căci începuse să-mi fie drag.

— Hai, prezintă-ți raportul, spune-mi mai repede ce s-a întîmplat! mă îndemnă Patrolea din nou.

Criminalistul zăcea pe spate, acoperit pînă sub bărbie cu o pătură groasă.

— Pun rămășag pe o bere că e crimă, nu-i așa?

— Exact, domnule Patrolea, cum de-ați aflat? Cine de la Chestură a mai trecut pe-aici?

— Nu crezi, dom'le Musceleanu, că e timpul să te cunosc? zîmbi el ostenit. Uite, știu, de pildă, că nu-ți place să anchetezi crime, să ai de-a face cu cadavre... să vezi sînge... etcetera... etcetera... De unde știu? Nu-i prea dificil să ajungi la concluzia asta... Am observat, în puținul răstimp de cînd lucrăm împreună, că ori de cîte ori ai de-a face cu o crimă, ți se formează lîngă tîmpla dreaptă, pesemne din pricina emotivității, o pată rotundă de

roşeaţă... ca o ştampilă. Şi am mai observat ceva: atunci cînd ţi-e dat să anchetezi un jaf sau o spargere, ştampila nu mai apare. În schimb, ţi se aprind ochii, de parc-ai fi din cale-afară de încîntat de ingeniozitatea hoţilor.

O tuse seacă şi scurtă îi tăie vorba. Întinse mîna cu intenţia de a lua de pe noptieră o ţigară; îşi aminti însă la vreme că medicii îl sfătuiseră să renunţe la fumat.

— Care va să zică, s-a întîmplat o crimă... oftă el.

— Da, dom' Patrolea.

— Iar acum nu vii de la Chestură, ci de la locul crimei. Pantofii ţi-s noroiţi.

Eu nu-mi dădeam seama dacă glumeşte sau vorbeşte serios. Într-adevăr, nu veneam de la Chestură.

— Crima s-a petrecut într-o grădină, continuă el.

Instinctiv, mă uitai la pantofi, la manşetele roase ale pantalonilor mei, care se noroiseră rău de tot.

— Pămînt negru, pămînt de flori, glumi bolnavul. Hai, trage-ţi un scaun lîngă mine şi povesteşte-mi ce s-a întîmplat.

Mă aşezai lîngă dînsul. Faţa lui pămîntie, brăzdată de riduri subţiri, mă făcu să mă gîndesc cu durere că Patrolea nu se va însănătoşi chiar atît de repede.

— Dom'le comisar, cunoaşteţi familia Bălăceanu?

— Bălăceanu, moşieru?

— Pierre Bălăceanu.

— Ăsta e fiu-său. Mai are şi o fată... Paulette, dacă nu mă înşel. Şi care e măritată cu unicul fiu al unui alt moşier, Ciucă, un boier scăpătat.

— Exact... Fiul, fiica și soțul acesteia locuiesc în aceeași casă.

— Știu... au dincolo de chei o casă impunătoare, înconjurată de o grădină mare și frumoasă.

Dădui din cap, în semn afirmativ.

— Ei bine, dom'le Patrolea, aflați că Nicușor Ciucă, soțul fiicei lui Bălăceanu, a fost împușcat mortal!...

— Ce vorbești?! exclamă criminalistul și, uitînd că-i bolnav, dădu să se ridice. O durere în mădulare însă îl obligă să revină între perne, în aceeași poziție. Și cine l-a împușcat?

— N-o să mă credeți: Pierre Bălăceanu l-a ucis.

— Cum?! Fătălăul ăla a îndrăznit să pună mîna pe o armă?!

— Nu numai că a îndrăznit, dar a și tras. Aseară... în grădină, lîngă un copac, la vreo opt metri de casă... și l-a omorît.

— Pierre Bălăceanu?! Într-adevăr, de necrezut... Eu nu l-am văzut decît o singură dată și, uite că-l țin minte, e un tinerel subțire, spîn la față... Are un cap mai curînd de femeie decît de bărbat.

— Dom'le Patrolea, aveți o memorie perfectă. Semnalmentele sînt exacte. Aseară, după săvîrșirea crimei, s-a prezentat la Chestură și, zdrobit de durere, mi-a mărturisit crima săvîrșită.

— Ești sigur că-i Pierre Bălăceanu?

— Îmi pare rău...

— Am glumit... Ce naiba, nu știi de glumă?

— Cum vă spuneam, și-a mărturisit crima... A intrat în biroul nostru... mi-a întins arma, apoi a spus: „Sînt Pierre Bălăceanu... acum treizeci de minute l-am împușcat pe cumnatul meu... Aveam

toate motivele s-o fac... Îl uram... s-a strecurat hoţeşte în familia noastră. Arestaţi-mă!"

— Și i-ai satisfăcut cererea?

— Păi, ce era să fac?!

— Atunci, e în regulă, aprecie Patrolea situaţia. N-ai avut prea multă bătaie de cap...

— Ba nu-i de loc în regulă. Bătaia de cap abia după arestarea lui Pierre Bălăceanu a început.

— De ce? ... Stai că încep să înţeleg! mă întrerupse Patrolea, mijindu-și ochii. Pierre Bălăceanu s-a prezentat de bunăvoie la Chestură, şi-a mărturisit crima, dumneata ai întocmit procesul-verbal, apoi l-ai arestat. Dar peste un ceas-două, i-ai dat drumu' acasă. Nu-i așa? A intervenit avocatul lui, a depus un munte de bancnote devalorizate, iar Pierre Bălăceanu a fost eliberat pe cauţiune.

— Chiar aşa, de unde ştiţi? îmi exprimai eu nedumerirea. Totuşi, cineva de la Chestură a trecut pe la dumneavoastră...

— Aş! Cine să treacă?! Uiţi că lucrez în oraşul ăsta de peste 30 de ani... Cauţiunea pe bani este un articol de lege inventat de bogătaşi.

— Vedeţi, dom'le Patrolea, sării eu victorios, susţineaţi sus şi tare că nu faceţi politică...

— Păi, nici nu fac... eu constat doar, se apără bolnavul. Deci, l-ai pus în libertate... Pe urmă, ce-ai făcut?

— Am continuat ancheta și am constatat cîteva date: crima a fost săvîrşită spre seară, la ora 17.15, cu o armă de 6.35. Pierre Bălăceanu a tras în cumnatul său de la o distanţă de aproximativ opt-zece metri... cele trei gloanţe au nimerit în plin, provocînd moartea lui Nicușor Ciucă.

— Ai cercetat locul crimei?
— Da.
— Cînd?
— Azi de dimineață... Ieri, pe întuneric, mi-a fost imposibil. Ce era să fac?
— Da, da, se încruntă Patrolea, supărat parcă pe mine. Cînd ți-ai început cercetările, cadavrul lui Ciucă se mai găsea la locul crimei sau fusese luat de acolo?
— Îl luaseră din grădină și-l duseseră în casă. Asta însă nu m-a împiedicat să fac o descoperire... Ajuns cu raportul la acest punct, am scos la iveală revolverul cu care Pierre Bălăceanu își împușcase cumnatul; îl adusesem cu mine, împachetat într-o batistă. Întinzîndu-l comisarului, l-am îndemnat: Mirosiți-l, dom'le Patrolea!

Patrolea apucă arma cum ai apuca o pulpă de pasăre dintr-o farfurie pe care, înainte de a o duce la gură, o miroși, pentru a-ți ațîța și mai mult pofta de mîncare.

— Mda, mormăi el, e cam parfumat revolverul... un parfum fin... franțuzesc... Chanel... Da, da, nu greșesc... Chanel...
— Nu mă pricep la parfumuri.
— Va trebui să te pricepi, mă dojeni Patrolea.
— E un parfum de damă, nu-i așa?
— Întocmai.

Cred că, în clipa aceea, bucuria mi se întipărise pe chip.

— Ei bine, dom'le comisar, am ajuns la concluzia că Nicușor Ciucă a fost împușcat nu de Pierre, ci de soția lui... E parfumul ei...

— Nu-i un indiciu destul de concludent, îmi replică bătrînul criminalist.

— Îmi dau seama... De aceea am mai cules un indiciu... Pierre mi-a arătat locul de unde a tras. *„Am stat ascuns în spatele copacului ăsta*, a declarat el, *şi cînd l-am văzut pe Nicuşor ivindu-se, l-am lăsat să se apropie şi am tras...“* Ascultîndu-l şi cercetînd locul crimei, mi-am amintit de ceea ce mi-ai spus dumneata mai demult: „Dacă la locul crimei s-a tras un foc de armă, vezi de caută şi tubul de cartuş...“ Ceea ce, de altfel, am şi făcut. După căutări răbdătoare am găsit tuburile... Dar nu lîngă copacul indicat de Pierre, ci la rădăcinile unui alt arbore. Cînd m-am apropiat de copacul ăsta, să nu rîdeţi de mine, l-am mirosit... coaja răspîndea acelaşi parfum delicat... Fără îndoială că femeia a stat lipită de trunchiul copacului... Şi am mai găsit ceva: pămîntul din grădină, fiind jilav, a păstrat urmele unor pantofi de damă...

— Bravo, Căline! exclamă criminalistul, spunîndu-mi pentru întîia oară pe nume. Bravo! De trei ori, bravo! Fără îndoială că în prezenţa cadavrului, ţi-ar fi fost mai uşor să tragi nişte concluzii. Tu şi aşa te-ai descurcat, dar asta nu schimbă situaţia. Că-i Pierre sau Paulette, cauţiunea tot i-ar fi pus în libertate. Problema e alta.

Mă fixă gînditor, cu o blîndeţe cu care nu mă prea obişnuise. Mă durea în suflet văzîndu-l cum se chinuieşte încercînd să-şi înfrîngă suferinţa.

— Ce-ai de gînd să întreprinzi în continuare?

— Nu ştiu, răspunsei eu sincer. Există un mort... Există un criminal care-şi recunoaşte fapta, ce-aş putea oare să mai întreprind? Concluzia-i clară:

Paulette și-a omorît soțul, iar fratele ei, pentru a salva, pesemne, onoarea soră-si, s-a prezentat la Chestură și s-a predat în locul ei, mărturisindu-și crima ... știind precis că, după acest act de noblețe, va fi eliberat pe cauțiune ...

— Îmi place, Căline, cum judeci ... Te-ai întrebat însă ce căuta Nicușor Ciucă, într-o după-amiază umedă și friguroasă de martie, în grădină? Era în pardesiu?

— Nu, în costum ...

— Poftim! Dacă nu mă înșel, ieri a fost o după-amiază umedă ... Ți-ai pus sau nu întrebarea?

— Nu, nu mi-am pus-o.

— Ai stat de vorbă pe îndelete cu ai casei? De pildă, cu servitorii? Trebuie să afli, mai cu seamă, mobilul real al crimei. Continuă-ți ancheta: Ce căuta Nicușor Ciucă în grădină la ora aceea? De ce a ieșit în costum? Zici că ea îl aștepta pitită lîngă un copac. Deci Paulette știa că soțul ei va veni acolo ... Ai înțeles ce-ți cer? E aproape ora 12 ... Ziua-i lungă ... tot să anchetezi și să anchetezi ... Hai, du-te ... Dar, mai întîi, ia batista și revolverul de aici ... n-am nevoie de ele la căpătîiul meu.

*

*   *

Reluai ancheta imediat. Îmi aduc aminte că nici de mîncat n-am prea mîncat în ziua aceea. Văduva lui Ciucă, o femeie încă tînără, cu un mers grațios și o privire rece și mîndră, ținea pe lîngă casă trei angajați: o cameristă, o bucătăreasă și un grădinar care ajuta și la curățenia generală a locuinței.

Prima surpriză am avut-o în legătură cu Pierre Bălăceanu, „ucigașul“ oficial al lui Nicușor Ciucă. Nu l-am găsit acasă. M-a întîmpinat domnul Răceanu, avocatul său — un bărbat înalt, subțire, brunet, cu un surîs cuceritor.

— Îmi pare rău, îmi mărturisi el, dar Pierre Bălăceanu a suferit un șoc nervos... Scoase din servieta lui de piele fină un dosar, apoi îmi întinse niște hîrtii: L-am internat în sanatoriul doctorului Kaufman, într-o stare destul de gravă. Nu puteți să stați de vorbă cu el.

Avocatul îmi zîmbea curtenitor — avea surîsul vedetelor americane la modă — și părea foarte dispus să mă ajute.

— Aș vrea, spusei eu, să stau de vorbă cu văduva domnului Nicușor Ciucă.

Amabil, avocatul mă conduse pînă la ușa camerei ei. Vru să rămînă, dar îl rugai, copiindu-i zîmbetul, să mă lase singur. Nu se supără.

Pe doamna Paulette Bălăceanu o găsii în fața unei icoane; purta o rochie neagră, lipită de trupu-i mlădios. Citea dintr-o carte micuță de rugăciuni. Prezența mea n-a intimidat-o. Mă privea de sus, distant, cu privire rece. Aflînd scopul vizitei mele, îmi zise:

— Aș vrea să fie de față și avocatul meu.

— Nu e cazul, doamnă.

Rochia ei de doliu răspîndea discret acel parfum franțuzesc identificat de Patrolea. Se oprise, dreaptă și mîndră, lîngă gura unui cămin fals. La picioarele ei se afla așternută o blană de urs. Căpățîna animalului se hlizea la mine, arătîndu-și colții.

— În clipa cînd s-a produs crima, unde vă găseați? o întrebai eu.

— Aici, domnule, chiar în această încăpere.

Nu mă lăsai timorat de tonul distant și disprețuitor al moșieriței, și continuai:

— Erați singură?

— Nu, domnule, cu camerista mea.

Așadar, avea nu numai un alibi, ci și un martor.

— Pînă a fi ieșit în grădină, soțul dumneavoastră unde și-a petrecut timpul?

— După masa de prînz s-a retras în bibliotecă.

— Ce-a căutat soțul dumneavoastră, la ora aceea, în grădină?

Nu, n-a tresărit: stătea încremenită, ca la fotograf.

— Întrebați-l pe fratele meu.

— Ce motiv avea să-l împuște?

— Nu-l putea suferi ... îl ura chiar ... afirma că Nicușor e departe de a fi din neam boieresc ...

— Bine, dar e un motiv pentru care numai ...

— Poate ... Nu știu ... Întrebați-l pe fratele meu ...

Mă trimitea la fratele ei, iar acesta, apărat de cauțiune, se refugiase într-o casă particulară de sănătate și-și instalase la poartă, drept paznici, niște certificate. Mai mult n-am putut să aflu de la „nefericita“ văduvă a celui împușcat.

*

* *

Camerista doamnei Bălăceanu mă cercetă cu un interes aparte: avea niște ochi rotunzi și negri, clipea des, de parcă-ar fi vrut să-și ascundă sclipirile

de viclenie. De ce să mint, era drăguță și felul ei nerușinat și provocator de a mă iscodi o făcea și mai atrăgătoare. Nu părea afectată de faptul că aveau „un mort în familie“.

— Domnul Ciucă, stăpînul dumitale... am apăsat eu pe ultimele cuvinte.

— Domnul Ciucă, mă întrerupse ea, nu mi-e stăpîn... Nu sînt servitoare, ci cameristă...

— Pardon! zîmbii eu ironic. Domnul Ciucă, stăpînul... acestei case, deci și al dumitale, a fost împușcat la ora 17.15. Unde te găseai în momentul acela?

— Cum unde? genele ei mari, frumoase, clipiră nervos. În camera doamnei...

— De ce?

— Cum de ce? surîse, privindu-mă din creștet și pînă în tălpi. Era ziua, ceasul cînd o masam, cînd îi făceam pedichiura.

Scîrba! Mă mințea fără nerușinare, clipind dulce și ademenitor. I-aș fi tras cu plăcere două palme peste obrăjorii ei durdulii și catifelați.

— A auzit împușcăturile și m-a întrebat: „Ce-i asta, Ili...?“ Eu sînt Ili...

— Vrei să spui Ileana Cuțui... Pe urmă... o îndemnai eu.

O supărasem... sau nu-i plăcea să i se amintească numele Cuțui Ileana.

— Pe urmă?

— Pe urmă, a apărut în odaie domnul Pierre... Ținea un revolver în mînă. I-a spus doamnei: „L-am terminat pe impostorul ăsta!“ Doamna a leșinat.

Îi trecuse supărarea. Iarăși clipea ademenitor, dar

și zeflemitor... „Te mint... îmi spuneau parcă genele ei mari și rimelate, te mint și-mi pare bine“.

— Ce căuta domnul Clucă în grădină?

— Nu știu... Intrebați-l pe domnul Pierre.

Și ea, ca și stăpîna sa, mă trimitea la Pierre Bălăceanu.

*

* *

Bucătăreasa, o femeie de șaizeci și doi de ani, cam tare de urechi, mă asigură că nu auzise nici măcar focurile de armă, căci dormea la ora aceea.

— Maică, dacă Ioachim nu mă trezea din somn să-mi spună că domnu' Nicușor, Dumnezeu să-l ierte, a fost omorît, mă trezeam abia a doua zi, căci îmi terminasem treaba.

*

* *

Îl căutai și pe Ioachim; locuia la mansardă, într-o odăiță întunecoasă. Îl găsii nervos și chinuit de gînduri; era un bărbat încă tînăr, negricios, cu o căutătură fixă sub niște sprîncene negre și stufoase. Vizita mea nu-i făcu plăcere. Se retrase lîngă un colț al patului, unde rămase în picioare.

— Unde erai cînd s-a petrecut crima?

Tresări și mă cercetă bănuitor.

— Nu eram acasă... eram plecat. Cînd m-am întors, am aflat de la Ili, camerista doamnei.

— Ce-ai aflat?

— Că domnu' Pierre l-a împușcat pe domnul Clucă, răspunse el, stăpînindu-și cu greu nervii.

— Pe unde ai umblat că n-ai fost acasă?

— Nu mă credeţi? se sperie el.
— Vreau să controlez dacă nu mă minţi, precizai cu autoritate. Pe unde ai umblat?
Ioachim nu răspunse imediat, iar eu stăruii.
— În oraş ... am fost.
— Pe unde ai trecut? Te-a trimis cineva?
Omul începu să tremure, să-şi frîngă mîinile. Se duse pînă la uşă, o deschise, cercetă coridorul să vadă dacă nu cumva cineva îl spiona. Se convinse, în sfîrşit, că nimeni nu trăgea cu urechea Zise:
— Domnu' Nicuşor m-a trimis ... la iubita lui ... avea o iubită ... o artistă. Vorbea precipitat, speriat. E balerină la Operă. Domnu' m-a trimis la ea cu o scrisoare şi mi-a spus să-i aduc răspuns. N-am mai apucat să-i dau domnului scrisoarea asta. Ioachim îmi întinse un plic — mîna-i tremura. Cînd m-am întors, l-am găsit mort.
Deschisei scrisoarea de faţă cu Ioachim şi citii: *„Iubitule, sînt nespus de fericită, propunerea ta a venit mult mai curînd decît îmi închipuiam ... Da, am înţeles. Mă voi supune. M-am interesat şi eu: într-adevăr, acceleratul de Bucureşti pleacă la 23.55. Am să fiu la gară ... A ta pe vecie, Corina“.*
Descoperirea mă încălzi. În sfîrşit, începeam să întrezăresc mobilul crimei. Îi cerui lui Ioachim adresa balerinei, îl mai sfătuii să nu pomenească nimănui de scrisoare şi, fără a mai pierde multă vreme, pornii în căutarea balerinei Corina Oprescu.

*
* *

Am avut noroc. O găsii acasă; locuia în garsoniera unui bloc situat în centrul oraşului. Bătui în

ușă, îmi răspunse, dar refuză să-mi deschidă. Deveni ascultătoare numai după ce declarai să sînt de la poliție.

— Poftim, intrați! îmi deschise ușa.

Trecui pragul garsonierei. Dintr-o privire, pricepui că ibovnica răposatului Ciucă se pregătea să părăsească orașul — drept mărturie se găseau cele două valize de pe studio, încă neînchise.

— Ce doriți? mă luă ea repede și pe un ton dușmănos.

Era înaltă, suplă, cu un cap frumos și parcă mai semeț decît al doamnei Bălăceanu. Intrai direct în subiect:

— În după-amiaza zilei cînd Nicușor Ciucă a fost împușcat (cunoașteți acest nume, nu-i așa?), Ioachim, omul său de încredere, v-a adus o scrisoare . . . Vă rog să mi-o arătați . . .

— N-o mai am! Am rupt-o! se răsti ea. Nu mai există nici o scrisoare . . . Nu mai există nici un Nicușor Ciucă.

Nu mă poftise să iau loc. Amîndoi stăteam în picioare.

— După părerea dumneavoastră, cine și de ce ar fi fost interesat să-l împuște pe Nicușor Ciucă?

— Nu știu! Nu știu nimic! . . . În orice caz, nu eu l-am împușcat.

Își stăpînea anevoie nervii, lacrimile; acum se uita fix într-un colț al încăperii.

— Ieri-noaptea, urma să vă întîlniți cu amantul dumneavoastră pe peronul gării, la trenul de 23.55. Unde aveați intenția să fugiți?

Privirile ei se întoarseră încet și bănuitor spre mine; apoi căzu într-un fotoliu și se lăsă pradă

unei crize de nervi. Hohotele ei de plîns îmi puneau la grea încercare răbdarea. O lăsai să se descarce în voie. Cînd, în sfîrşit, se potoli, o întrebai:

— Sînt în posesia scrisorii dumneavoastră trimisă lui Nicu Ciucă, prin mijlocirea lui Ioachim. Vreţi să v-o citesc? Nu?! Cu atît mai bine... Atunci, vă cer să-mi răspundeţi la întrebarea formulată înainte: Ce-aţi pus la cale?

— Nicuşor se găsea de mai multă vreme în conflict cu soţia sa, începu ea să povestească, după ce-şi aprinse o ţigară. De fapt nu s-au înţeles niciodată... S-a căsătorit cu Paulette Bălăceanu nu din dragoste, ci forţat de împrejurări. Voia s-o părăsească... Mă iubea. De mai bine de un an de zile trăia cu mine... El mi-a propus să fug cu dînsul la Bucureşti şi să ne aranjăm acolo. Eu am acceptat. Şi organizîndu-ne fuga, am aflat că, la sfatul socrului său care, cred că ştiţi, locuieşte la conacul lui din C..., Nicuşor a ascuns chiar în grădina casei lor o cantitate însemnată de cocoşei. Nu erau numai ai lui... O parte reprezenta averea lui Nicuşor primită din dotă. Cealaltă parte însă îi aparţinea lui Paulette şi lui Pierre Bălăceanu. Nicuşor voia ca, înainte de a-şi părăsi nevasta, să intre în stăpînirea averii... Asta-i tot ce ştiu...

Mărturisirea balerinei mi se păru revelatorie; aşadar, nu era vorba de o dramă pasională, cum îmi închipuisem, ci de o luptă acerbă pentru aur, pentru cocoşei. Deodată, îmi amintii că nu departe de locul unde găsisem şi tuburile celor trei gloanţe mortale, zărisem pămîntul scormonit, dar nu dădusem acestui amănunt nici o atenţie.

— Aţi rupt, într-adevăr, scrisoarea lui Nicuşor Ciucă?

— Da!

— De ce?

Nu-mi răspunse. „Iată, îmi ziceam, privind-o pieziş, ce fată frumoasă! Şi, cu siguranţă, dintr-o familie de oameni modeşti. S-a prostituat..." Deodată, de parcă mi-ar fi ghicit dispreţul, îmi zise:

— Mint! N-am rupt-o... Acum două ceasuri, am primit pe neaşteptate vizita unui avocat, apărătorul familiei Bălăceanu, care mi-a cerut, în numele onoarei familiei Bălăceanu şi, mai cu seamă, zicea el, pentru liniştea mea, să-mi ţin gura... Mi-a oferit o sumă destul de însemnată în schimbul scrisorilor ce le am de la Nicuşor... Am fost şi sînt o fată săracă... Pot eu să mă lupt cu Bălăcenii? Am dat scrisorile, ce era să fac cu ele?!... În schimb, am primit o sumă frumuşică... Douăzeci de monede... cocoşei... aur... Mi-au picat la timp, căci am de gînd să plec din oraşul ăsta şi să-mi caut norocul în altă parte... Cred că am voie să plec? se interesă ea, cuprinsă de o bruscă îngrijorare.

— Desigur, dar mai întîi o să vă rog să-mi daţi în scris tot ce mi-aţi mărturisit şi ceea ce încă nu mi-aţi mărturisit...

Tîrziu, părăsind locuinţa Corinei Oprescu, am regăsit oraşul cufundat în bezna şi ceaţa călduţă a unei primăveri ce se lăsa aşteptată. Declaraţia balerinei o aveam în buzunar. Mă gîndeam la coala ceea de hîrtie ca la o bombă, care, pusă sub blazonul boierului Bălăceanu, va exploda la momentul potrivit, prefăcîndu-l în praf şi pulbere...

Mergeam prin noapte, străbătînd străzile pustii. Pînă la Chestură, mai aveam o bucată bună de drum... „Barem de l-aş găsi pe chestor, îmi ziceam, să-i raportez concluziile investigaţiilor!“ Mergeam şi mă gîndeam la seceta care bîntuia în toată ţara, la cazangeria pe care o părăsisem şi care nu lucra din lipsă de materii prime... Aici, o bătălie pe care n-o cunoscusem niciodată. Bătălia pentru aur, pentru cocoşei, pentru avere... Căci, după declaraţia Corinei Oprescu, care, o clipă, visase şi ea la strălucirea unui gram de aur, îmi devenise clar că Paulette Ciucă îşi omorîse soţul pentru acea comoară ascunsă în pămînt, la rădăcina copacului unde se prăbuşise trupul ciuruit de gloanţe al lui Nicuşor Ciucă — reprezentantul unui blazon boieresc scăpătat.

Mergeam şi mă gîndeam cu încîntare că, încă în cursul nopţii sau cel mai tîrziu a doua zi dimineaţa, aveam să scoatem la lumina zilei mărul discordiei — grămăjoara de aur.

Capitolul IV

O AFACERE CU... PENICILINĂ

Cel care mă chemase la fața locului mă aștepta patrulînd nervos în dreptul unei uși. Palierul era pustiu și întunecos. Zărindu-mă, se opri și mă fixă stăruitor.

— Nu vă supărați, sînteți comisarul Musceleanu? mă întrebă el, cu o anumită reținere în glas.

— Da. Dumneavoastră mi-ați telefonat?

Purta pe cap o pălărie neagră, uzată, cu borul tras pe ochi; fruntea îi nădușise brusc.

— Îmi permiteți... Lucescu Dorin, se recomandă el și îmi întinse o mînă moale... Ușa asta... pe aici.

Înainte de a intra, îl întrebai:

— Ați găsit-o deschisă?

— Am bătut de cîteva ori, apoi am încercat-o... nu era încuiată. Am deschis-o și am intrat... Doamne, mai bine nu intram!

Omul tremura de parc-ar fi fost scuturat de friguri. Am apăsat clanța și am deschis ușa; s-a auzit un scîrțîit enervant.

Am nimerit într-un vestibul, iar de acolo, într-o odaie nu prea mare, mobilată modest, chiar sărăcăcios.

— Acolo!... În pat... e mort... auzii vocea gîtuită a celuilalt. Lucescu nu mă urmase, rămăsese în pragul odăii. Să știți că nu m-am atins de el.

Mă apropiai de pat. Mortul zăcea într-o rînă, îngheboşat, cu faţa la perete. Mă aplecai să-i văd mai bine chipul de ceară; murise în somn chinuit, pesemne, de o durere fulgerătoare. Trăsăturile feţei îi erau crispate. Îngheboşîndu-se, se dezvelise; purta o pijama decolorată şi cîrpită pe la coate.

Un scaun fixat lîngă pat ţinea loc de noptieră; înainte de a se vîrî în aşternut, stăpînul locuinţei îşi aşezase cu grijă costumul pe speteaza scaunului: trebuie să fi fost un om căruia îi plăcuse ordinea — totul se găsea aşezat cu acurateţe la locul său. Pe „noptieră“, un pahar cu puţină apă pe fund şi o cutiuţă de tablă deschisă; în cutiuţă, două tablete albe, de mărimea unor aspirine. Pipăii buzunarele hainei, în căutarea actelor. Le găsii: buletinul de identitate aparţinea lui Avancu Romulus, născut în 1910. Murise deci la 36 de ani, în floarea vîrstei. Mă uitai la omul care-mi telefonase: trecuse, în cele din urmă, pragul încăperii; faţa lui nu se deosebea prea mult de cea a mortului.

— Cum mi-aţi spus că vă cheamă? Lucescu, mi se pare...

— Da... Lucescu Dorin, răspunse şi, din pricina căldurii, îşi dezbumbă pardesiul.

— I-aţi fost prieten?

— Cum să vă spun?!... Prieten, e prea mult spus... Am fost amici, căci...

— La ce oră aţi intrat în casă şi cu ce scop?

— Cred că am intrat în jurul orei zece şi un sfert. N-am ceas. N-aş putea să răspund cu precizie... Ştiţi... Avancu mi-e coleg... asta am vrut să vă spun... sîntem amîndoi funcţionari la depozitul de medicamente „Toma Slăvescu“.

Ochii îmi căzură din nou pe cele două tablete din cutiuță. Lucescu îmi surprinse gestul și găsi cu cale să mă lămurească:

— E un somnifer... luminal de proveniență germană. Obișnuia să ia... suferea de insomnie.

Lucescu tăcu. Mă întorsei cu fața la dînsul. Ce repede se pierd unii oameni în asemenea împrejurări! Buza de sus, plină și umedă, tremura. De sub pălărie, i se prelingeau pe obraji broboane de sudoare.

— La ora asta, ar fi trebuit să fiți la serviciu, observai eu.

— Nu!... Ba da... desigur... Doamne, ce-i cu mine? Mi se împleticește limba de parc-aș fi beat! Domnul Niki m-a trimis.

— Cine-i domnul Niki?

— Niki Slăvescu... fiul patronului... De fapt, el conduce afacerile depozitului și ale tatălui său. M-a trimis să văd ce-i cu Avancu, de ce întîrzie... că avea de încheiat niște lucrări.

— Și cînd ați ajuns aici, ați găsit ușa deschisă?

— Am mai spus doar ... Am bătut, nu mi-a răspuns nimeni ... Atunci, am apăsat clanța ... mă credeți sau nu, dar așa a fost, adăugă el, și mi se păru că ar fi gata-gata să plîngă. L-aș fi lăsat să plece în plata Domnului, dar murise un om și se cereau îndeplinite niște formalități.

Luai de pe scaun cutiuța cu cele două tablete și le cercetai îndeaproape, cu o vie curiozitate. În ceea ce mă privește, aveam un somn bun: nu apelasem niciodată la somnifere.

— De unde și le procura? Chiar de la depozit?

— Da ... Ne-a mai rămas o rezervă. Știu că Avancu înghițea seară de seară somnifere.

— De la ce doză în sus sînt mortale?

— Nu știu... nu sînt farmacist; sînt puternice însă...

Răspunsul mă duse cu gîndul la două ipoteze: a) sinucidere; b) un simplu accident provocat de o excesivă folosire a medicamentului. Îmi rotii privirile prin încăpere; speram să dau peste acea scrisoare explicativă despre care Patrolea îmi vorbise în nenumărate rînduri. „Scrisoarea pe care sinucigașul o lasă face parte din psihologia acestuia, îmi atrăsese bătrînul criminalist luarea-aminte. Dintr-o sută de sinucigași, nouăzeci și cinci își justifică gestul în scris. Sînt însă și excepții". Să mă fi pomenit dintr-o dată în fața unei excepții? În ciuda cercetărilor mele atente, nu reușii să găsesc nici o scrisoare.

Mă întorsei din nou către colegul mortului. Nu se clintise din loc. Mă privea cu aceeași neliniște.

— Avancu locuia singur? N-avea pe nimeni, nevastă, familie?

— A fost căsătorit, dar a divorțat acum un an și mai bine. Ea l-a lăsat... L-a lăsat și a plecat. După cîte știu, nu se împăcau.

„Da, accident, sau poate totuși sinucidere, gîndeam, cercetînd a nu știu cîta oară expresia de crispare de pe fața mortului. Să vedem ce-o să ne spună autopsia".

Deodată, în liniștea ce se lăsase, se auziră cîteva ciocănituri în ușă. Fără să vreau, tresării, Lucescu holbă la mine niște ochi speriați, de parcă mortul în persoană ar fi ciocănit. Bătăile se repetară. Rostii cu o voce nefiresc de tare:

— Poftim!

Uşa se deschise. O femeie scundă, grasă, trecută de cincizeci de ani, îmbrăcată într-un pardesiu vechi şi demodat, se opri brusc în prag.

— Pardon! zise şi vru să se retragă.

— O clipă, doamnă! o reţinui eu. Aveaţi, cumva, treabă cu domnul Avancu?

— Da. Am crezut că-i acasă. Sînt vecina lui. Vorbea agitînd un coş împletit din papură: se ducea sau se întorcea de la piaţă.

— Doamnă, spusei eu cu o voce metalică, domnul Romulus Avancu, vecinul dumneavoastră, a murit...

Femeia icni speriată, lăsă să-i cadă coşul şi-şi duse instinctiv mîna la gură, de parc-ar fi vrut să-şi oprească un ţipăt. Izbuti anevoie să şoptească:

— Mort?!... Cum vine asta?!?... Imposibil... Aseară a trecut pe la mine... În definitiv, cine sînteţi dumneavoastră? îşi regăsi ea prezenţa de spirit.

— Poliţia... Mă legitimai arătîndu-i insigna ascunsă sub reverul hainei. Deci, aseară a trecut pe la dumneavoastră. La ce oră?

— Tîrziu... aproape de 11. S-a scuzat... Venise cu un pachet. Mi-a spus că ar vrea să-l lase la mine pentru cîteva zile. „Lasă-l", i-am zis. Pe urmă, m-a rugat să-i cumpăr, dacă mă duc la piaţă, un kilogram — două de cartofi, că i s-a făcut poftă de cartofi prăjiţi...

Femeia nu îndrăzni să înainteze. Ochii i se umeziră. Cuvintele ei îmi spulberaseră brusc prima ipoteză. Rezulta că, în ajun, Romulus Avancu nu se gîndise să-şi pună capăt vieţii, ci să mănînce o porţie bună de cartofi prăjiţi.

— Cum vi s-a părut, necăjit sau bine dispus?

— Era într-o bună dispoziţie neobişnuită. Chiar i-am şi zis: „Eşti vesel în seara asta, domnule Avancu“ ... Era el vesel, însă obosit, umblase mult, nu ştiu pe unde. Mi-a lăsat pachetul ...

„Pachetul ... Iată încă un indiciu că Avancu nu intenţiona să se sinucidă, gîndeam. L-a lăsat, făgăduind că o să treacă să-l ia după cîteva zile. Da' de ce-l lăsase?“

— Unde locuiţi?

— Alături ... uşa din dreapta, preciză ea. Apoi, se uită lung la Lucescu, de parcă abia în clipa aceea l-ar fi descoperit ... Pe dumneata te-am mai văzut pe la domnul Avancu ... Parcă şi azi dimineaţă te-am văzut ... cînd m-am dus la piaţă ... erai pe palier ...

— Vă rog să-mi aduceţi pachetul, intervenii eu.

Femeia îşi luă coşul şi ieşi, lăsînd uşa de la intrare deschisă. Cuvintele ei îl neliniştiseră pe Lucescu şi mai mult. Zise, umil şi înfricoşat:

— Ştiţi ... m-a văzut ... cînd ... vă aşteptam ...

Vecina lui Avancu reveni destul de repede. Intră, puse pe masă pachetul, pe urmă, cînd se răsuci, zări în pat cadavrul.

— Doamne! ţipă ea scurt.

Se retrase spre uşă; mîinile-i tremurau. Pachetul de pe masă nu era prea mare; fusese bine ambalat şi legat cu o sfoară subţire.

Am scos briceagul şi am tăiat sfoara în cîteva locuri; în clipa aceea mă stăpînea gîndul că, în sfîrşit, voi găsi în pachet explicaţia morţii lui Avancu. Am înlăturat ambalajul. Pe neaşteptate, auzii glasul stins al lui Lucescu:

— Penicilină! Penicilină americană!

Ieşiră la iveală şase cutii de carton ambalate ermetic, aşa cum, pesemne, fuseseră expediate de fabrică.

— Domnule Lucescu, nu vreţi să fiţi ceva mai explicit?

Lîngă uşă, femeia rămăsese cu mîinile împreunate la piept, ca pentru o rugă; nu-şi mai lua ochii de la cadavrul lui Avancu.

— Sînt cutii cu penicilină... din depozitul nostru... Le-am recunoscut... Sînt din cele sustrase din depozit... În ultima vreme, din depozit a dispărut o cantitate importantă de medicamente...

Tăcu pe neaşteptate, ca şi cum s-ar fi speriat de propriile sale cuvinte.

Cutiile de penicilină, ultimele mărturisiri ale lui Lucescu, mă descumpăniră rău de tot. Deci, dac-ar fi să-i dau crezare, Avancu furase pur şi simplu medicamentele din depozit. Pe urmă, ceva îl îndemnase să se sinucidă...

— Cunoşteaţi conţinutul pachetului?

Întrebarea o adresam femeii.

— Nu, declară ea... De altfel, e pentru prima oară cînd Avancu vine la mine şi-mi lasă în păstrare ceva...

Căutai privirile lui Lucescu; străluceau înfricoşate sub borul pălăriei pe care uitase să şi-o mai scoată.

— Cînd s-a constatat dispariţia medicamentelor?

— Acum zece zile, răspunse Lucescu.

— Cazul a fost reclamat poliţiei?

— Nu ştiu... Domnul Niki, fiul patronului, ar putea să vă răspundă mai exact. Eu... eu... ce să vă zic?... Sînt uluit... Ce să caute penicilina la Avancu? Îmi părea un om drept şi cinstit...

— Chiar foarte cinstit şi cumsecade, se grăbi să confirme vecina.

Cazul nu mi se părea de loc simplu. În prezenţa celor doi, am trecut la efectuarea percheziţiei. Îmi închipuisem că voi scoate la iveală şi alte medicamente sustrase şi dosite. M-am înşelat. N-am găsit absolut nimic. Ajunsei, astfel, din nou la concluzia: „Autopsia, numai ea mai poate să aducă o rază de lumină..." Pe urmă, toată ziua mi-am pierdut-o în investigaţii şi încheind tot felul de formalităţi. Abia la nouă seara, medicul legist mi-a putut oferi un răspuns: „A murit otrăvit... arsenic... Însă, în sînge am găsit şi o doză mărită de barbiturice... dar nu barbituricele i-au provocat moartea".

În ziua următoare, îmi căzu sub ochi oficiosul local al unuia dintre cele două partide istorice. Un titlu mare, cules pe pagina întîi, cu litere mari şi groase, îmi atrase atenţia: *„Un preşedinte de sindicat — hoţ. Furtul de medicamente de la firma Slăvescu şi fiul. Prins asupra faptului, hoţul se sinucide. Cine sînt aşa-zişii sindicalişti?*... Relatînd moartea lui Avancu, autorul articolului găsise prilejul de a deschide o campanie furibundă împotriva comitetelor sindicale, care, pe vremea aceea, încercau nu numai să controleze producţia, ci să combată şi sabotajul patronilor... Citeam şi înjuram. Articolul era semnat de un oarecare „Ion Neînduplecatu". O, dacă mi-ar fi căzut atunci în mîini!

Patrolea mă găsi clocotind de mînie.

— Ce ai, domnule Musceleanu? mă întrebă el, aşezîndu-se calm şi indiferent la măsuţa plină de pete de cerneală.

Îi întinsei ziarul, arătîndu-i articolul. După ce-l

citi, își miji ochii la mine, de parc-ar fi vrut să mă vadă mai bine și, astfel, să mă și înțeleagă. Vorbi, nu fără o ușoară ironie:

— Eh, un președinte de sindicat! Închipuie-ți loviturile pe care le dădeau miniștrii! Un ministru în nu știu ce guvern liberal sau țărănist fura, nu glumă; darămite un activist sindical!

Într-un fel, avea dreptate, însă, dintr-un soi de mîndrie prost înțeleasă, nu i-am răspuns.

— Ești foarte tînăr, Căline, și după părerea mea, nu numai în poliție ești foarte tînăr, ci și în politică. Înainte vreme, ziarele partidelor politice, și ale celor de-la cîrma țării, și ale celor din opoziție, abia așteptau un prilej ca ăsta ... să se poată năpusti unul asupra celuilalt ... Poți să dovedești oare contrariul? ... Că Avancu nu a furat, că nu a fost hoț?

— Deocamdată, nu.

— Vezi? Atunci de ce te înfurii? Caută să judeci lucrurile la rece.

— Adică, să nu fac politică?

— Poate! zîmbi sarcastic bătrînul comisar. Bineînțeles, mă stăpînii să nu izbucnesc.

De cînd cu fibronul acela ce i se descoperise la plămîni, Patrolea nu mai fuma. Se mulțumea, în schimb, să-și vîre nasul subțire într-o tabacheră cu tutun ieftin și tare și s-o miroase ...

— Dovedește-mi că Avancu n-a furat.

— Am s-o dovedesc. Există ceva care mă intrigă, încercai eu să-mi justific mînia. Cine a furnizat ziarului știrea? De unde a aflat redacția că din depozit s-au furat medicamente? Doar firma în cauză n-a depus nici o plîngere pe birourile noastre?! ...

— De data asta, ai mers la țintă. Deși nu-mi place să mă bag în politică, o să încerc să te ajut... Îl cunosc pe semnatarul articolului.

— Pe Ion Neînduplecatu?!

— E o lichea... îl am de multă vreme la mînă. Patrolea se uită la ceas, ridică receptorul, formă un număr și-l auzii vorbind: Alo, cafeneaua?! Lăzărică, tu ești, mă? Să nu-ți mai recunosc glasul! Patrolea la telefon. Să nu-mi spui că te-ai speriat. Cu ce poți să mă ajuți? Cu multe, mă, cu multe... „Șobolanul" e la tine? Știam eu... e ora lui de biliard. Poftește-l la telefon.

Patrolea se uită înveselit la mine.

— „Șobolanul"?! rîsei eu potolit.

— Ce să-i faci! Fiecare cu... firma lui. Îmi făcu semn să tac. „Șobolane", tu ești? Iartă-mă că-ți întrerup partida... Drăguță, ia vino tu în trap pînă la Chestură, că am să-ți spun o vorbă... Las' c-o să vezi tu. Nu fi prea curios! Hai, mînă rapid!

Puse receptorul la loc. Se făcu liniște. Îmi zîmbi încurajator, apoi își vîrî iarăși nasul în tabacheră. Cînd să-l ridice, îmi zise:

— Nu fi îngrijorat, o să vină...

*

* *

Zece minute mai tîrziu, „Șobolanul" își făcu apariția în biroul nostru. Îmi aruncă o privire îngrijorată; în clipa aceea avui impresia că mă cunoștea. Era un bărbat la patruzeci de ani, scund, cu o mutră ascuțită, ca de șobolan.

— Șefule, m-ai chemat? Iată-mă!

Deşi nimeni nu-l poftise, se aşeză pe un scaun picior peste picior.

Patrolea îl sfredeli cu privirile sale dure şi ameninţătoare. „Şobolanul" se înfioră:

— Ce-i, şefule, de ce te uiţi aşa la mine? Ce-am mai făcut?

Patrolea îi întinse ziarul:

— De unde ai luat ştirea?

— Cum, şefule, crezi că eu l-am scris? Nu... Doar ştii la fel de bine ca şi mine că „Ion Neînduplecatu" e un pseudonim al redacţiei...

— Mă „Şobolane", dacă nu-ţi mai cunosc eu stilul!... De unde ai luat ştirea? Nu încerca să mă duci, că aluneci...

— Şefule! se rugă „Şobolanul".

— Te-am scăpat în cîteva rînduri, îi aminti Patrolea de ceva ce ştiau numai ei.

— Şefule, umbli mereu la sentimentele omului, la viaţa lui sufletească, se dădu el bătut. Am primit un telefon la redacţie... un telefon anonim... dragă redacţie, aşa şi pe dincolo... „O bombă!" mi-am zis. Am pornit la treabă, m-am dus la Avancu acasă, la morgă, la depozit...

— Bine. Bine că ai fost, că ai umblat, ştim noi. Cine însă ţi-a spus că Avancu a furat?

— Păi, chestia asta n-am mai vîrît-o eu, ci redactorul şef... asta-i partea politică, şefule, acolo nu mă mai bag... nu-i de nasul meu... Sîntem în campanie electorală.

— Minţi!

— Cum să te mint, şefule!... Crezi că am înnebunit? Ce, ne cunoaştem de ieri?

— Dacă e aşa, poţi s-o iei din loc ... nu mai am nevoie de tine, îl concedie Patrolea.

— Dă-mi cuvîntul!

— Parol.

„Şobolanul“ dispăru la fel de repede cum se ivise.

— Ascultă, Căline, ăsta a minţit... Îl cunosc... Ia-te imediat după dînsul, mă sfătui Patrolea... Să nu-ţi scape din ochi...

Am ieşit din birou ca din puşcă. A fost o zi grea, dar încununată de succes. Cînd deschisesem ancheta, mărturisesc fără ocol, nu-mi închipuisem că am s-o închei în cea de-a treia zi, spre seară, şi că Patrolea în persoană avea să mă felicite.

*
* *

— Uite, Căline, eu n-o să mă amestec, zise Patrolea, ducînd tabachera la nas, o să stau cuminte la locul meu şi o să te asist... Vreau să ştiu însă cu cine vrei să începi?

Căldura cu care-mi vorbise bătrînul criminalist îmi strecură în suflet o undă de încredere.

— Alături, în camera de arest, îl am pe Nertea Vasile, omul de serviciu de la depozitul lui Niki Slăvescu; iar dincolo, în sala de aşteptare, se află doctorul Naum... Vreau să încep cu doctorul...

— Foarte bine, încuviinţă Patrolea.

Mă ridicai de la locul meu, ieşii în sala de aşteptare, de unde revenii însoţit de doctorul Naum, un bărbat respectabil, în etate, cu un cap pleşuv şi cu o anumită distincţie în priviri.

— Domnule doctor, v-am invitat la Chestură pentru a ne da cîteva lămuriri, începui eu, după ce

invitatul luase loc în dreptul biroului meu... Bănuiţi despre ce este vorba... Ca să înţelegeţi şi mai bine aş vrea să vă încunoştiinţez că dincolo — arătai cu capul peste umăr, către o uşă — se găseşte arestat Nertea Vasile. Aseară, arestatul nostru a trecut pe la dumneavoastră?

Întrebarea îl făcu să-şi încrunte sprîncenele stufoase şi cărunte. Recunoscu imediat că Nertea trecuse, „în cursul zilei de ieri", pe la dînsul.

— L-aţi cunoscut pe Romulus Avancu?

— Da.

Răspunsul lui mă satisfăcu; părea hotărît să nu-mi facă greutăţi.

— Cînd l-aţi văzut ultima oară?

Doctorul nu răspunse imediat; îşi dădea seama, probabil, că, treptat-treptat, intra într-o situaţie foarte delicată pentru el.

— Acum trei zile, spre seară, a venit la mine şi mi-a vorbit în numele sindicatului pe care-l reprezenta, a făcut apel la conştiinţa mea de medic să-l ascult cu atenţie pînă la capăt. L-am ascultat. Mi-a explicat că din depozit s-ar fi sustras o cantitate însemnată de medicamente... care aveau să ia, desigur, calea speculei... I-am cerut cîteva explicaţii. Mi-a răspuns că era pe cale de a descoperi pe cei ce organizau furturile... Mi-a spus-o apoi răspicat: „Ştiu că omul nostru de serviciu, Nertea, v-a vîndut penicilină". N-am negat. Mi-a cerut atunci să i-o arăt... I-am satisfăcut şi rugămintea asta. Mi-a demonstrat cît se poate de clar că Nertea îmi procurase penicilină sustrasă din depozit. Mie însă Nertea îmi spusese cu totul altceva... Avancu m-a convins să-i predau cantitatea de penicilină, făgă-

duindu-mi că, după ce va demasca banda de hoţi, mi-o va înapoia... Iată, mi-a lăsat şi un fel de chitanţă...

Doctorul îmi arăta o hîrtie scrisă de mînă. Da, era un „act" prin care Avancu atesta ridicarea cantităţii de penicilină. Mersese. în scrupulozitatea sa, pînă acolo încît notase seria cutiilor.

Scosei din dulap pachetul confiscat la domiciliul lui Avancu.

— Cunoaşteţi acest pachet? Ştiţi ce conţine?

Nu mă uitam la Patrolea, dar îi simţeam prezenţa.

— Cum să nu... e pachetul cu penicilină pe care Avancu l-a ridicat de la mine.

— Nertea v-a vîndut penicilina cu suprapreţ, nu-i aşa?

— Mi-a spus că a intrat în legătură, la Bucureşti, cu ruda unui ziarist străin, care i-a pus la îndemînă, spre vînzare, o cantitate de penicilină, contra cocoşei...

— Deci, i-aţi plătit în cocoşei?

— Da...

— Ieri după-amiază aţi primit vizita lui Nertea. Cu ce scop?

— S-a interesat dacă Avancu a trecut pe la mine. Aşa am aflat că Avancu a fost găsit mort... că s-ar fi sinucis, pentru că ar fi furat medicamente... Atunci, m-am ferit să-i spun că Avancu a trecut pe la mine.

— Vă mulţumesc, domnule doctor, vă rog acum să treceţi din nou în sala de aşteptare...

Doctorul ieşi. Patrolea mirosea într-una tutun, fără să scoată o vorbă. Mă urmărea în tăcere... Deschi-

sei ușa camerei de arest preventiv și-l poftii pe Nertea la interogatoriu... Intră cu capul în jos, ca un taur îndărătnic și gata de luptă. Se așeză pe scaunul unde înainte șezuse clientul său, doctorul Naum.

— Ieri după-amiază te-ai întîlnit în fața cafenelei lui Lăzărică cu „Șobolanul“ de la ziarul „B“.

— Nu cunosc pe nimeni de la ziarul „B“... Nu sînt decît un simplu om de serviciu.

— I-ai înmînat un plic cu bani.

— Scorneli! se supără omulețul cu obrajii năpădiți de o roșeață bolnăvicioasă.

— După ce te-ai despărțit de „Șobolan“, l-ai vizitat pe doctorul Naum la el în cabinet. Cu ce scop?

— N-am vizitat pe nimeni...

— Uite, declară aici că nu te-ai întîlnit cu el!

Nertea nu șovăi. Luă coala de hîrtie și declară că nu se întîlnise cu doctorul Naum.

— Prea bine! exclamai eu, după ce citii declarația

Mă ridicai de la birou și-l poftii din nou pe doctorul Naum în cabinetul nostru. Nertea se uita la el ca la un străin.

— Domnule Naum, îl cunoașteți?

— Da.

— Cine e?

— Vasile Nertea, de la depozitul „Slăvescu“.

— Ați cumpărat sau nu de la acest individ o anumită cantitate de penicilină?

— Da. am cupărat și i-am plătit-o în cocoșei

— Minte! sări Nertea, cu o violență pe care nu i-aș fi bănuit-o. Minte... Cine a văzut? Nimeni! Dacă e adevărat, n-are decît să aducă martori..

— Domnule doctor, i-aţi cumpărat marfa şi i-aţi dat cocoşeii în prezenţa cuiva? întrebai eu, zîmbind ironic.

— Nu!

— Vedeţi? sări Nertea victorios. N-are martori şi, dacă n-are, eu îl dau în judecată pentru calomnie.

— Mai încet, domnule Nertea, îl povăţuii eu.

Apoi îi mulţumii doctorului şi-l lăsai să plece acasă.

Rămăsei din nou faţă în faţă cu Nertea.

— Deci, ai nevoie de martori, domnule Nertea. Foarte bine... Îţi aducem şi martori... În clipa aceea, mă străfulgerase o idee. Scosei din sertar declaraţia lui Lucescu şi, uitîndu-mă ameninţător la arestat, i-am spus: Domnule Nertea, iată, am aici un raport al lui Romulus Avancu, pe care el l-a înaintat Consiliului sindical judeţean... Ascultă ce scrie Avancu în raport: „De la o vreme, patronul şi sluga sa, Nertea Vasile, au sustras cantităţi însemnate de medicamente, pentru a le vinde la suprapreţ sau contra valută forte sau aur... Am întreprins cercetări, am stat de vorbă cu medici şi farmacişti cinstiţi. Am aflat că medicamentele sustrase sînt valorificate de patron prin mijlocirea omului său de încredere, Nertea. De pildă, doctorului Naum i-a plasat penicilină, contra cocoşei..."

— Minte, strigă Nertea, n-are martori!

— Tu minţi! mă răstii eu la el. Uite aici penicilina pe care ai vîndut-o doctorului Naum. Pusei pe masă medicamentele. O să confruntăm seria de pe cutii cu facturile patronului tău şi atunci o să vedem cine minte.

— Nu mă pricep eu la de-alde astea. Să vă dea lămuriri domnul Slăvescu, şi nu eu... Chemaţi-l pe dumnealui...

— Să-l chemăm?! De unde? Nu ştii ce-a făcut Slăvescu după ce a aflat de ce te-am arestat?

Nertea se ridică brusc în picioare.

— Ce-a făcut?

— Nu cumva crezi c-a stat cu mîna în sîn?

— Ce-a făcut?

— Ăla hoţ, domnule, nu ca de-alde voi! Credeai c-o să rămînă să te scoată pe tine din belea, insinuai eu în continuare, sesizînd deruta lui Nertea. A „plecat“ în străinătate după medicamente, îl minţii. Şezi mai bine aici şi povesteşte frumuşel cum aţi sustras medicamentele, unde le-aţi depozitat şi cum l-aţi omorît pe Avancu...

— Nu, nu, nu l-am omorît eu, n-am nici un amestec! se apără Nertea, căzînd moale pe scaun. Patronul... cînd Avancu l-a rugat să-i dea zece tablete de luminal Bayer, patronul i-a strecurat, printre tablete... şi una otrăvitoare... Mi-a spus: „Vasile, în zece zile scăpăm de preşedintele sindicatului...“ Voia să scape de Avancu, căci ne mirosise...

— Şezi şi scrie totul.

. . . .

Patrolea îşi ascunse tabachera în buzunar. Mă luă de braţ şi îmi spuse:

— Îmi pare rău că n-am voie să beau. Ne-am fi cinstit cu o ţuică...

Capitolul V

SFÎRŞITUL DETECTIVULUI PIK

Într-o după-amiază înăbuşitoare de vară, stăteam la măsuţa mea şi răsfoiam albumul cu fotografiile unor infractori celebri şi mai puţin celebri. În spatele meu, bătrînul criminalist Patrolea, în picioare, cu mîinile înfundate în buzunarele pantalonilor, îmi dădea în răstimpuri cîte o explicaţie. *„Cu ăsta am avut de-a face în '37 ... Traficant de carne vie ... Era un bărbat frumos ... Avea şi o poreclă nostimă — «Ducele de Malta» ... Il căutau toate poliţiile din lume ... L-am arestat, dar i-am dat drumul din lipsă de dovezi ... Era uimitor de inteligent ...“*

Soarele asfinţea; îl zăream prin fereastra zăbrelită a Chesturii. Un ventilator vechi huruia surd, răcorindu-ne frunţile. Îmi dădeam seama că lui Patrolea îi făcea plăcere să-şi reamintească trecutul privind peste umărul meu albumul cu fotografii, la rîndul lor îmbătrînite. *„Iată-l şi pe Gică Mălăiţă, zis «Lordul», zis «Casanova». A fost cel mai elegant infractor din ţara noastră ... Escroc sentimental şi hoţ de bijuterii ... Vorbea engleza, franceza, germana ... Am avut de furcă pînă ce l-am prins ... L-am arestat într-o cameră de hotel ... Cînd l-am «umflat» avea în şifonier 10 costume, 50 de cămăşi, 5 perechi de pantofi ... A durat cam mult pînă l-am văzut împachetat“*.

Ascultam explicaţiile comisarului cu o bucurie copilărească; mă încerca dorinţa să-l rog să-mi po-

vestească, cu lux de amănunte, istoria fiecărui infractor, a fiecărei fotografii. Ascultam explicațiile și-mi imaginam un Patrolea tînăr, voinic, sobru, pătrunzînd în camera ocupată de Gică Mălăiță, zis „Casanova“, și arestîndu-l.

„Ăsta e Berilă... monstrul din Brăila... un caz patologic, după părerea mea. N-a apărut pe la noi... ne-au fost transmise semnalmentele“, mă lămurea comisarul, săltîndu-se în vîrful picioarelor.

Deodată, cîteva ciocănituri discrete în ușă ne întrerupseră instructiva „lectură“ a albumului.

— Intră! strigă Patrolea încruntat.

Ușa se deschise încet, șovăitor parcă. Se ivi mai întîi un cap mare, negricios, cu o claie de păr ondulat, unsă din belșug cu briantină; ochii necunoscutului, în clipa aceea mari și rotunzi, se rotiră prin birou.

— Ia te uită, sări bucuros Patrolea, ca și cînd ar fi revăzut pe neașteptate un vechi prieten, „Labă de pisică“!

În sfîrșit, omul de la ușă, încurajat de exclamația comisarului, se hotărî să intre. Am închis albumul; Patrolea ieși în întîmpinarea musafirului cu o bucurie sinceră pe chip. Îi strînse mîna, apoi se întoarse spre mine:

— Căline, dă-mi voie să ți-l prezint pe „Labă de pisică“. Ce coincidență! Deschide la pagina 18. (Mă supusei.) Fotografia din dreapta, sus. O vezi? (Descoperii în colțul de sus al albumului o fotografie veche și ștearsă.) E a dumnealui, pre nume Nicu Croitoru, zis „Labă de pisică“. „Hoț de bună dimineața“, născut în 1901 ... De mai bine de șase ani, s-a făcut băiat de treabă ... Sau poate că mă înșel?

Îmi ridicai ochii de pe album: vizitatorul nu împărtășea de loc exuberanța comisarului. Toată ființa sa, umerii moi și căzuți parcă sub apăsarea unei poveri nevăzute, capul în piept, ochii înnegurați trădau o mare tristețe.

— Vezi, mă „Labă“, că nu te-am uitat?!

Îl bătu prietenește pe umăr și mă mirai că Patrolea nu sesiza tristețea vechii sale cunoștințe. Sau poate că mă înșelam.

— Don' comisar .. îngînă fostul hoț.

— Ei, ce e? Ce vînt te aduce pe la mine? Șezi ... văd că ești necăjit ...

Îl împinse pe scaunul din dreptul măsuței. Din pricina căldurii, omul venise îmbrăcat numai în cămașă și pantaloni. Nu purta cravată; i se vedea, la gît, cum îi zvîcnea o arteră. Patrolea se așeză și el. Își scoase tabachera și începu să tragă în piept iz iute de tutun.

— Don' comisar ... îngăimă musafirul, uitîndu-se din nou în ochii adormiți ai lui Patrolea.

— Vorbește! îl îndemnă bătrînul, înțelegîndu-i întrebarea rostită din priviri ... Nu-ți fie teamă ... e ajutorul meu. Dă-i drumu'!

— Don' comisar, începu „Labă“, frîngîndu-și nervos mîinile, vreau să vă mărturisesc ... Știți ... eu ... în ultima vreme ...

— Mă, tu să nu-mi spui că te-ai apucat iarăși de hoții! îl întrerupse Patrolea.

— Nu, nu, ferească Dumnezeu! se apără „Labă de pisică“. Mi-am dat doar cuvîntu' de onoare. Știți, eu .. în ultima vreme ... Îi venea greu să vorbească, își freca palmele de genunchi. Lucram pentru domnul Pik.

— Pentru Pik?! Ce, eşti nebun! se miră Patrolea, şi-şi închise tabachera cu un pocnet ... Te pomeneşti că te-a făcut ajutorul lui! Lucrai pentru Pik, şi ce-i cu asta?

Nu ştiam cine-i domnul Pik; devenii dintr-o dată curios.

— După război, mi-a mers tare prost. Aş fi putut să fur, dar ... Nu de mult însă, m-am întîlnit cu domnul Pik, m-a recunoscut şi m-a întrebat ce mai fac şi cum o mai duc ... După ce i-am spus că trăiesc ca vai de lume, mi-a propus să lucrez pentru firma lui, că are nevoie de mine, că mă ştie ager ... Bine, m-am învoit eu, s-a făcut.

— Cînd s-a întîmplat asta?

— Acum trei săptămîni ...

— Şi ... stărui Patrolea, cuprins de o vagă presimţire. Nu ţi-a plătit, nu s-a ţinut de făgăduieli?

— Don' comisar ... nu e ceea ce credeţi. Omului i se aşeză un nod în gît ... Pik s-a împuşcat ...

— Cuuum?! şuieră Patrolea. Ce zici? Lovi cu pumnul în masă; obrajii gălbejiţi i se împurpurară. Ce, şi-a ieşit din minţi? urlă el. Să se împuşte?!

Nu-l văzusem niciodată pe Patrolea atît de enervat. Deschise tabachera şi-şi vîrî din nou nasul în tutun. În sfîrşit, se mai potoli.

— Vorbeşte mai departe! îl scrută pe „Labă de pisică“ pe sub sprîncene.

— Cum am zis, mă angajase. Mă folosea la toate, să urmăresc pe unul, pe altul, după împrejurări. Acum, de şapte zile, urmăresc un domn din Bucureşti, care a tras la hotel „Central“ ... un domn bine ... L-am urmărit şi astăzi toată ziua ... La ora cinci trebuia să mă prezint la raport ... M-am pre-

zentat ... am sunat ... am aşteptat să mi se deschidă, dar domnu' Pik nu mi-a deschis ... Am mai sunat de cîteva ori ... tot nu mi-a deschis. Atunci ... Fostul hoţ făcu o pauză, scoase din buzunar o cheie „yale“ şi o arătă, ţinînd-o de un lănţişor ... El mi-a dat-o, urmă „Labă de pisică“ precipitat, ca să am cu ce să intru, la caz de nevoie, şi să-l aştept. Ce era să fac? Pînă astăzi n-am folosit-o. Am deschis uşa şi am intrat ... Ochii mari ai omului căpătară brusc sclipiri de fiară hăituită. Pik era în casă, şedea în fotoliu, cu capul pe birou ... La început, am crezut c-a adormit. Am dat să mă apropii, ca să-l trezesc. Am văzut deodată sînge în jurul capului. Mi-am dat seama că era mort ... că se împuşcase.

Se aşternu o tăcere adîncă; văzui mîinile uscate ale lui Patrolea tremurînd; ochii săi încremeniţi urmăreau vibraţiile tabacherei. Fruntea vizitatorului strălucea de năduşeală. Mi-era teamă să mă clintesc.

— La ce oră zici că ai intrat în casă şi ai făcut descoperirea? sparse Patrolea tăcerea, fără să se uite la „Labă de pisică“.

Înainte de a răspunde, acesta îşi cercetă ceasul de mînă.

— Acum douăzeci de minute.

Comisarul îşi aruncă mai mult din obişnuinţă ochii pe ceasul-farfurie de pe peretele afumat.

— Deci, la cinci şi zece?

„Labă de pisică“ dădu afirmativ din cap. După ce mai izbi o dată cu pumnul în masă, Patrolea se ridică în picioare uimitor de uşor şi, privindu-mă, îmi spuse:

— Să mergem, Căline!

Mă ferii să-i pun vreo întrebare. Știam că în asemenea împrejurări lui Patrolea îi displăceau întrebările. Intuiam însă un caz interesant, din a cărui anchetă nu aveam decît de învățat, așa că îmi propusesem să-mi înfrîng curiozitatea și să urmăresc cu atenție investigațiile bătrînului criminalist.

În timp ce rabla neagră a Chesturii ne transporta urgent „la fața locului", Patrolea îmi vorbi cu voce stinsă:

— N-ai auzit de Pik, nu-i așa? Într-adevăr, de unde să auzi?! Pik a fost detectivul particular al orașului. Acum treizeci de ani l-am găsit aici ... își făcuse o faimă de invidiat. Își vîra nasu' peste tot și-mi pricinuia numai necazuri. Însă l-am iubit, căci știa multă meserie ... și încă un lucru: aveam aceeași concepție despre menirea criminalistului și cam același mod de viață ... Celibatar și el.

Drumurile erau proaste, rabla ne hurduca, vocea lui Patrolea abia o auzeam. Lîngă mine, pe bancheta din spate, „Labă de pisică" încremenise cu ochii închiși. Și zăpușeala zilei ce se trecea ne îngreuia respirația. Bătrînul se întoarse spre noi.

— Și pe cine zici că ai urmărit? îl întrebă pe „Labă de pisică".

— Pe Victor Bogdan ... camera 113 ... hotel „Central" ... e un domn din București, răspunse mașinal colaboratorul lui Pik.

— Aha! murmură Patrolea, de parc-ar fi aflat cine știe ce.

„Rabla" opri în fața unui bloc cu cinci etaje. Detectivul particular al orașului locuia la etajul trei. Observai la intrare o mulțime de firme și firmulițe de email: avocați, doctori, dentiști. Nu descoperii pe

nici una numele și profesia celui care se împușcase. Patrolea mă luă de braț și, ca și cînd mi-ar fi citit gîndurile, îmi explică:

— Pik a știut unde să-și aleagă sediul ... Cabinetele doctorilor și avocaților asigurau o anumită discreție celor care-l frecventau ... Nu se putea ști exact dacă doamna Y îl vizita pe doctorul mamoș sau pe detectivul particular Pik ... Înțelegi? ...

Lui Patrolea îi trecuse șocul; în colțul gurii subțiri și energice îi înflorise surîsul acela cinic, atît de cunoscut mie.

*

*   *

Pik, exact așa cum ne relatase „Labă de pisică", părea că doarme cu capul pe birou; se împușcase în tîmpla dreaptă. Pe cristalul biroului, în jurul capului, se lățise o baltă de sînge. Brațele sinucigașului atîrnau inerte de-a lungul fotoliului; arma — un „Walter" — căzuse pe parchet; degetele crispate ale lui Pik o atingeau ușor, ca și cînd ar fi vrut s-o apuce și nu izbuteau.

— Idiotul! se înfurie Patrolea iarăși. De ce-a făcut-o?

Se uită întrebător la „Labă de pisică" care, pămîntiu la față, se oprise la un pas de mine, lîngă ușă. În ceea ce mă privește, ședeam rezervat, impresionat însă de durerea adîncă și sinceră a bătrînului criminalist.

— S-a împușcat ... Ce idee! Ce idee ... mormăi el, învîrtindu-se în jurul cadavrului, de parc-ar fi căutat un loc de unde să-l cuprindă și să-l ridice fulgerător din fotoliu.

Fereastra încăperii ce dădea în stradă era deschisă; o boare răcoroasă umfla perdeaua de tul .. Soarele asfinţise; umbrele amurgului pogorau alene peste oraş.

Deodată, bătrînul se opri, pipăi haina mortului şi, dintr-un buzunar, scoase la iveală un plic. Patrolea îmi aruncă o căutătură; înţelesesem că făcuse o descoperire. În clipa următoare, îl auzii:

— Mi-a lăsat o scrisoare. Hm! Ce idee! Ascultă! „*Domnului comisar Patrolea Petre. Personal*", rosti el indignat.

Deschise plicul şi se apucă să citească cu glas tare scrisoarea (Patrolea m-a lăsat moştenitorul tuturor însemnărilor şi documentelor, de aceea pot reproduce cu exactitate textul scrisorii.) „*Prietene, iartă-mi gestul. Sînt liniştit în clipa asta; ştiu, eşti în preajma cadavrului meu şi-mi citeşti scrisoarea. Nu-i aşa că mă înţelegi? M-ai înţeles în atîtea rînduri. A şti să ieşi din scena vieţii la momentul potrivit este un act de mare înţelepciune. Îmi place să cred că-mi vei aprecia gestul*". Comisarul se uită pieziş la mine: „Ai auzit? Ce idiot! Doamne, iartă-mă!" Reluă lectura scrisorii: „*Am ieşit din scenă; de azi înainte oraşul T .. nu mai are un detectiv particular şi nici nevoie nu va mai avea de el. Iartă-mi greutăţile şi amărăciunile pricinuite. Să lăsăm însă balivernele la o parte ... Acum, cînd mă despart de viaţă trăgîndu-mi un glonţ în tîmplă, este de datoria mea să-ţi aduc la cunoştinţă un fapt care-ţi va da satisfacţie. Îţi mai aduci aminte de cazul Vancu? Ei bine, eu am asmuţit ziarele împotriva ta. Au scris cu litere mari că eşti un tînăr încrezut, că eşti un încuiat, că detectivul particular*

Pik cunoaște mai multă meserie decît un reprezentant al autorităților publice. Pe urmă, investigațiile mele, probele aduse în fața instanței i-au asigurat lui Vancu eliberarea, iar lui Nedelcu — studentul acela firav — în mod automat, 25 de ani de muncă silnică. Nedelcu nu mai e în viață; s-a prăpădit în nu știu ce ocnă. Ei bine, dragul meu prieten, află că am săvîrșit o grea eroare ... Am contribuit, fără voia mea și în numele ... dreptății, la moartea unui om nevinovat ... Azi de dimineață, după mai bine de treizeci de ani, Vancu a trecut pe la mine. Nu l-am recunoscut; îmbătrînise, purta straie de călugăr. Mi-a mărturisit cum a ucis-o pe femeia aceea splendidă care a fost Melania Popa ... Tot ceea ce mi-a relatat confirma justețea ipotezei tale. Bătrîne, mărturisirile lui Vancu — astăzi călugăr chinuit de remușcări la nu știu ce mănăstire — m-au doborît. Vancu a distrus cîteva vieți cu contribuția mea, detectiv particular ... Am hotărît să ies din scenă, bătrîne ... Încă o dată, iartă-mă! Adio! Pik."

Cîteva minute trecură într-o tăcere adîncă. Amurgul se furișa în cameră.

— Nebunu'! exclamă Patrolea într-un tîrziu. Să se sinucidă! Pentru o eroare judiciară! ... În cazul acesta, o armată întreagă de judecători s-ar cuveni să-i urmeze exemplul ...

Deodată, amintindu-și ceva, cercetă scrisoarea, apoi se uită fix la „Labă de pisică".

— Cînd ai vorbit ultima oară cu dînsul?

— Ieri. Mi-a ordonat încă o dată să mă țin după Victor Bogdan ca o umbră ...

— Și astăzi ce-ai făcut?

— M-am ținut după ăsta toată ziua.

— Toată ziua?

— Toată ziua, mărturisi „Labă de pisică“ abia auzit .. Don' comisar, se trase el spre ușă, nu se cade să-mi vorbiți astfel ...

Și eu, la rîndu-mi, eram mirat nu atît de întrebările comisarului, cît de tonul lor.

— Deci, te-ai ținut după Victor Bogdan. Unde s-a aflat dumnealui între orele 14 și 17?

— La cafeneaua hotelului „Central“.

— Și tu?

— Tot acolo ... Dom' comisar, zise el rugător.

— Vorba! Te-a văzut cineva?

— Chelnerul ...

— Pik ți-a furnizat ceva detalii în legătură cu omul pe care-l urmăreai?

— Nu. Mi-a spus doar atît: „Ține-te ca scaiul“ .. Și m-am ținut, deși e o treabă tare plicticoasă...

Patrolea se apucă să pipăie din nou haina mortului; scoase pe rînd, la iveală, un pieptene rupt, un stilou „Kaveko“, o batistă mototolită. Se opri în mod deosebit asupra stiloului.

— Căline, mă strigă el, fără a-și lua ochii de la stilou, vezi că în stînga ta e un raft cu cărți. (Da, era, într-adevăr.) Jos, în ultimul rînd, sînt cîteva cărți de Maugham ... și niște caiete. Scoate-le!

Mă lăsai în genunchi, lîngă raft ... Nu putui să nu observ că volumele din bibliotecă erau bine îngrijite, șterse de praf.

— Ai găsit? mă întrebă Patrolea.

— Sînt mai multe caiete, răspunsei, uimit de siguranța cu care comisarul îmi ghida mișcările. Să le scot pe toate?

— Nu, numai pe cel de deasupra ... Aşa! Şi pune frumuşel cărţile la loc ... E „Jurnalul de bord al lui Pik“, mă lămuri Patrolea, luînd caietul din mîna mea. Îl deschise şi, în aceeaşi clipă, scoase o exclamaţie de uimire. Îmi întinse stiloul detectivului cerîndu-mi să controlez cu ce fel de cerneală fusese încărcat.

— Cerneală violetă, zisei.

— Şi acum, uită-te la scrisoare! Bătrînul zîmbea mefistofelic. Vezi, a fost scrisă cu cerneală albastră.

— Cerneala n-o fi a stiloului său, dar scrisul? Zîmbetul de pe chipul uscat şi brăzdat de riduri al comisarului se stinse. Se apucă să confrunte scrisul din caiet cu cel al scrisorii.

— Scrisul pare să fie identic. Zic, pare. Căci, cu siguranţă că va fi nevoie şi de o expertiză grafologică. Tu vezi, Căline, pînă şi „Jurnalul“ şi-l scria cu cerneală violet ... Avea omu' o slăbiciune pentru violet.

— Poate că s-a folosit de un alt stilou, de un alt condei, poate că şi-a scris scrisoarea nu acasă, ci într-un alt loc.

— Căline, reţine: nu intră în psihologia sinucigaşului să-şi scrie epistola de adio în altă parte. Actul sinuciderii, ca şi cel al dragostei, presupune o mare intimitate ... Şi mai e ceva, urmă el cu o voce scăzută, dar nu-şi duse gîndul pînă la capăt... Îl văzui cum, atras parcă de taina caietului, începe să citească însemnările detectivului.

— Mda... murmură după un timp. Mă privi iscoditor, apoi îşi mută privirea spre colaboratorul lui Pik. Din pricina lecturii, pleoapele i se congestionaseră. „Labă“, unde l-ai lăsat pe Victor Bogdan?

— La hotel.

— Căline, îmi ordonă comisarul, du-te imediat cu „Labă“ la „Central“ și să nu te întorci de acolo fără Victor Bogdan. Îl ridici și-l aduci la Chestură.

— Am înțeles, mă însuflețîi eu. Îi făcui semn colaboratorului lui Pik să mă urmeze. Mă ascultă și porni după mine, mai mult mort decît viu.

La hotel însă ne aștepta o surpriză. Hotelierul îmi răspunse:

— Domnul Victor Bogdan de la 113 ne-a părăsit ... Se uită la ceas. Exact acum 30 de minute.

Mă uitai și eu la ceas; deci, Victor Bogdan părăsise hotelul la 19,15. Mă legitimai și-i cerui hotelierului să-mi prezinte registrul călătorilor. Acesta se arătă în continuare foarte binevoitor. Îmi prezentă registrul deschis la numele celui căutat. Într-adevăr, i se făcuseră formele de ieșire. Dar nu asta mă interesa. Copiai din registru numărul buletinului de identitate. Îi mulțumii și ieșii.

„Labă de pisică“ mă aștepta în stradă. Afară se întunecase de-a binelea. Din pricina lipsei de combustibil, luminile străzilor se aprindeau tîrziu. Aflînd că Victor Bogdan părăsise hotelul, „Labă“ mă apucă de braț și mă opri locului. Îl văzui cum cercetează ferestrele hotelului; mă strînse și mai tare de braț, spunîndu-mi:

— Vă rog să mă așteptați aici!

— Ce vrei să faci?

— O să vedeți. Mă lăsați?

— Du-te! consimții, nu fără o anumită ezitare.

Într-o clipă, fostul hoț dispăru din raza mea vizuală.Abia atunci mă încercară unele temeri, dar tot eu căutam să mă liniștesc, spunîndu-mi: „Dacă n-a fugit

înainte, cînd l-am lăsat în stradă, de ce ar şterge-o tocmai acum?" „Labă de pisică" se întoarse după vreo zece minute; luase varul de pe un perete şi venea spre mine, scuturîndu-şi pantalonii.

— Hotelierul minte. Victor Bogdan n-a plecat. Camera-i pustie, dar bagajele lui sînt sus în cameră. Şi le-a pregătit de plecare. Eu zic să rămînem pe loc şi să aşteptăm.

Am rămas locului la pîndă. Găsirăm în calea noastră şi un telefon public; l-am sunat pe Patrolea acolo unde îl lăsasem, dar nu mi-a răspuns. L-am căutat şi la Chestură, nici acolo nu era. Aveam toate motivele să fiu îngrijorat.

Am stat la pîndă aproape două ceasuri. Îmi pierdusem orice speranţă; dar mai cu seamă începusem să pun la îndoială spusele lui „Labă de pisică". Ne uitam amîndoi atenţi la cei ce intrau ori ieşeau din hotel.

— Uitaţi-vă! strigă „Labă", stăpînit ... Sînt cele două valize ale lui Victor Bogdan.

Un taxi staţionase în faţa hotelului; nu era nimeni în el. Şoferul coborî şi deschise portiera. Un băiat, cu două valize grele în mînă, ieşi din clădirea hotelului şi se îndreptă spre taxi. Spre surprinderea noastră, nimeni altcineva în afară de el nu urcă în maşină.

— Sînt bagajele lui, zise „Labă", stăruitor, închipuindu-şi că nu-l cred. Haideţi să ne luăm după maşină!

Urcarăm şi noi într-un taxi şi pornirăm în urmărirea celuilalt. După cîteva minute, „Labă" îmi şopti:

— Le duce la gară! .. Sînt sigur! La acceleratul de 22.30.

Apreciai perspicacitatea fostului infractor. Într-adevăr, maşina cealaltă opri nu după mult timp în

fața gării; acolo, băiatul coborî cu valizele. Ne luarăm după el.

— Uite-l și pe Victor Bogdan! În fața sălii de așteptare ...

— Bărbatul acela elegant ...

— Exact.

Nu era singur, ci însoțit de un bărbat și de o femeie. Conversau, bine dispuși.

— Pe ceilalți doi îi știi?

— Nu, îmi răspunse „Labă de pisică", tulburat.

Victor Bogdan luă în primire bagajele, îi dădu puștiului un bacșiș și reîncepu conversația. Interlocutorul său, un ins cu o față prelungă, încadrată de o barbă neagră, bogată, îl asculta cu interes.

— Îl umflăm?

Nu-i răspunsei. Îmi chinuiam mintea cu întrebarea: „Cum să-i ridic?" Pe neașteptate însă simții cum cineva mă trage de mîneca hainei. Îmi întorsei privirile — comisarul Patrolea răsărise lîngă mine. Respira anevoie, fața-i era palidă din pricina ostenelii.

— Cum ați ajuns aici? exclamai eu.

— Căline, mai ții minte textul scrisorii?

— Iarăși îmi puneți memoria la încercare?

— Hai, hai, nu te supăra. Îl vezi pe bărbosul care stă de vorbă cu Victor Bogdan? E una și aceeași persoană cu Nedelcu.

— Cum?! Nedelcu?! Studentul acela firav, victima unei erori judiciare, mort în nu știu ce ocnă? sării eu, sincer intrigat.

— Da, el... N-a murit, precum se vede, ci a evadat în primăvara lui '44 de la Tîrgu-Ocna, și nu singur ...

— Cu Victor Bogdan...

— Ai intuit perfect... Numai că tu n-ai de unde să ştii că „avocatul“ Victor Bogdan este unul şi acelaşi cu falsificatorul de bancnote Leonard Radel... Condamnat şi el la muncă silnică... Au evadat împreună...

În depărtare se auzi şuieratul unei locomotive — acceleratul urma să sosească dintr-un moment în altul.

— Ce facem? întrebai eu înfrigurat. Îi ridicăm?

— Da, pe toţi trei... „Labă de pisică“! îl strigă Patrolea pe fostul „hoţ de bună dimineaţa“.

— Sînt aici, dom'le comisar, răspunse „Labă“, răguşit.

— O să ne dai o mînă de ajutor.

— La ordin, dom' comisar!

*

* *

În aceeaşi noapte, după interogatorii, am pornit împreună cu Patrolea spre casă. Ne-am abătut însă din drum spre chei. Acolo, ne-am aşezat pe o bancă, sub un salcîm. Se auzea clipocitul rîului, ţîrîitul greierilor. O lună rotundă topea cu argintul ei sclipitor stelele cerului. Respirînd anevoie, Patrolea îşi scoase tabachera, ducînd-o în răstimpuri la nas.

— Nu mi-am închipuit, vorbi într-un tîrziu, cu o adîncă amărăciune, că destinul lui Pik va avea un asemenea sfîrşit. Să cadă victimă unei monstruoase răzbunări! A fost un om drept, cinstit, un criminalist înnăscut... Locul lui ar fi trebuit să fie

în rîndurile poliţiei.. Pik visa să scrie într-o bună zi un tratat... să vorbească de experienţa lui şi a noastră... O ştiu de la el... Ne certam des, dar tot atît de des ne împăcam. Să cadă victimă unei răzbunări monstruoase! Celebrul falsificator Radel a compus scrisoarea şi i-a imitat scrisul, ca să ne abată atenţia. Nedelcu, ajutat de complicea sa, a tras... Au ales şi o oră potrivită... cînd sirenele uzinelor anunţă încetarea lucrului... Bietul Pik!...

Patrolea oftă. În bătaia razelor de lună, faţa sa uscată şi brăzdată de riduri părea şi mai palidă, şi mai obosită.

— Pik a ţinut un „jurnal". S-ar cuveni să ştii că paginile lui m-au pus pe urmele lui Nedelcu. Citindu-l, am aflat trei lucruri esenţiale:

1) La 5 august 1946, Pik a primit vizita unei necunoscute — femeia de pe peron — care, pasămite, l-a consultat într-o problemă intimă; venise de la Bucureşti ca să-şi prindă soţul în flagrant delict în oraşul T... Imediat după plecarea clientei, Pik, după un vechi obicei, a urmărit-o.

2) Urmărind-o, a descoperit că femeia închiriase o cameră mobilată pe strada Mavrogheni 5 şi că nu locuia singură, ci cu un bărbos. Despre bărbatul acesta, Pik a notat: „Ochii lui îmi amintesc de ochii lui Nedelcu".

3) Pik a mai făcut o descoperire, pe care a consemnat-o. Femeia şi bărbosul se întîlneau seară de seară cu avocatul Victor Bogdan, chiriaş al hotelului „Central". A simţit că ceva nu e în regulă şi l-a pus pe „avocat" sub urmărire...

Mi-a povestit în continuare cum ajunsese la locuința lui Nedelcu și a femeii de pe Mavrogheni, iar de acolo la gară.

— Căline, „Jurnalul“ ăsta s-ar cuveni să-l studiem cu atenție, mai spuse, în încheiere. Făcu o pauză, cercetă cerul luminat de lună, apoi oftă din nou. Să mergem ... ne-a mai rămas puțin ca să ne odihnim. Acuși o să se crape de ziuă ...

Capitolul VI

REGELE COLȚURILOR DE STRADĂ

Scrisoarea — o filă ruptă dintr-un caiet de dictando — îmi era mie adresată. O mînă stîngace mîzgălise cîteva rînduri cu un creion negru. *„Domnu' comisar, știi unde e chioșcu' de limonadă din Pădurea Verde?* mă întreba autorul scrisorii. *Vino acolo la ora 10 seara. Am nevoie de tine, d-aia te chem. Pă Dumnezeu meu că nu te minciunesc. Vino ș-o să vezi".*

Atît, nimic mai mult. Bineînțeles, m-am amuzat. Textul mi s-a părut infantil și ridicol. Atît plicul, cît și scrisoarea erau murdare. M-am uitat la măsuța lui Patrolea. „Ce-o fi făcînd la ora asta bătrînul meu profesor? m-am întrebat. S-o fi plimbînd? O fi zăcînd la pat?" Medicii insistaseră să se interneze urgent într-un sanatoriu din Predeal și se văzuse nevoit să le dea ascultare. Așa s-a făcut că am rămas să înot de unul singur în valurile evenimentelor din perioada aceea. 1946... După părerea mea, a fost anul cel mai dificil din istoria ultimelor două decenii: secetă, inflație, sabotaj capitalist, speculă, atacuri banditești. Zgura lăsată de războiul sfîrșit nu de mult năpădise existența cotidiană a societății. Vă mărturisesc sincer că nu aș fi acordat nici o atenție scrisorii, considerînd-o drept o farsă, dacă nu mi-aș fi amintit de cazul cămătarului Agachi.

Aşadar, autorul epistolei mă invita să mă întîlnesc cu el, la un ceas de noapte, la marginea Pădurii Verzi, iar eu eram moralmente obligat să răspund chemării. Ştiam unde se găseşte chioşcul acela de răcoritoare părăsit, mai ştiam că o „plimbare" nocturnă prin Pădurea Verde nu era lipsită de riscuri. Înainte de a lua o hotărîre, m-am interesat cum a ajuns scrisoarea pe măsuţa mea, dar mare lucru nu am izbutit să aflu. Fusese aruncată în cutia poştală a Chesturii, iar de acolo, plicul fiindu-mi adresat, îmi fusese adus de gardianul de serviciu. Deci, am presupus eu, autorul scrisorii mă cunoştea.

L-am căutat pe chestor să-i arăt epistola şi, eventual, să-i cer un agent care să mă însoţească de la distanţă în neaşteptata mea misiune, dar nu l-am găsit. La ora nouă şi jumătate seara, mă mai întrebam încă dacă să mă duc sau nu la întîlnire. Cincisprezece minute mai tîrziu însă, mă îndreptam spre marginea oraşului.

Noaptea era neagră, fără stele, strivită parcă sub apăsarea norilor leneşi şi încărcaţi de ploaie. Străzile pustii mă deprimau. Din pricina cîtorva atacuri tîlhăreşti, oamenii preferau să se retragă devreme, în liniştea şi siguranţa locuinţelor. Păşeam cu mîinile înfundate în buzunarele trenciului; cu mîna dreaptă pe revolver, mă simţeam ceva mai liniştit. Ideea că cineva îşi pusese în gînd să mă tragă pe sfoară şi astfel să-şi bată joc de începuturile mele poliţieneşti stîrnea în mine o senzaţie de teamă şi de ruşine. Ţineam arma cu o înverşunare de-a dreptul copilărească... Nu era nici acum prea tîrziu să fac cale-ntoarsă. Nu m-am abătut însă din drum.

Am intrat în Pădurea Verde cu inima cuprinsă de o vagă presimţire. Noaptea devenise şi mai neagră, şi mai apăsătoare. Freamătul frunzelor veştejite plutea în văzduh ca un zvon sumbru şi înfricoşător. Broboane de sudoare mi se prelingeau pe faţă. Cînd am ajuns în dreptul chioşcului părăsit, m-am oprit şi am privit încordat în juru-mi; dăinuia o pustietate adîncă şi înfricoşătoare. Nu, nimeni nu mă aştepta, deşi, conform scrisorii, aşa s-ar fi cuvenit. „Cum de-am putut să dau ascultare unei hîrtiuţe? începui eu să-mi reproşez. Cum de m-am avîntat de unul singur, prosteşte, în noaptea plină de primejdii?"

Deodată, trosnetul sec al unor crengi mă făcu să tresar. Să mă fi înşelat? Un timp, urechile mele nu izbutiră să mai prindă nici un zgomot. Totuşi, cineva se furişa printre copaci, spre mine.

— Pst! Pst... Don' comisar! mă auzii deodată strigat.

Glasul părea să fie al unui copac. Încremenii cu mîna pe armă.

— Care eşti, mă?

— Pst, eu sînt, dom'le comisar!

— Care eu?

Abia în clipa următoare zării, conturîndu-se în întuneric, o umbră.

— Al de ţi-a trimis scrisoarea...

— Şi ce vrei, mă? îl întrebai eu, stăpînindu-mi cu greu teama care mă bîntuia.

„Umbra" făcu un pas spre mine şi se opri, lipindu-se de un copac. Ne despărţeau cam patru metri. Îl zării pe autorul scrisorii ceva mai bine decît

înainte — părea să fie un puşti la vreo paisprezece ani.

— Şi ce vrei, mă? repetai întrebarea, străduindu-mă, dar fără succes, să-i desluşesc chipul. Ce-ţi veni să mă chemi aici? Alt loc mai bun n-ai găsit?

— Domnu' comisar, să vedeţi, şi mie mi-e frică, îmi vorbi el, cu o voce gîtuită de emoţie. Dacă se află, e de rău ... o să mă omoare.

— Ce vorbeşti, mă?

— Nu glumesc, dom' comisar.

Convorbirea mi se păru a fi de domeniul fantasticului; vorbeam cu o umbră ... cu un puşti ... cu un fular alb, căci fularul alb şi zdrenţele erau tot ce izbutisem să desluşesc în ţinuta interlocutorului meu.

— Pst! Parcă s-aude ceva?

— E vîntul ... Ia zi, mă, ce-ai făcut să te omoare?

— Cum ce-am făcut? Ţi-am trimis o scrisoare ... te-am chemat aici ...

— Apropie-te!

— Nu, nu ... se retrase el, temător.

— Dacă m-ai chemat, de ce fugi de mine?

— Nu fug.

— Cum te cheamă?

— „Păduchiosu'“, asta mi-e porecla.

— Fire-aţi voi să fiţi cu poreclele voastre! izbucnii. Bine, m-ai chemat şi acum ce vrei de la mine? Să-ţi ţin de urît?

— Domnu' comisar ... eu ... să vedeţi ... nu-s dă p-aici ... da' stau la ...

Şi pe cînd mă pregăteam să fac cîţiva paşi în direacţia umbrei (clipa mi-o amintesc foarte bine, căci intenţionasem să-mi înhaţ interlocutorul şi să nu-i

mai dau drumul), o lovitură puternică mă doborî la pămînt. Văzui mai întîi înaintea ochilor o vîlvătaie de foc, de parc-ar fi erupt un vulcan, ca apoi focul să se stingă fulgerător, înghiţit de gura neagră a nopţii.

Am zăcut multă vreme fără cunoştinţă. Norocul meu a fost că a început să plouă. Stropii reci de ploaie m-au trezit, m-au ajutat să-mi revin. Am deschis ochii. Cerul cenuşiu mi se păru o lespede murdară. Am stat aşa un timp, cu faţa în bătaia ploii mărunte de toamnă, pînă ce am izbutit să-mi amintesc unde mă aflu şi ce mi s-a întîmplat. Mă ridicai cu greu, ameţit încă de lovitura primită prin surprindere. Instinctiv, m-am uitat la ceas: zăcusem pe pămîntul jilav mai bine de două ceasuri. Mă controlai: eram întreg... Arma se afla la locul ei, în buzunar. În schimb, constatai, nu fără uimire, că-mi dispăruse scrisoarea.

În noaptea cu pricina, mi-am găsit anevoie somnul. M-am zvîrcolit ceasuri în şir, chinuit de gînduri. Întîmplarea prin care trecusem avea ceva halucinant. Dacă nu m-aş fi trezit cu durerea în ceafă, aş fi fost înclinat să cred că totul nu fusese decît un vis urît. Mi se întinsese o capcană şi eu, ca prostul, căzusem în ea. Cine ştie ce răufăcător îşi pusese în gînd să mă... pedepsească... Nu-mi explicam însă de ce avusese nevoie de toată înscenarea de la Pădurea Verde. Ar fi putut foarte bine să mă aştepte la un colţ dosnic de stradă...

Glasul „umbrei în zdrenţe" m-a obsedat ceasuri în şir. Îmi răsuna în urechi aşa cum îl auzisem în tăcerea pădurii — tremurat, rugător, înfricoşat. „Păduchiosu' asta mi-e porecla".

M-am sculat dimineața convins că fusesem victima unei răzbunări. Și poate că aș fi rămas cu convingerea asta, dacă în cursul zilei nu s-ar fi petrecut un alt eveniment.

În jurul orei 11, chestorul mă pofti în cabinetul său și-mi ceru să mă deplasez urgent la marginea de est a orașului, în cartierul B.

— Muscelene, mi se raportează că niște trecători au dat peste cadavrul unui tînăr într-un lan de porumb, îmi explică el. Deplasează-te acolo și vezi ce e...

Am primit misiunea ca pe un fapt cotidian oarecare. Nu aveam nici un motiv să-mi închipui că între cadavrul găsit într-o porumbiște și cele întîmplate cu mine în ajun ar fi existat vreo legătură.

Nu mai ploua. Norii însă nu se risipiseră, stăruiau deasupra orașului. Curioșii, adunați la fața locului, se dădură la o parte, deschizîndu-mi un coridor viu. Și primul obiect pe care-l zării de departe fu un fular alb... același pe care în noaptea trecută izbutisem să-l deslușesc la gîtul „umbrei în zdrențe“. Fusese aruncat nu departe de căpătîiul mortului. Mă apropiai. Inima mi se zbătea nebunește în coșul pieptului...

Cadavrul zăcea pe burtă, cu fața în jos, cu mîinile legate la spate. După ce-a fost fotografiat, îl răsucii să-i văd chipul. Instinctiv, mă dădui îndărăt. Murise încet și în chinuri, iar crisparea din ultima clipă a vieții îl îmbătrînise brusc. Năsucul cîrn și obraznic i se învinețise. În jurul gîtului său descoperii ușor urme de strangulare. Ele îmi indicară că asasinul îl atacase din spate și-l gîtuise cu mîna. Tre-

cuseră, fără îndoială, şapte sau opt ore de la săvîrşirea crimei şi urmele lăsate pe gîtul firav şi murdar al victimei deveniseră evidente. În partea din faţă a gîtului, unghiile de la degetul arătător, mijlociu şi inelar ale asasinului se imprimaseră adînc. Ucigaşul se folosise de ambele mîini. „Domnu' comisar, dacă se află, e de rău, o să mă omoare..." — îmi amintii, în timp ce cercetam fularul alb, de mătase. Se aflase... Privirile îmi fură apoi atrase de modul cum asasinul îi legase victimei mîinile la spate. Îşi pregătise din vreme un şnur negru, căci legătura nu prezenta un nod simplu, făcut în pripă. Nu, asasinul nu se grăbise, făcuse mai întîi un laţ în care vîrîse mîinile băiatului, apoi mai petrecuse o dată în jurul mîinilor cele două capete ale şnurului, formînd, în partea opusă laţului, un nod dublu. Legătura asta îmi dădu mult de gîndit, şi am studiat-o îndelung. În cele din urmă, ajunsei la concluzia că nu fusese făcută de un începător în ale crimei, ci de un... dar să nu anticipez...

De la locul unde fusese găsit cadavrul şi pînă la chioşcul de răcoritoare din Pădurea Verde nu era decît o distanţă care putea fi parcursă în douăzeci de minute. Reconstituii drumul străbătut în noapte de cei doi, cercetai apoi locul unde fusesem atacat, dar fără nici o consecinţă pozitivă pentru evoluţia anchetei.

În drum spre Chestură, îmi mai amintii o dată de scurta mea conversaţie avută la marginea Pădurii Verzi cu „umbra în zdrenţe". „Dacă se află, e de rău... o să mă omoare". Teama tînărului fusese îndreptăţită. Mă chemase... voise, pesemne, să-mi destăinuiască un secret. N-a mai apucat. Ges-

tul său temerar l-a costat viaţa. De ce oare? „Păduchiosu', asta mi-e porecla". „Domn' comisar, eu, să vedeţi, nu-s dă p-aici, da' stau..."

„N-are nume, nu-i de pe-aici, dar a locuit undeva, gîndeam. Unde anume?" Vagabonzii din oraş îşi aveau ascunzătorile lor ştiute şi neştiute...

În ziua aceea, am stat multă vreme singur, la măsuţa mea, copleşit de gînduri. Ei, dacă Patrolea n-ar fi fost plecat, am fi comentat împreună cazul şi discuţia mi-ar fi folosit. Dar aşa, mă vedeam nevoit să înot, într-o vreme cînd nu stăpîneam prea bine tehnica înotului.

După o analiză meticuloasă a faptelor şi a amănuntelor, mă oprii asupra a două probleme. Prima se concretiza în aflarea identităţii şi a domiciliului „omului în zdrenţe". Ştiam de existenţa în oraş a trei „aziluri de noapte" — „Fane-şchiopu", „Maria Thereza" şi „Totu cel bun". Spre ele îmi îndreptai, în primul rînd, atenţia. Trecuse oare „Păduchiosu'" prin unul din cele trei adăposturi? Îl cunoştea oare cineva? Doar atît apucase să-mi spună: „Nu-s dă p-aici... da' stau. ." Din păcate, investigaţiile mele nu se soldară cu rezultatul scontat. Vagabonzii cu care am stat de vorbă îmi dădură unul şi acelaşi răspuns: „Păduchiosu'?! N-am auzit de ăsta..."

Totuşi, nu abandonai pista. Ba, dimpotrivă, îmi instalai în oraş cîteva „undiţe".

A doua problemă asupra căreia mă oprisem mă solicită în altă direcţie. Aşa cum am mai spus, analizînd poziţia cadavrului, nodul legăturii de la mîini, ajunsesem la concluzia că asasinatul nu fusese săvîrşit de un diletant, ci de un asasin versat, obişnuit

să își lichideze victima, după ce, în prealabil, izbutea ca din două sau trei mişcări să-l imobilizeze, legîndu-i ambele mîini într-un nod-tip. Îmi veni atunci în minte una din „lecţiile" bătrînului criminalist Patrolea, ţinute în puţinul nostru timp liber. Din gura lui mi-a fost dat să aud pentru prima oară două cuvinte latine, a căror muzicalitate m-a obsedat multă vreme: „Modus-operandi". Reţinusem cu prilejul acelei discuţii nu numai ideea că orice infractor, fie el spărgător, criminal ori hoţ, are un mod propriu de a opera, ci şi importanţa cartotecii „Modus-operandi" pe care Patrolea a alcătuit-o cu o răbdare demnă de admiraţie. Deci, apelai la cartotecă şi truda îmi fu răsplătită. Găsii, în cele din urmă, o fişă nu lipsită de interes. Iat-o:

„Gheorghe Buliga, de 32 ani, originar din comuna Brăiliţa, judeţul Brăila, de profesie muncitor necalificat, fiul lui Niţă şi Maria, fără domiciliu stabil în oraşul T. Reţinut pentru cercetări la 30 octombrie 1939. Înaintat Parchetului la 5 noiembrie 1939 pentru tîlhărie şi omor. Modul de a opera: intră în vorbă cu tineri în căutare de lucru, cărora le propune angajamente avantajoase la anumite ferme din jurul oraşului şi, sub pretextul că-i conduce la aceste ferme, în locuri propice, îi leagă de mîini, la spate, îi jefuieşte şi-i sugrumă . . ."

Fişa dădea o descriere exactă a modului cum asasinul lega la spate mîinile victimelor. Descrierea corespundea întru totul cu legătura găsită la mîinile „umbrei în zdrenţe". Bucuria descoperirii mele nu ţinu mult. Telefonînd la Bucureşti pentru a afla date suplimentare cu privire la deţinutul Gheorghe Buliga, mi s-au comunicat următoarele: *„În 1943*

Gh. B. împreună cu alţi deţinuţi au fost trimişi pe front într-o unitate de pedepsiţi. A murit, în noiembrie 1943, răpus de o schijă".

Răspunsul acesta impunea de la sine două concluzii:

a) Gheorghe Buliga n-a murit. A revenit în oraşul pe unde a mai operat şi s-a apucat din nou să săvîrşească fărădelegi.

b) În oraş şi-a făcut apariţia un infractor care stăpîneşte un „modus-operandi" asemănător cu cel al criminalului decedat pe front.

Concluziile reflectau, de fapt, impasul anchetei. În consecinţă mă gîndii să mai apelez la o soluţie — să trimit celor trei ziare din localitate fotografia vagabondului asasinat, cu întrebarea: „Cine îl cunoaşte?" Pe neaşteptate însă interveni un element nou. În piaţă fusese prins un vagabond în timp ce „cotrobăia" prin poşeta unei... cucoane. N-o luase la fugă, aşa cum era obiceiul, ci se lăsase înhăţat. Adus la Chestură, hoţul de poşete ceru, spre surprinderea tuturor, să stea de vorbă cu mine.

— Ce fac cu bagabondu', să-l aduc aici? mă întrebă gardianul.

— Adu-l, să-i văd şi eu mutra, încuviinţai, nebănuind surpriza care mă aştepta.

Vagabondul intră prudent, mă examină îndelung cu nişte ochi vii şi iscoditori, apoi rămase încremenit lîngă uşă. Privindu-l, mă încercă un sentiment contradictoriu, de milă şi de veselie. Îmi venea să rîd; „arestatului" nu-i dădeai mai mult de unsprezece ani, avea o înfăţişare de ştrengar scăpat viu şi nevătămat dintr-o ştrengărie care ar fi putut să-l coste viaţa. Pesemne, mîncase pepeni în piaţă, căci

obrajii palizi îi erau murdari pînă aproape de urechi. Deasupra unei cămăşi peticite purta o haină largă şi ruptă în coate. Pantalonii ar fi fost buni dacă n-ar fi avut un crac mai scurt decît celălalt. Părul bălai şi netuns de cîteva luni îi acoperea fruntea bombată.

— Ce-i, şmecherie, ţi-a căzut limba? spărsei eu tăcerea. Bună ziua nu ştii să spui?

— Tu eşti Musceleanu? mă întrebă el, de parc-am fi fost de un leat.

Nu mă arătai şocat de obrăznicia puştiului. Răspunsei:

— Eu.

— Să ştii că curcanu' de la uşă nu m-ar fi înhăţat niciodată, ţinu el să precizeze, dacă nu m-aş fi lăsat.

Avea guturai şi-şi trăgea mereu nasul. Cuvintele sale mă amuzară.

— Ce vorbeşti, mă!

— Uite-aşa! M-am lăsat prins... ca să fiu adus la pîrnaie, la tine, să-ţi zic o vorbă. Îşi ştergea nasul cu mîneca jegoasă a hainei. Noi doi ne cunoaştem.

— De unde, mă? Nu-mi aduc aminte să te fi întîlnit niciodată.

— Ţi-am scris o scrisoare.

— Tu mi-ai scris-o, sau „Păduchiosu"?

— Eu... că el nu ştia carte.

— Cum te cheamă?

— Lasă asta, că nu se prinde, mi-o reteză el şmechereşte.

— Atunci, de ce-ai venit, numai aşa, ca să mă vezi? îl luai eu la rost. Unde stai?

— Ce, sînt fraier să-ţi spun...

— Mă, îl chem pe taică-tău aici să-ţi tragă un toc de bătaie.

— N-ai decît... o să mă bucur dacă o să vină.

— N-ai tată?

Nu-mi răspunse imediat.

— A murit pe front.

— Şi maică-ta, unde e? continuai eu, impresionat de răspunsul puştiului.

— Să lăsăm chestia asta, îmi propuse.

— Cum te cheamă?

— N-am nume, ci o poreclă, „Veveriţa". Am fost frate de cruce cu „Păduchiosu".

— L-au omorît, zisei într-o doară.

— Ştiu... D-aia am manglit sub ochii curcanului, ca să ajung la tine... Am stat împreună cu „Păduchiosu" la azilul „Regelui". Ştiu cine l-a omorît.

Tresării. De existenţa azilului ăsta nu aveam cunoştinţă.

— Care „Rege"?

Naivitatea mea îl făcu să zîmbească cu un aer de evidentă superioritate. Mă privi de sus.

— Tu eşti comisar sau curcan? Cum de nu ştii cine-i „Regele"?

— Ascultă, „Veveriţă", un comisar nu le ştie chiar pe toate... şi-apoi, eu nu-s decît ajutor de comisar, glumii.

Sinceritatea mea trebuie să fi fost convingătoare, căci începu imediat să mi se destăinuiască:

— Cîrciuma „La bănăţeanul vesel" din cartierul B. o ştii?

— Da... ce-i cu ea?

— Dac-o ştii, spune-mi cine-i stăpînul?...

— Un oarecare Ilie Totu... zis „Totu cel bun", cum i se mai spune.

— Aşa-i... Ilie Totu, zis şi „Regele". Ţine şi un azil pentru „bagabonzi" în pivniţă. Dă paturi cu chirie... El l-a omorît pe „Păduchiosu".

Declaraţia puştiului, dar mai cu seamă dezinvoltura cu care-mi vorbea mă uluiră.

— De ce l-a omorît?

— Din pricina lu' Maricica, soră-sa...

— Nu pricep...

— „Păduchiosu" a avut o soră mai mare decît el cu doi ani. „Regele" a pus mîna pe ea, dar Maricica n-a vrut. Pricepi? A încercat cu forţa şi ea tot nu s-a lăsat... Nu ştiu mai mult... Am văzut însă cînd „Regele" i-a scos cadavrul din casă... să-l ascundă.

— Unde l-a ascuns?

— I-am zis lui „Păduchiosu" ce-am văzut cu ochii mei. A jurat că o să se răzbune... voia să-l „toarne"... d-aia a scris, da' nu s-a prins, s-a aflat... şi l-a omorît...

— Cine, tot „Regele"?

Ochii vagabondului se umplură, fără voia sa, de lacrimi. Bărbia începu să-i tremure.

— Uite, îţi spun, da' nu merg cu tine acolo.. rămîn aici... d-aia m-am lăsat prins... dacă „Regele" aude că eu l-am dat, s-a zis şi cu mine. Îmi taie beregata.

Cîteva minute se scurseră într-o tăcere adîncă. Destăinuirile puştiului fără identitate mă întristară. Nu-mi închipuiam că sub ochii oamenilor poate încolţi şi dăinui o asemenea mizerie. Îmi amintii de fişa lui Gheorghe Buliga. Am scos-o din dosar şi-i

arătai vagabondului fotografia criminalului decedat pe front.

— Îl cunoşti?

Puştiul, privind fotografia, fu cuprins de un tremur nervos. Reuşii cu greu să-l liniştesc. Cînd se potoli, îmi mărturisi în şoaptă:

— Ăsta-i omul lu' „Regele“ ... El e supraveghetorul azilului. „Casanova“ e porecla lui ... Are obiceiul să-şi aleagă cîte un băiat şi-l duce noaptea cu el, în odaie, şi-l chinuieşte ...

... Am anchetat multe cazuri în cei douăzeci de ani de activitate, dar acesta, intitulat „Azilul de noapte al Regelui“, mi s-a părut a fi cel mai trist. Am raportat chestorului rezultatele investigaţiilor şi, în aceeaşi noapte, cu forţe unite, am înconjurat „palatul regelui Totu“. Am trecut la efectuarea unei razii care s-a soldat nu numai cu arestarea „monarhului“ şi a lui Buliga (izbutise să dezerteze de pe front şi să se ascundă sub o altă identitate), ci şi cu ridicarea unui grup de vagabonzi de toate vîrstele ...

Trei săptămîni mai tîrziu, comisarul Patrolea, reîntors de la Predeal, îmi completă cu date noi fişa cîrciumarului Ion Totu, zis „Regele“.

— Prin '37, Ion Totu i-a adunat pe cerşetorii din localitate într-o aşa-zisă organizaţie şi s-a proclamat preşedintele ei. Şi, preşedinte fiind, stabilea celor din organizaţie locurile unde pot şi au dreptul să cerşească. De atunci i se trage şi porecla „Regele colţurilor de stradă“ ... Acum, după război, pesemne că s-a uns iarăşi rege ...

Capitolul VII

FURTUL INELULUI ORIENTAL

În sufragerie se înstăpînise o tristețe funebră. Notarul, un bărbat înalt și uscățiv, cu o față aspră, brăzdată de cute adînci, tuși sec, nervos, de parc-ar fi vrut să atragă atenția celor prezenți asupra persoanei sale. Spuse cu o voce metalică:

— Cu permisiunea dumneavoastră, am să trec la citirea testamentului lui Șerban Gusti, fie-i țărîna ușoară. Tuși din nou, de astă dată vădit stingherit de tăcerea care se lăsase. Cuprinse dintr-o privire chipurile celor patru persoane adunate în jurul mesei dreptunghiulare. Doamnă, se adresă el respectuos gazdei ce stătea în capul mesei din dreapta sa, aștept permisiunea dumneavoastră...

Doamna Gusti, o femeie obeză și greoaie, clătină aprobator din capul ei mare și rotund. Rochia neagră, de doliu, îi făcea obrajii și mai pămîntii decît erau în realitate. Încremenise pe scaun, neluîndu-și ochii bulbucați de la caseta de fier din fața ei.

— Nu vă supărați, vorbi din nou notarul adresîndu-se de astă dată tuturor, dar legea mă obligă să duc la îndeplinire cîteva formalități. Deși vă cunosc, sînt, totuși, obligat să fac apelul.

Văduva negustorului își așezase mîinile pline pe casetă, de parc-ar fi vrut s-o apere de o eventuală primejdie. Gestul atrase atenția atît a notarului, cît și a moștenitorilor. Degetele femeii se crispară brusc.

Notarul își drese glasul, apoi deschise o mapă neagră, căută prin niște hîrtii un document, îl găsi.

— Gusti Aristotel, în vîrstă de 28 de ani, funcționar public, domiciliat în București, fiul răposatului Șerban Gusti.

— Prezent! răspunse sarcastic un tînăr a cărui eleganță contrasta puternic cu ținuta de doliu a celorlalte persoane. Nu părea să fie îndurerat nici de moartea tatălui său, nici de această tristă adunare convocată de notar. „Un infatuat, o canalie, gîndi notarul, lua-l-ar dracu' de risipitor!"

— Gusti Elisabeta, în vîrstă de 25 de ani, domiciliată în T... fără profesie, nepoată a răposatului Șerban Gusti.

— Da, eu... pluti în sufragerie un glas stins...

Notarul își întoarse privirile către tînăra care ședea chiar în stînga sa. Era palidă, își mușca nervoasă buzele, uitîndu-se din cînd în cînd peste masă, la chipul ironic al lui Aristotel Gusti. Se vedea limpede că atitudinea lui arogantă o intimida sau o dezarma.

— Tucă Ștefan, în vîrstă de 45 de ani, domiciliat în T..., funcționar al firmei „Ștefan Gusti, Comerț de cereale".

— Prezent...

Notarul îi aruncă o căutătură. Cel care-l slujise pe fostul negustor mai bine de un sfert de veac se așezase tocmai în celălalt capăt al mesei și înmărmurise cu bărbia în piept, copleșit parcă de importanța momentului. Avea o față țigănoasă, cu o piele netedă. „A dat norocu' și peste el!" gîndi notarul, căutînd din nou ceva printre hîrtiile din mapă.

— Domnule Anghelescu, vorbi pe neașteptate Aristotel Gusti, pe mama nu o strigați?

— Aristo!... răsună îndurerată şi dojenitoare vocea femeii.

— Tinere, replică notarul, nu aţi ales un moment prea potrivit pentru a vă etala ironia... Am în mînă testamentul lăsat al celui ce-a fost omul de omenie, Şerban Gusti.

Brusc, se făcu linişte. Se auzea doar respiraţia întretăiată a văduvei, tic-tac-ul vag al unei pendule din hol. Lumina slabă răspîndită de lampa ce atîrna deasupra mesei făcea atmosfera sufrageriei şi mai apăsătoare.

— Testamentul, găsi notarul necesar să explice, are două părţi. Tăcu. Se uită, clipind des şi nervos, la feţele încordate ale celor patru persoane, dispuse egal în jurul mesei. Am să citesc prima parte... Vocea rece, oficială a domnului Anghelescu începu să împartă, conform testamentului întocmit în prezenţa sa, averea fostului negustor de cereale. Doamnei Gusti Antoaneta îi reveni imobilul din T... cu toate bunurile existente în el. Fiului său, Şerban Gusti îi lăsase apartamentul din Bucureşti. Lui Tucă Ştefan îi trecuse întreaga afacere, stabilindu-i următoarele condiţii:

a) Să păstreze nealterată firma „Şerban Gusti, Comerţ de cereale".

b) Să verse 50% din beneficiul bruto al firmei văduvei şi fiului său.

— Am citit, preciză notarul, prima parte a testamentului.

— Dar mie... mie nu mi-a lăsat nimic? sări ca arsă de pe locul ei nepoata negustorului decedat.

Pe chip i se ivi o expresie de desperare. Sîngele îi năvăli în obraji, împurpurîndu-i.

— Domnişoară! izbucni notarul, stăpînindu-şi cu greu indignarea. Se poate?!

Văduva, cu mîinile crispate pe casetă, devenise stană de piatră. Aristotel Gusti îşi înălţă capul şi o privi zeflemitor. Numai Tucă Ştefan părea cufundat în nu se ştie ce calcule.

— Am dreptul! ţipă tînăra femeie cu o energie pe care nu i-o bănuiai.

— Domnişoară, n-am terminat încă de citit testamentul, încercă notarul s-o lămurească. Domnilor... doamnă... domnişoară... în caseta aceea (văduva negustorului tresări şi căscă nişte ochi mari) se află valori însemnate... cocoşei! Opt fişicuri... fiecare fişic conţine cîte cinci sute de monede... total patru mii de monede... Trebuie să recunoaşteţi, o avere mai mult decît frumuşică şi a cărei valoare, în zilele noastre, sporeşte de la o zi la alta. Testamentul precizează că sumele se vor împărţi pe loc.

— Bine, dar inelul? fu rîndul tînărului Gusti să izbucnească.

— Aveţi răbdare! se supără notarul, şi pe frunte i se iviră broboane de sudoare. Doamnă, vă rog!

Cu mişcări încete, văduva deschise caseta; ochii ei mari îi căutară o clipă pe cei ai notarului. Acesta făcu din cap un semn de încuviinţare. Femeia suspină dureros şi se apucă să scoată anevoie fişicurile din casetă şi să le pună la mijlocul mesei, în văzul tuturor. Cînd termină, văduva oftă din nou, ostenită parcă de efortul depus. Caseta rămase mai departe deschisă, sub ochii ei.

— Suma aceasta, reluă notarul citirea testamentului, se împarte după cum urmează: „1500 de coco-

şei rămîn soţiei mele, Gusti Antoaneta... Un fişic, adică 500 de monede de aur, fiului meu, Gusti Aristotel... Nepoatei mele... Gusti Elisabetha, îi las 1500 de monede"...

— Numai atît?! sări nepoata revoltată.

— Domnişoară... o dojeni notarul.

— Ţ-ţţţ! făcu revoltată şi văduva lui Şerban Gusti.

— „... iar 500 de cocoşei vor fi remişi colaboratorului şi omului meu de încredere, Tucă Ştefan".

— Bine, dar inelul?! izbucni iarăşi tînărul Aristotel Gusti... Inelul acela oriental...

— N-am terminat, răspunse notarul, privind scîrbit în juru-i. Caseta mai conţine un obiect de valoare, inelul oriental amintit aici de domnul Aristotel...

— Să-l scot? întrebă văduva.

Primind un răspuns afirmativ, doamna Gusti scoase la iveală un inel din aur masiv, înnobilat şi mai mult de un diamant de dimensiunile unui bob de fasole. Privirile moştenitorilor se îndreptară uimite spre inel. „Ce ştiu ăştia! gîndi notarul. Nu sînt fermecaţi atît de frumuseţea inelului şi a pietrei, cît de preţul lui!"

Văduva se ridică pentru o clipă şi puse inelul lîngă fişicurile cu cocoşei.

— Iată ce spune testamentul în privinţa inelului, urmă notarul, plictisit: „Inelul acesta, cumpărat de mine în anul 1937, pe cînd mă aflam la Damasc, să fie vîndut, iar suma realizată din vînzare să fie donată bisericii «Sfîntul Pavel»..."

— Un bătrîn scrîntit! şuieră Aristotel printre dinţi.

— Aristo! țipă văduva, crucindu-se. Cum vorbești!?

— Are dreptate, interveni și nepoata. Un bătrîn scrîntit și libidinos...

— Inelul ăsta valorează, vru fiul decedatului să explice și dădu să apuce inelul...

— Vă rog... îl opri notarul.

Tînărul își retrase înciudat mîna...

— Legea cere să respectăm dorința defunctului, așa că, vă rog...

Nu-și încheie fraza. Brusc, lumina se stinse și sufrageria se cufundă într-un întuneric dens.

— Nu vă alarmați, îi potoli Tucă, o fi de la uzină... Vă rog să rămîneți pe locuri... nimeni să nu se miște... Nu cred că o să țină mult...

Rămaseră în întuneric cîteva minute. Cînd cele patru becuri se reaprinseră, doamna Gusti scoase un țipăt de groază:

— Inelul!!! A dispărut inelul!... Cine l-a luat? Domnule notar, a dispărut inelul!

Ochii celor cinci persoane se îndreptară simultan către mijlocul mesei: într-adevăr, inelul dispăruse.

*

* *

Telefonul notarului Eustațiu Anghelescu mă găsise pe mine; tocmai mă pregăteam să plec acasă, după o zi de activitate febrilă. Ceruse să stea de vorbă cu comisarul Patrolea, dar bătrînul criminalist era plecat din oraș și avea să se înapoieze abia după trei zile. N-am avut încotro și m-am deplasat eu. Am sunat. Mi-a deschis notarul; nu era singur. Venise la ușă însoțit de tînărul Aristotel Gusti, care, sin-

cer vă spun, îmi displăcu. „Infatuat... obraznic... grosolan“, îl caracterizai eu străbătînd un vestibul.

În sufragerie, eram așteptat cu nerăbdare. Văzîndu-mă, domnișoara Elisabeta Gusti îngălbeni subit: pe chipu-i frumos, răsări o expresie de spaimă stăpînită. Văduva nu se clinti din loc; mă privi fără plăcere, ca pe un nepoftit. Tucă Ștefan mă salută printr-o înclinare a capului, rece și protocolară. Notarul îmi povesti cum se petrecuseră faptele: vorbea clar, logic, convingător. Și pe măsură ce povestea, cazul mi se părea din ce în ce mai interesant. Simțeam cum povestea testamentului lui Șerban Gusti, precum și a dispariției inelului oriental, mă solicită, îmi ațîță curiozitatea. Încheindu-și relatarea, notarul se așeză obosit la locul său, în dreapta nepoatei decedatului. La întrebarea mea, dacă toată lumea este de acord cu relatarea notarului, mi se răspunse afirmativ.

Așadar, asta era... mi se cerea să le găsesc inelul. Situația mi se părea de-a dreptul ridicolă... „Țara arde, iar baba se piaptănă“. Le-aș fi spus eu una bună. Mă pomenisem însă în fața unui caz aparte, a unui exercițiu-enigmă, idee ce trezi în mine dorința de a acționa, de a încerca să-i găsesc cheia. Cum a dispărut inelul? Sau, mai exact, cine l-a furat?

Înconjurai de cîteva ori masa, studiind expresiile celor patru moștenitori. Văduva mi se păru zdrobită: privea cu ochi tîmpi caseta deschisă. Fiul ei își aprinsese o țigară și mă urmărea cu un surîs sceptic și superior. Tucă își încrucișase brațele și încremenise cu ochii țintă la cele opt fișicuri. Lividă, nepoata decedatului își ținea capul în piept și-și

muşca buzele. Numai notarul îmi arunca priviri încurajatoare: pesemne , își punea mari speranțe în tinerețea mea.

— Ați căutat bine peste tot? întrebai eu într-o doară.

— Peste tot, vorbi văduva. Doar nimeni nu s-a ridicat de la masă cît timp a fost întuneric!

— Ne-am și controlat, domnule comisar, adăugă tînărul, nu fără ironie,

— Doamnă, mă adresai eu văduvei, toți cei de față au știut și înainte de existența inelului?

— Cred că da ... mi se răspunse.

— Eu, nu, murmură abia auzit Elisabeta Gusti, privindu-l rugător pe vărul ei.

— Nu-i adevărat! interveni notarul, pe neașteptate.

Părea peste măsură de indignat de reacția nepoatei decedatului.

Moștenitoarea nu se lăsă intimidată și ripostă imediat:

— Cum de îndrăzniți?

Stăteam la o distanță oarecare de masă, sprijinit de un bufet mare de nuc, și le urmăream curios dialogul.

— Domnișoară, vă rog să vă controlați cuvintele, îi ceru energic Eustațiu Anghelescu. Nu uitați că unchiul dumneavoastră mi-a povestit totul ... Înțelegeți, totul ... Iertați-mi tonul insinuant ...

— E adevărat, deci, ce s-a spus pe seama voastră într-o vreme! mîrîi doamna Gusti și sîngele îi năvăli în cap, congestionînd-o.

— Da' tu, mamă, doar n-ai crezut că tata a fost

ușă de biserică! nu întîrzie Gusti-junior să-și arate cinismul.

— Așadar, ați știut cu toții de existența inelului? încercai eu să clarific situația.

— Da, am știut, recunoscu Elisabeta Gusti, fără să ridice ochii la mine.

— Și nu numai că a știut, dar l-a și văzut, completă notarul. Pe patul de moarte, răposatul, Dumnezeu să-l ierte, mi-a mărturisit că i-l făgăduise.

— Cum? ridică Gusti-junior glasul, plin de uimire.

— Tîrfa! mormăi ca pentru sine văduva.

— Lasă, mamă, nici tata n-a fost mai breaz, dacă s-a încurcat cu fiica fratelui său! Aristotel Gusti se întoarse spre mine și adăugă: Domnule comisar, e limpede, ea a furat inelul... nu mă îndoiesc că inelul e la ea...

— Cum ați ajuns atît de repede la concluzia asta? îi cerui eu să-mi explice, în timp ce-mi aprindeam o nouă țigară.

După o clipă de șovăială, îmi răspunse:

— Să vedeți, după ce s-a stins lumina...

— Aristo, îl întrerupse Elisabeta Gusti, cum de îndrăznești? Doar tanti m-a controlat peste tot... izbucni ea în plîns.

— Continuați, domnule Gusti, îl îndemnai eu dezgustat de scenele astea de familie, pe care totuși le urmăream, fără să-mi scape nimic.

— După ce s-a stins lumina, împins parcă de anumite presimțiri, am întins brațul ca să acopăr cu palma inelul... să-l apăr... am întîlnit în cale mîna ei... am apucat-o... pe urmă i-am dat drumu'.

— E adevărat? o întrebai.

Fata nu tăgădui. Mărturisi printre lacrimi:

— Am vrut... m-a tentat... Da' nu l-am luat... n-am putut...

— Hoaţo! îi aruncă văduva în obraz.

— O clipă, mă adresai eu celor doi tineri moştenitori, aţi atins inelul cînd aţi întins mîinile prin întuneric?

— Nu, răspunse Elisabeta Gusti.

— Nici eu, preciză şi tînărul.

Enigma dispariţiei inelului mi se păru dintr-o dată şi mai interesantă. Stăruii asupra unei întrebări:

— Deci, aţi controlat bine camera, v-aţi controlat şi reciproc?

— Da, confirmă notarul, nimeni nu s-a ridicat de la masă, n-a părăsit încăperea... Ne-am controlat reciproc... Femeile între ele... noi între noi...

— Vă rog să-mi arătaţi locul de unde a dispărut inelul.

— L-am scos din casetă, vorbi amărîtă văduva, şi l-am pus aici, la mijloc... lîngă fişicuri.

Se ridică şi întinse mîna ca să-mi arate locul unde pusese inelul.

Notarul aprobă:

— Exact acolo...

— Nu chiar acolo, îşi spuse şi tînărul Gusti părerea. Braţul său atinse fără nici o dificultate locul presupus de el şi care părea să fie ceva mai aproape de mamă-sa.

— Dumneavoastră ce credeţi? mă adresai tinerei femei.

Şi braţul Elisabetei Gusti atinse fără nici o dificultate locul indicat de Aristotel.

Tucă fu de părerea văduvei. Și ca să poată ajunge la stiva formată din fișicurile de cocoșei, se ridică de pe scaun.

Moștenitorii și notarul așteptau acum încremeniți concluziile mele. Făcui, gînditor, cîțiva pași prin sufragerie. Mă oprii la fereastra care dădea în curtea casei. „Ciudată afacere! ... Iarăși cocoșei ... iarăși o încăierare pentru o grămăjoară de aur ... Totuși, cum naiba a dispărut inelul?“ Le cercetam pe rînd expresia fețelor. „Te uită la ei! Par afectați ... iar unul dintre ei e hoțul ... a profitat că lumina s-a stins. S-au și controlat ca să-și dovedească unul celuilalt cît sînt de cinstiți! Da' inelul tot nu l-au găsit ... Să recapitulăm: s-a stins lumina de la uzină, și inelul ... Aici, ceva nu e în regulă ... Cum de s-a stins? De la uzină?! Imposibil! Ar fi trebuit atunci să se stingă și la noi, la Chestură ...“

Mă înveselii brusc. „Ei lasă, scumpi moștenitori ai domnului Șerban Gusti, îi amenințai eu în gînd, vă pun eu în fața propriilor voastre fapte!“ Mă întorsei spre cei cinci și le ținui o scurtă cuvîntare:

— Ar fi absurd să mă apuc să vă controlez. V-ați controlat și singuri. Dacă vreți, mai puteți continua ... aveți o noapte întreagă la îndemînă ... În ceea ce mă privește, vă rog să-mi dați un răgaz ca să pot întreprinde cuvenitele cercetări ... Sau, doamnă, poate doriți să vă retrageți plîngerea?

— Nu, nu, nici gînd de așa ceva! protestă văduva. Vreau inelul!

— Domnule Anghelescu, sistați deocamdată aplicarea testamentului, îl sfătuii eu pe notar. Iar dacă

va fi cazul, ne vom întîlni iarăşi. Unde? Nu ştiu. Poate aici, poate în altă parte. La revedere.

Şi ieşii, surîzînd intenţionat enigmatic.

*

* *

Cercetările le-am pornit imediat. Mi-au luat aproape toată noaptea. A doua zi, către ora prînzului, enigma dispariţiei inelului oriental era ca şi dezlegată. Cum? Să nu anticipăm. I-am telefonat notarului Anghelescu şi l-am rugat să-şi adune clienţii încă în seara acelei zile.

— Unde şi la ce oră? m-a întrebat notarul.

— La ora 20.30, în sufrageria locuinţei răposatului Şerban Gusti...

La ora fixată, îmi deschise Aristotel Gusti; purta acelaşi costum elegant ca şi în ajun. Mă iscodi o clipă, înălţîndu-şi dispreţuitor sprînceana dreaptă. Mă conduse în sufragerie. Cei prezenţi mă întîmpinară, în general, destul de rece. Notarul îmi zîmbi oficial, bucuros parcă de punctualitatea mea. Elisabeta Gusti, pămîntie la faţă, se străduia, uneori cu succes, să mă privească în ochi. Notarul îşi adusese, aşa cum îl sfătuisem, mapa cu documente.

— Pentru a-mi forma o imagine cît mai exactă asupra modului în care ar fi putut să dispară inelul, vom trece la reconstituirea celor petrecute aseară, pînă în clipa dispariţiei obiectului.

Mă retrăsei lîngă bufet. Îi făcui semn notarului să înceapă. Îmi aprinsei o ţigară; eram numai ochi şi urechi. Chipurile celor din jurul mesei se încordară. Notarul citea rar, cu glasul său metalic şi autoritar. Curînd, ajunse la partea a doua a testamen-

tului. Doamna Gusti deschise caseta, puse fişicurile cu cocoşei la mijlocul mesei. Notarul îşi reluă citirea. După cîteva fraze, îmi atrase atenţia:

— Cînd am ajuns la aceste cuvinte, lumina s-a stins.

Notarul mă văzu ridicînd un braţ, dar nu-mi înţelese gestul şi citi mai departe. În minutul următor, lumina se stinse pe neaşteptate, şi sufrageria se cufundă în întuneric. Doamna Gusti se sperie şi scoase un ţipăt scurt. Ceilalţi se impacientară. Nu izbutii, de la locul meu, să le desluşesc feţele.

— Vă rog să nu vă alarmaţi, le vorbii eu calm. O fi din nou de la uzină. Ah, uzina asta! Și ieri... Tot ea ne-a făcut-o! Să continuăm însă... Ca aseară... După ce s-a stins lumina, ce a urmat?

— Cum ce-a urmat? întrebă notarul, puţin descumpănit.

— Tucă a spus: „S-a stins lumina de la uzină“, îşi aminti deodată Gusti-junior.

— Pardon, preciză Ștefan Tucă, am spus: „Nu vă alarmaţi, o fi de la uzină! Vă rog să rămîneţi pe locuri.., nimeni să nu se mişte... Nu cred că o să ţină mult“.

— Întocmai! se minună notarul de memoria funcţionarului.

— Iar dumneavoastră, domnişoară Gusti, imediat după asta, aţi întins mîna după inel?

— Da, îmi răspunse ea cu o voce gîtuită. S-o întind?

— Da. Întindeţi şi dumneavoastră mîna, domnule Gusti!

— Ce-i jocul ăsta copilăresc?! se supără tînărul

şi, întinzînd braţul, adăugă: Poftim, i-am apucat şi mîna.

Din pricina întunericului, nu prea desluşeam bine mişcarea tinerilor moştenitori.

— Aseară aţi declarat că n-aţi atins inelul. Vă mai menţineţi declaraţia?

— Da, murmurară cei doi aproape în acelaşi timp. Lumina se aprinse la fel de surprinzător precum se stinsese. Cei cinci încremeniră cu ochii pe lampa ce atîrna deasupra mesei. Gusti-junior, pămîntiu la faţă, făcea un efort vizibil ca să-şi stăpînească nervii.

— Deci, în clipa cînd s-a aprins lumina aţi constatat dispariţia inelului?

— Eu am constatat şi am început să ţip, spuse văduva. Nu mai ţin minte cine a fost de părere să chemăm poliţia.

— Eu am fost de părere, vorbi Tucă, de la celălalt capăt al mesei ... Iar domnul notar ne-a întrebat cine vrea să telefoneze ... S-a oferit Aristotel ...

— Domnul Aristotel, îl repezi Gusti-junior, că încă n-am devenit asociaţi. Ţin să precizez că nu eu am telefonat.

— Ştiu. V-aţi apropiat de telefon?

— Da ... Brusc, nici eu nu ştiu de ce, m-am răzgîndit ... L-am rugat pe Tucă să telefoneze ...

— E adevărat, era cît pe-aci să telefonez, dar şi eu m-am răzgîndit ... Nu-mi place să am de-a face cu poliţia, recunoscu el.

— Precum ştiţi, limpezi notarul situaţia, eu am chemat Chestura.

— Deci, trei persoane s-au perindat pe la telefon: domnul Gusti, domnul Tucă şi domnul notar Anghelescu, nu-i aşa?

Moştenitorii dădură din cap a încuviinţare. Începui să mă plimb în jurul mesei, urmărit de privirile aprinse ale celor cinci. Mă oprii în dreptul lui Gusti-junior. Se feri de căutătura mea.

— Ce vă uitaţi aşa la mine? ţipă el.

— Aşa, domnule Gusti, ţipaţi, urlaţi, descărcaţi-vă nervii! Sînteţi doar la dumneavoastră acasă!

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, se apără el.

— O să înţelegeţi imediat... Aseară, după ce am ascultat relatarea domnului notar, am fost frapat de două amănunte. Primul, și poate cel mai esențial, mi s-a părut a fi lumina. M-am întrebat cum s-a stins lumina...

— Bine, da şi în seara asta s-a stins, observă notarul, dornic să ia apărarea moştenitorului.

— E drept, în ultima vreme, continuai eu, din lipsă de combustibil, lumina se stinge de la uzină destul de des. „O fi de la uzină“, şi-a spus domnul Tucă părerea... N-a fost însă de la uzină. M-am interesat. Atunci, în mod firesc, am ajuns la concluzia că cineva, în timp ce notarul citea testamentul, a stins lumina. Cine? Vorbeam, fulgerîndu-l pe Gusti-junior cu privirile mele voit batjocoritoare. Lumina, mi-am spus eu, nu putea să fie stinsă decît de afară, de la cofretul care se găsește în spatele clădirii ce dă în curte. Am cercetat locul și am constatat că cineva umblase la cofret. Cineva care a stat ascuns în curte... care prin fereastră a pîndit un semn... un semn al dumneavoastră, domnule Gusti... Pe omul ăsta l-am descoperit cu ajutorul ma-

mei dumitale. Este fostul argat al casei, bătrînul şi naivul Niţă Tudor... De altfel, cu ajutorul lui, în seara asta, am stins şi eu lumina.

— Aristo, copilaşule, ce-ai făcut? Ce-ai făcut, băieţaşule? începu văduva să plîngă şi să se vaite.

— Ajunge! ţipă tînărul, lovind cu pumnul în masă. Nu te mai smiorcăi, mamă!... N-am făcut nimic... Am vrut să fac o glumă... am vrut să fac să dispară inelul... Dar cineva mi-a luat-o înainte... cineva dintre noi a furat inelul.

— Acum dai vina pe alţii! îl dojeni Elisabeta Gusti.

— Tu să taci! sări tînărul ameninţător. Ştiu cîte parele faci. Nu, domnule, n-am furat inelul...

Mă uitam scîrbit la membrii „sfintei familii burgheze".

— Nu-i aşa, domnule comisar, că n-am furat eu inelul? se agăţă de mine organizatorul „farsei".

— Mda, mormăii eu. E adevărat, „farsa" nu ţi-a izbutit. Aşa cum am spus înainte, am mai fost frapat de un amănunt. Să ne amintim! Inelul se găsea aproape de mijlocul mesei. Practic, numai trei din cinci cîţi sînteţi în jurul mesei ar fi putut să ajungă fulgerător la el, fără să atragă atenţia celorlalţi. Domnul Aristotel şi-a pregătit „farsa" cu meticulozitate. Intenţia sa însă a eşuat. Dînd să „glumească", mîna sa a întîlnit pe neaşteptate pe cea a verişoarei şi, astfel, s-au trădat amîndoi şi au bătut în retragere... A rămas cea de-a treia persoană, adică dumneavoastră, domnule notar... Îmi venea tare greu să vă bănuiesc, dar...

— Glumiţi, domnule comisar! surîse notarul, împăciuitor.

— Aş vrea, dar nu prea am timp . . .

— Formidabil! nu se putu stăpîni Gusti-junior . . . De necrezut . . .

— Încă de aseară, pe cei doi tineri care şi-au dat mîna prin întuneric i-am scos din competiţie.

— L-am controlat pînă la piele! se impacientă tînărul. Unde a putut să ascundă inelul?

— Dumneata unde l-ai fi ascuns?

— Eu . . . eu . . . se bîlbîi Gusti, mi-am propus să-l ascund . . . da' asta nu mai are importanţă . . . Unde a putut să ascundă inelul?

— Îmi place să cred că l-a ascuns sub aparatul de telefon în clipa cînd i-aţi oferit prilejul să cheme Chestura . . .

— Atunci, e acolo? întrebă Tucă tulburat.

— Nu . . . aseară, după ce-am plecat de aici, m-am furişat în spatele clădirii şi din curte am urmărit tot ce s-a petrecut în sufragerie. L-am văzut pe domnul notar telefonînd . . . mai exact, trebăluind pe lîngă aparat . . . Ce-aveţi a ne spune, domnule notar? Nu-i aşa că aţi ascuns inelul sub telefon şi înainte de a pleca, l-aţi luat de acolo?

Domnul Anghelescu închise ochii şi căzu într-o tăcere mormîntală. În clipa aceea, o auzii pe doamna Gusti declarînd cu o voce moale:

— Domnule comisar, nu vă supăraţi, îmi retrag plîngerea . . .

. . . Părăsind locuinţa fostului negustor de cereale, mă îndreptai spre baia comunală a oraşului. Simţeam nevoia să fac o baie de aburi.

Capitolul VIII

NEGUSTORUL DE HAINE VECHI

Femeia plîngea stăpînit, cu ochii scăldaţi în lacrimi. Bătrînul comisar Patrolea nu schiţa nici un gest s-o liniştească; îşi privea într-una tabachera deschisă şi îndesată cu tutun.

— Nu gîndeam că o să ne mai întîlnim, zise el într-un tîrziu. Afacerea *aceea* am dat-o de mult uitării.

Femeia era de o frumuseţe vulgară; mă supăra părul ei acaju, cu bucle multe şi lucioase, apoi aluniţa artificială de sub ochiul drept.

— De ce l-ai arestat pe Mişu? se hotărî ea, în sfîrşit, să deschidă gura.

Întrebarea mă nedumeri; nu-mi aminteam să fi reţinut, în ultima vreme, un infractor cu un asemenea nume sau poreclă. De aceea, aşteptai cu curiozitate răspunsul lui Patrolea.

— De unde ştii, Elviro, că l-am arestat?

Îi rostise numele pentru întîia oară şi pe un ton destul de intim — semn că vizitatoarea trecuse, şi nu o dată, prin birourile Chesturii.

— Uite că ştiu, bătrîne, îi răspunse, apelînd şi ea la un ton intim, deşi diferenţa de vîrstă dintre ei era destul de mare.

— Asta nu e un răspuns, Elviro, o dojeni blînd Patrolea, adulmecînd de la distanţă tutunul din tabacheră.

— Știu, căci eu l-am bătut la cap să se prezinte la poliție. De ieri dimineață n-a mai venit acasă. Cînd a plecat, mi-a spus că se duce la Chestură, să stea de vorbă cu tine. Nu s-a mai întors ... Nu-mi închipuiam c-o să-l arestezi! oftă ea.

Comisarul zîmbi, gînditor:

— Mă bucur că nu m-am înșelat atunci cînd am susținut că mai păstrezi în suflet un dram de cinste.

— Lasă ... astea-s fleacuri! replică Elvira, vădit nemulțumită că Patrolea ținea morțiș să-i amintească o întîmplare petrecută mai demult. Stătea pe scaun, picior peste picior, dezvelindu-și într-un mod profesional genunchii albi și tulburători. Dacă știam c-o să-l arestezi, nu l-aș fi îndemnat să treacă pe aici și să se sfătuiască cu tine ...

Patrolea închise brusc tabachera și zise, uitîndu-se țintă în ochii ei, de culoarea frunzei:

— Îmi pare rău, Elviro, că trebuie să te dezamăgesc, dar află că Mișu al tău n-a trecut pe la mine, așa că n-am avut nici cum și nici pentru ce să-l arestez.

Femeia tresări și, instinctiv, își strînse poșeta. Patrolea n-o mințea și ea înțelese acest lucru.

— Cum se poate una ca asta?! Doar mi-a făgăduit! rosti ea, descumpănită. Atunci, unde-i Mișu? De acasă a plecat, de întors, însă, nu s-a mai întors! Propriile ei întrebări o speriară. Bătrîne, tare mi-e teamă, crezi cumva ...

Și pentru că ea tăcu, comisarul, jucîndu-se de astă dată cu tabachera deschisă, stărui:

— Ce să cred?

— Doamne, să nu i se fi întîmplat ceva! exclamă ea, îngrozită.

— Ce să i se întîmple? se interesă comisarul.

Eu devenii curios; femeia șovăia, strîngînd în neștire, la piept, poșeta de piele maro.

— Acum, Elviro, ești obligată să-mi explici despre ce-i vorba. L-ai îndemnat să treacă pe-aici și să se sfătuiască cu mine. În ce chestiune? Acum ți-e teamă să nu i se fi întîmplat ceva. De ce? Ce-ar putea să i se întîmple?

Timbrul plăcut, liniștitor din glasul lui Patrolea risipi ca prin minune șovăiala femeii. Asemenea unui actor versat, bătrînul criminalist stăpînea o gamă foarte variată de intonații, iar măiestria sa consta în aceea că știa, în raport cu cel interogat sau cu situația creată, să dea glasului său intonația cea mai potrivită.

— De mai bine de două luni, nu pot să declar cu precizie, începu femeia să se destăinuie, Mișu s-a ambalat în niște afaceri care nu-s de nasul lui ... niște afaceri care au făcut din el neom ... Ce fel de afaceri?! Habar n-am! Tu știi că niciodată nu îmi întreb clienții cu ce se ocupă. Darmite pe Mișu! De ce să-mi încarc conștiința?! Nu-i așa?

Patrolea o întrerupse:

— Ce te face să crezi că afacerile astea au făcut din el un neom?

— Dacă l-ai fi văzut ... nu mai era Mișu cel de altădată ... omul cu nervii de fier ... Gemea, vorbea noaptea în somn, se zvîrcolea, transpira. Să nu-l mai recunoști. Numai că nu plîngea. Într-o noapte, l-am auzit țipînd în somn: „Nu-i omorî!

Lasă-i! Nu-i omorî!" Uf, îmi pare că am vorbit prea mult! izbucni ea pe neașteptate.

Tăcu. Patrolea lăsă să treacă un timp, apoi o întrebă:

— Tot cu Severică e înhăitat?

— Tot ... clătină ea aprobator din cap.

— Bine, dar după cîte știu eu, de la terminarea războiului, Severică a devenit om de treabă, un fel de comerciant ... plătește impozite, se ocupă cu negoțul de haine vechi ... Cumpără, vinde, recondiționează, are în oraș trei sau patru dughene ...

— Da, așa e ... Însă cred că el a mai născocit o afacere ... Nu știu, bătrîne, ce fel de afacere. Jur că nu știu ... În ultimele luni, Mișu, fără să-mi spună o vorbă, a dispărut în cîteva rînduri de acasă, lipsind cîte două-trei zile ... Se întorcea din drumurile astea stors ca o lămîie ... Ultima oară abia se mai ținea pe picioare ... M-am luat de el ... i-am spus că am auzit ce vorbește în somn și l-am convins să vină la tine ... Uf, bătrîne, mai mult să nu mă întrebi, că nu-ți zic!

— Dar știi? stărui Patrolea, pe același ton cumsecade și înțelegător.

Cu degetele tremurînde, femeia deschise poșeta și scoase la iveală o brățară din aur masiv și i-o întinse comisarului.

— Cînd mi-a dăruit-o am găsit pe ea o pată ... o pată de sînge ... I-am arătat-o și s-a făcut mai negru ca smoala.

— Cînd ți-a dăruit-o?

— Acum trei zile, după ce a lipsit o noapte deacasă.

— Deci în noaptea de 26 spre 27? întrebă Patrolea, după ce se uită pe calendar.

— Da, bătrîne ...

Patrolea luă brățara și o cercetă; brusc, ochii i se făcură mici; găsise, fără îndoială, ceva pe partea interioară a brățării. Nu cumva zărise și el urma lăsată de pata de sînge?

— Și zici să ieri dimineață, cînd a plecat de la tine, te-a asigurat că se duce direct la Chestură?

— Da. L-am sfătuit să ia și brățara ... N-a vrut ... cică mai întîi să stea de vorbă cu tine.

— Ți-a mai dat și alte bijuterii?

— Nu ... Ochii Elvirei se umplură de lacrimi ... Să știi, bătrîne, că Mișu nu-i criminal. Orice: proxenet, șmecher, trișor, da' criminal, asta nu ... nu ...

Patrolea îi ceru să-i lase brățara, apoi o încredință că o să se ocupe de reclamația ei și o să încerce să i-l găsească pe Mișu, iar la despărțire o întrebă:

— Unde mai stai cu casa?

— Tot acolo, bătrîne ... Mi-am făcut și eu niște iluzii ... Să arunc pe foc condicuța, în sfîrșit, să mă mărit cu Mișu, să deschidem amîndoi o cafenea ... Văd însă că mi-e sortit să mor bătînd trotuarul.

Femeia plecă. Multă vreme Patrolea rămase cu brațele încrucișate pe piept și cu ochii închiși, de parc-ar fi adormit subit.

— Ce părere ai, Căline? mă întrebă într-un tîrziu, deschizînd un ochi.

— Că acest Mișu, concubin al acestei Elvire, a participat la niște omoruri urmate de jaf. Bineînțeles, dacă nu punem sub semnul îndoielii declarațiile femeii.

— Păi, să nu le punem, îmi ceru el.

— N-o cunosc ... Însă dacă-i aşa, nu văd de ce nu l-am lua la rost pe acel negustor de haine vechi ... pe Severică.

Comisarul deschise şi celălalt ochi, îmi aruncă o căutătură ironică, apoi se ridică în picioare: purta acelaşi costum vechi şi demodat, cu rosături pe la coate şi genunchi. Mă ridicai şi eu.

— Băiete, Severică este unul dintre tipii cei mai ingenioşi cu care am avut de-a face în acest oraş de pe malul B ... Un as al alibiurilor ... un constructor dibaci de situaţii ... niciodată nu mi-a oferit o probă pentru care să-l reţin şi să-l trimit în judecată, deşi se ştie că-i amestecat pînă în gît în tot felul de afaceri veroase... Ce naiba o fi născocit?! se întrebă comisarul, cîntărind în palmă brăţara.

Aflam pentru întîia oară cine era Severică şi vorbele comisarului îmi stîrniră în suflet o vie curiozitate.

— Într-una din zile, o să-ţi dau fişa să i-o studiezi. Însă pînă atunci ... Patrolea îmi arătă brăţara. O vezi? Vino mai aproape! A fost lucrată în oraşul nostru, de către bijutierul Rolich. Poartă marca firmei sale...

Îmi întinse brăţara. Zării gravat un semn minuscul, indescifrabil, apoi două iniţiale: *A* şi *N*.

— Semnul acela minuscul, îmi explică comisarul, e litera *R* din alfabetul ebraic şi reprezintă marca firmei bijutierului Rolich. Cu vrerea sau fără vrerea clienţilor, el îşi aplică marca pe toate obiectele pe care le lucrează. Te duci imediat la dînsul, Căline... Spre norocul nostru, acest artist în aur trăieşte.

Spune-i că vii din partea mea, arată-i brăţara şi roagă-l să-şi aducă aminte pentru cine a lucrat-o. Dacă afli cine a fost stăpînul brăţării, dă-mi un telefon. Hai, Căline, pune-te în mişcare!

*
* *

Pe bijutier îl găsii acasă. Mă primi rece şi bănuitor — nu, nu aveam înfăţişarea unui client dispus să-şi lucreze ceva în aur. Trenciul uzat şi pe care-l purtam cu frenezie la orice oră din zi sau din noapte nu inspira prea multă încredere. Numai după ce mă legitimai, spunîndu-i că vin din partea lui Patrolea, îmi zîmbi curtenitor. Era un bărbat în etate, frumos, cu o bărbuţă albă şi rară. Purta pe cap o tichiuţă neagră de catifea.

— Cu ce pot să vă fiu de folos? mă întrebă, scoţîndu-şi ochelarii dintr-un toc vechi.

Îi arătai brăţara:

— Dumneavoastră aţi lucrat-o?

Deveni din nou bănuitor. După ce mă măsură lung, deasupra ochelarilor, luă brăţara şi începu s-o cerceteze cu o plăcere crescîndă. Îşi ţuguie buzele, plescăi.

— Mda, e opera mea... eu am lucrat-o, mă asigură el şi mi-o înapoie, surîzînd enigmatic.

— Pentru cine aţi lucrat-o?

— A, de asta-i vorba! exclamă bătrînul cu voioşie, de parcă i s-ar fi luat de pe inimă o piatră de moară. Îl cunoaşteţi pe domnu' Nicu Iordănescu? Negustoru' ... Nu, nu-l cunoaşteţi? Pentru dumnealui am lucrat-o ... Cum de-a ajuns la dumneavoastră?

— În ce an aţi lucrat brăţara? încercai eu să potolesc cu o altă întrebare curiozitatea bijutierului.

— Mai demult ... Încă dinaintea războiului ... prin vara lui 1940. Brăţara asta valorează acum o grămadă de bani ... E prost cel care o vinde sau e la ananghie ... Mîine, valoarea i se va tripla.

Mă pregătii să părăsesc locuinţa bijutierului: îmi socoteam misiunea îndeplinită.

— L-aţi prins cu mîţa-n sac, nu-i aşa?

Vorbele gazdei mă opriră chiar lîngă uşă.

— Nu înţeleg! făcui eu pe prostul.

— Am auzit că ar fi fugit din ţară, sau ar fi încercat.

Informaţia mi se păru de mare preţ.

— Cînd?

— Nu ştiu. De unde să ştiu? Cafeneaua vorbeşte. Dacă-i adevărat sau nu, n-am de unde să ştiu ... Cîte zvonuri nu circulă acum?!

— De cînd nu l-aţi mai văzut?

— Eu? De mult nu l-am mai văzut ...

Mulţumii domnului Ralich. Iar cînd mă văzui în stradă, pornii imediat în căutarea unui telefon. Mă cuprinse, pe nesimţite, o inexplicabilă stare de îngrijorare. Fără voia mea, se asociaseră în capul meu relatările concubinei lui Mişu cu informaţiile culese de la bijutier şi întrezăream imaginea neagră a unei afaceri monstruoase.

La telefon, îmi răspunse Patrolea. După ce-mi ascultă raportul, îmi zise:

— Căline, ai aflat două lucruri deosebit de importante. Tu n-ai de unde să-l cunoşti pe Iordănescu ... ăsta e un îmbogăţit de război ... cumpăra mărfuri scoase de armată la licitaţie: uniforme refor-

mate, bocanci, hamuri ... Le cumpăra pe un preţ de nimic. Cînd a prins cheag, s-a căsătorit cu o artistă de varieteu, Anabela ... Iordănescu locuieşte pe strada Trubadurului ... Deplasează-te la domiciliul său şi află adevărul: a dispărut sau nu? ... Dacă zvonul se adevereşte, atunci ...

Bătrînul criminalist tăcu. Nu mă îndoiam de faptul că ne gîndeam amîndoi la acelaşi lucru.

— ... atunci, Căline, urmă el, sîntem pe urmele unor mîrşăvii rar întîlnite ... Te aştept la Chestură, oricît de tîrziu o să vii ... E important să acţionăm rapid. Ai înţeles?

— 'nţeles!

*

* *

M-am întors la Chestură spre seară. Patrolea mă aştepta, şezînd la măsuţa sa plină de pete de cerneală.

— Ai mîncat? fu prima lui întrebare.

Pe teren, uitasem de masă. Totuşi, îl asigurai că mă oprisem la un birt oarecare, unde-mi potolisem foamea cu o ciorbă de fasole.

— Aşază-te şi raportează!

Patrolea îşi deschise tabachera, îşi încrucişă braţele pe piept, dîndu-mi astfel de înţeles că era gata să mă asculte. Mă aşezai la biroul meu, scosei un carneţel, îl frunzării, mă oprii asupra unor însemnări.

— Deci, pornind de la informaţia bijutierului, m-am deplasat la domiciliul lui Iordănescu — îmi începui eu raportul — unde am făcut o primă constatare: locuinţa încuiată, iar soţii plecaţi din oraş.

Mi-am început cercetările. Încă de anul trecut, în casa lui au fost plasate trei familii ... sinistrați de război ... Unul din vecini, Vasile Cîrjan, mi-a explicat că soții Iordănescu ar fi plecat încă din noaptea de 26 noiembrie la Predeal, în vacanță. Familia Dragomirescu, un alt vecin al negustorului, mi-a confirmat explicația lui Vasile Cîrjan. Nu m-am mulțumit cu aceste două răspunsuri și m-am adresat și celui de-al treilea chiriaș al lui Iordănescu, care mi-a furnizat informații revelatoare.

— Adică? deveni bătrînul curios.

— Mi-a povestit următorul fapt: În noaptea zilei de 26 noiembrie, întorcîndu-se acasă în jurul orei 23.30, s-a întîlnit, nu departe de locuința lor, cu soții Iordănescu. Tocmai se pregăteau să urce într-un „Buick" negru. I-a salutat, iar Iordănescu, după spusele acestuia, ar fi fost surprins de întîlnire. A avut chiar și o reacție. I-ar fi spus: „La revedere, domnule Nasta, plec la Predeal pentru o săptămînă". Acest domn Nasta a fost frapat de două lucruri: a) fiind funcționar la C.F.R., știa că nu există, pînă în zori, nici un tren spre București; b) noaptea, pe vremurile astea vitrege, spre București, cu o mașină?! (Nu-i prea venea să creadă că Iordănescu se putea hazarda ...)

— Și uite că, totuși, s-a hazardat, aprecie Patrolea. De atunci n-a mai dat nici un semn de viață?

— Nu.

— Locuința a fost lăsată în grija cuiva? Te-ai interesat?

— M-am interesat. Și am fost trimis la o mătușă a lui Iordănescu ... văduva unui plutonier-major. Aflînd cine sînt, s-a speriat și după primele între-

bări mi-a mărturisit adevărul: soții Iordănescu n-au plecat la Predeal, ci în străinătate. I-au lăsat locuința în primire, urmînd ca în seara zilei de 28, în jurul orei zece, să aștepte un telefon, fie de la Viena, fie de la Budapesta, ca să i se spună cum trebuie să procedeze cu lucrurile din casă. Bineînțeles, n-a primit nici un telefon, deși au trecut trei zile. Mai susține că soții Iordănescu ar fi plecat în străinătate pe căi legale ... Cu pașapoarte în regulă.

Îmi terminasem raportul. Patrolea părea că doarme. Cîteva minute se scurseră într-o tăcere adîncă.

— Căline, îți dai seama? sparse bătrînul tăcerea. E de-a dreptul îngrozitor! Banditii își trag victimele sub pretext că le pot trece clandestin peste hotare, dar, de fapt, le ucid și le jefuiesc. Și o asemenea bandă își desfășoară activitatea în localitatea noastră.

— Vă gîndiți la Severică, nu-i așa, e mîna lui?

— Sînt mai mult decît sigur, vorbi Patrolea cu siguranță. Numai mintea lui diabolică e în stare să conceapă o asemenea afacere.

— Păi, să-l arestăm! sării eu cuprins de o exaltare puțin recomandabilă criminaliștilor.

— Fără probe? Ne scapă ... nu-l cunoști ... Dacă vrem să-l prindem, trebuie să-i întindem o capcană, o capcană îndrăzneață. Frămîntat de acest gînd se ridică, făcu cîțiva pași prin birou, apoi, luminat de o idee, continuă: O să lipsesc cîtva timp, nu știu cît ... Să nu pleci de aici pînă nu mă întorc. Auzi?

Și ieși. Prin fereastră, îl văzui urcînd în rabla neagră a Chesturii.

*

* *

L-am aşteptat cu nerăbdare. Bănuiam că pune ceva la cale. Se întoarse după aproape două ceasuri. Era bine dispus, de parcă-ar fi fost „cu chef". Îmi ceru, fără să-mi dea nici o explicaţie, să iau un condei şi o coală de hîrtie, că are de gînd să-mi dicteze ceva. Îl ascultai.

— Scrie: *„Vînd urgent* — se apucă el să-mi dicteze — *trei costume bărbăteşti din stofă englezească... Pantofi vechi nr. 42. O vulpe argintie. Telefon 32.43, între orele 14—16"*. Ai scris? Foarte bine... Acum găseşte pe cineva să-ţi bată textul ăsta la maşină... în cel puţin douăzeci de exemplare să ţi-l bată... Încă în noaptea asta, un agent o să le lipească pe toţi stîlpii din centrul oraşului, iar tu o să-l supraveghezi.

N-am avut nevoie de lămuriri ca să înţeleg în ce consta capcana pe care Patrolea o hotărîse să i-o întindă negustorului de haine vechi. Mă intriga însă un amănunt: bătrînul refuzase să-mi dezvăluie cine era persoana care urma să răspundă ori de cîte ori va fi format numărul 32.43.

Încă în aceeaşi noapte, în timp ce eu supravegheam îndeplinirea „afişajului", Patrolea porni s-o caute pe Elvira — voia s-o sfătuiască, spre binele ei, să dispară cît mai repede din oraş şi să aştepte un semn de-al său.

— Înţelegi, Căline, dacă oamenii lui Severică află că Elvira ne-a pus pe urmele lor, o pot ucide în doi timpi şi trei mişcări. Trebuie s-o ferim de primejdia care o paşte.

Aşa a început încordata noastră aşteptare. În ziua următoare „afişajului", „agenţii comerciali" ai lui

Severică se arătară interesaţi să cumpere lucrurile doamnei (Patrolea îi dăduse o poreclă: „Nely“) de la telefonul 32.43. În altă zi, Severică în persoană se prezentă să vadă „pă ce dă banii“ şi să cunoască pe stăpîna atîtor lucruri scoase la mezat. După alte 48 de ore, Patrolea mă informă că Severică se oferise, în schimbul unor bijuterii, s-o scoată din ţară nu numai pe doamna „Nely“, ci şi pe nepotul ei, un fost legionar.

— Cum, are şi un nepot?

— Da, în persoana ta. Nu ştiai?

Izbucnirăm în rîs. Bătrînul însă nu glumea. Mă decretase nepotul doamnei „Nely“. Ba îmi ceru să-mi las şi mustaţă. Dar cine era această doamnă? Cum ajunsese Patrolea la dînsa şi cum de izbutise s-o convingă să intre în acest joc primejdios, multă vreme n-am ştiut. În cea de-a zecea zi de aşteptare — clipa asta am s-o ţin minte pînă la moarte — spre seară, mai exact către ora şase, telefonul zbîrnîi mai strident ca niciodată. Patrolea se repezi să apuce receptorul. Îl auzii vorbind, în timp ce ochii i se înviorau puţin cîte puţin.

— Da... da... Foarte bine... Nely, fetiţo (îi rostise numele cu o tandreţe care mă impresionase), hai, curaj! Nici o grijă... Şi-apoi, nu uita că ai un „nepot“, un flăcău îndrăzneţ... Îţi rămîn recunoscător.

Puse receptorul la loc, apoi îşi îndreptă privirile hotărîte spre mine.

— Căline, a bătut ceasul... Nu-ţi cer decît două lucruri: să fii calm, iar dacă va fi cazul, s-o păzeşti aşa cu ţi-ai păzi mama... Nu cumva ţi-e frică?

— Cinstit vorbind, mi-e!

— Îţi mulţumesc că eşti sincer... Frică-nefrică, uite, totuşi, cum o să procedăm...

*

* *

Era o noapte fără lună. Becuri chioare luminau strada. Sufla un vînt rece, tăios. Un „Buick“ negru ne aştepta la colţul străzii. „Mătuşa“ mea, cu un sac de voiaj în mînă, se îndreptă într-acolo. O urmam ca o umbră, chinuit de emoţie necunoscută încă; nădușisem, iar cămaşa mi se lipise de spinare. Femeia însă era de un calm rar întîlnit. Cînd am ajuns în dreptul „Buick“-ului, un individ sări din maşină. Pe mine mă pofti lîngă şofer, iar pe „mătuşa“ mea pe bancheta din spate. Mă pomenii, de fapt, între doi inşi. Întorcîndu-mi capul, îl zării pe Severică şezînd vesel şi surîzînd în dreapta „mătuşii“. În schimb, în stînga ei, şedeau înghesuiţi alţi doi membri ai bandei.

— Doamnă, i se adresă „negustorul“ cu o voce de călău înţelegător, luaţi-vă rămas bun. Mîine, în zori, împreună cu nepotu' dumneavoastră, veţi fi departe... şi în cea mai deplină siguranţă.

— Să dea Dumnezeu! zise „mătuşa“ mea, cu un calm imperturbabil, şi-şi făcu semnul crucii.

Pe mine mă trecură fiori de gheaţă. Ştiam exact sensul cuvintelor... „veţi fi departe“. Oare le ştia şi ea?

Şoferul ambreie şi „Buick-ul“ porni în noaptea de smoală. Mă gîndii la Patrolea — cea mai mică defecţiune în planul conceput şi rînduit de dînsul ar fi putut să ne coste viaţa. Nici revolverul ascuns

în ciorap nu ne-ar fi putut salva. Stăteam înghesuit și asta mă necăjea cel mai mult. Mașina se îndrepta spre marginea orașului, cu o viteză moderată.

Deodată îl auzii pe Severică deschizînd gura:

— Doamnă, sper că ați adus bijuteriile!

— Desigur...

— Atunci, precum ne-a fost înțelegerea...

— Desigur, domnule, sînt o femeie de cuvînt.

N-o vedeam. Dar calmul glasului său revărsă asupra mea un har binefăcător. Trase fermoarul sacului de voiaj și scoase de acolo o casetă metalică. Nu apucă s-o deschidă. Severică i-o smulse cu un gest violent din mînă.

— Ce-i asta, domnule? exclamă mătușa mea.

— Gura! o repezi „negustorul de haine vechi".

În aceeași clipă, cel care stătea în dreapta mea îmi vîrî în coastă țeava unui revolver. „Mătușa mea" izbucni, pesemne conform indicațiilor regizorale ale lui Patrolea, într-un plîns stăpînit.

— Acolo unde plecați, n-aveți nevoie de ele, rîse Severică. Oamenii mei vă vor duce la destinație. Sînt, totuși, un om de cuvînt.

— Gică! țipă „mătușa" mea teatral.

— Gura! amenință unul din spate.

Mașina opri la întretăierea unor străzi dosnice. Abia atunci zării, la lumina scăzută a farurilor, altă mașină. Nu era a noastră. Severică, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, ne ură „drum bun". Îl văzui alergînd cu caseta spre mașina cealaltă, care, se vede treaba, îl aștepta.

„Buick"-ul o luă imediat din loc, cu o viteză sporită. Dorii să-i adresez „mătușei" cîteva cuvinte de

îmbărbătare, dar cînd deschisei gura, fui repezit: „Taci!“ şi mi se vîrî arma-n coaste.

Maşina se grăbea să iasă din oraş. Se îndrepta ca un bolid spre şoseaua Aradului. Mă liniştii; îmi coborîi alene braţele spre picioare. Simţii pistolul ascuns în ciorap. Fiecare metru parcurs se apropia de clipa deznodămîntului. Dacă... Nu, nu era Patrolea omul care să dea greş. În timp ce degetele mele pipăiau arma, îmi amintii de rugămintea sa: „... şi s-o păzeşti aşa cum ţi-ai păzi mama“.

Pe neaşteptate, şoferul trînti o înjurătură grosolană. În bătaia farurilor, văzui bariera lăsată. Ştiam ce înseamnă asta şi răsuflai uşurat... „Buick“-ul frînă chiar lîngă barieră. În aceeaşi clipă, din ambele părţi ale şoselei, săriră opt agenţi înarmaţi. Atacul fu scurt şi fulgerător.

*

* *

Jumătate de oră mai tîrziu, la Chestură, Patrolea mă strîngea în braţele sale vlăguite şi îmi şoptea tulburat în ureche:

— Îţi mulţumesc că ai avut grijă de ea...

Abia atunci înţelesei şi mai bine că „doamna Nely“ nu reprezenta pentru bătrînul criminalist o femeie oarecare, ci marea taină a existenţei sale. Avea să mi-o mărturisească mai tîrziu, pe patul de moarte.

Capitolul IX

FATA DE LA MORGĂ

Împușcăturile izbucniră pe neașteptate, într-o rafală scurtă și înfricoșătoare. Patrolea tresări și mă privi alarmat pe sub sprîncene. Reținuserăm amîndoi unul și același amănunt — focurile de armă răsunaseră chiar în fața Chesturii. În liniștea care încătușase brusc încăperea, se auziră uși trîntite, pași alergînd pe coridoare. Patrolea se ridică de pe scaun încet, șovăitor; în ultima vreme slăbise și mai mult. Te cuprindea mila văzîndu-l — obrajii i se scofîlciseră, nasul i se subțiase, ochii îi lăcrimau, iar pungile de sub ochi îi erau în permanență congestionate. Medicii îi recomandaseră să renunțe la slujbă și să rămînă resemnat acasă, el însă refuzase să le dea ascultare. Am vrut să mă îndrept spre ușă, cînd, deodată, un agent năvăli în birou și, vădit tulburat, i se adresă bătrînului:

— Dom' comisar, veniți repede la poartă... un om a fost împușcat...

Patrolea îmi făcu semn să-l urmez.

În stradă, lumea se adunase ca la urs. Cîțiva gardieni încercau să facă ordine. Curioșii însă nu voiau nici în ruptul capului să-și vadă de drum. Se înghesuiau să privească mortul prin grilajul de fier forjat.

Da, se petrecuse, la ceasul acela tîrziu de amiază, un fapt cu totul ieșit din comun. Închipuiți-vă!...

Un bărbat de statură obişnuită, îmbrăcat într-un elegant trenci bleumarin, se apropiase de poarta ce dădea în curtea Chesturii şi apucase s-o deschidă. Intenţionase, pesemne, să intre. Fusese însă ajuns din urmă de o maşină în plină viteză şi cineva dinăuntru descărcase în el patru gloanţe.

Patrolea se apropie de victimă numai după ce gardienii izbutiră să mai facă puţină ordine în stradă. Curiozitatea, uneori morbidă, a oamenilor îl indispunea.

Cel împuşcat se prăbuşise pe burtă, aşa că nu prea i se zărea chipul. În cădere, pălăria îi zburase într-o parte, descoperindu-i părul negru, lucios şi lipit de creştet. Trăsei cu ochiul spre Patrolea; la lumina cenuşie a zilei care se stingea, bătrînul criminalist, în costumul său larg şi demodat, avea o înfăţişare jalnică. Se aplecă peste cadavru ţinîndu-se de şale şi se apucă să-l cerceteze. Cu un gest delicat, îi ridică braţul ca să-i descopere faţa. Rămase un timp cu braţul mortului în aer. Cînd, în sfîrşit, îşi îndreptă încet şi dureros trupul uscat de boală, zării pe chipul bătrînului o expresie de nemulţumire.

Se ivi şi chestorul: alergase, transpirase, obrajii îi ardeau. Îşi arătă din prima clipă nemulţumirea că tocmai în pragul poliţiei se săvîrşise o crimă atît de neobişnuită.

— Împrăştiaţi oamenii! se răsti el la gardienii din stradă. Ce staţi şi vă holbaţi? se adresă el şi trecătorilor. N-aveţi casă?!

— N-avem, îi răspunse un tînăr mucalit, depărtîndu-se totuşi în grabă.

Chestorul trase o înjurătură. Îl luă apoi la rost pe gardianul care păzise uşa de la intrarea principală a

clădirii. Acesta, uluit de îndrăzneala atacului, își uitase obligațiile și nu schițase nici un gest profesional — să fi indentificat barem mașina. După asta, se aplecă să cerceteze cadavrul. Zise:

— Parcă l-aș cunoaște de undeva... Tu nu-l cunoști, comisare?

— De unde naiba?! răspunse iritat criminalistul. Căline, ia caută-l prin buzunare... Da' cu băgare de seamă...

Ultimele cuvinte însemnau să umblu prin buzunarele mortului fără a-l clinti din loc. (Mai trebuia fotografiat, chemat procurorul etc.) Operația de „buzunărire" fu destul de dificilă, nu de alta, dar victima își purtase trenciul strîns în talie cu un cordon. Mă străduii să lucrez cît mai atent și, în cele din urmă, izbutii să scot la iveală buletinul de identitate al mortului. I-l întinsei bătrînului. După ce-i frunzări paginile slinoase, Patrolea spuse:

— Oproiu Mircea... e din localitate...

Ca și cînd n-ar fi crezut în cuvintele comisarului Patrolea, chestorul îi smulse din mînă actul. După ce-l cercetă, zise pe un ton flegmatic;

— Comisare, ia-l în primire... e al tău... de mult n-ai mai avut o crimă atît de ciudată... Îi înapoie buletinul și, fără să mai spună vreo vorbă, intră în sediu lăsîndu-ne lîngă cadavru.

Se însera. Sosi mai întîi procurorul, apoi medicul legist. Am percheziționat hainele victimei — nu am găsit nimic care ar fi putut, cît de cît, să ne răspundă la întrebarea: „Ce anume îl adusese pe Mircea Oproiu în pragul Chesturii?" Ceva mai tîrziu, cadavrul fu transportat la morgă.

— Omul acesta, vorbi Patrolea cînd, în sfîrşit, ne-am retras din nou în biroul nostru, intenţiona să ne aducă la cunoştinţă lucruri foarte importante...

Comisarul trecu ostenit la măsuţa sa, se aşeză, îşi scoase tabachera şi începu să se joace cu ea.

— Căline, îmi pare rău, dar mă văd nevoit să-ţi încredinţez o misiune, recunoscu, neplăcută. Nu-şi lua ochii de la tabacheră. Aş vrea să te deplasezi pînă la familia lui Mircea Oproiu şi să aduci la cunoştinţă familiei cele petrecute.

— Încă în seara asta?...

— Repet: omul ăsta intenţiona să ne comunice un lucru foarte important. N-a mai apucat s-o facă. Păcat. Deschise tabachera şi prinse să adulmece tutunul. Poate că familia ştie ceva. Reţine: strada Plevnei numărul 9... Oproiu Mircea... Ştii pe unde vine?

*

* *

Cînd am plecat, m-am uitat la ceas: se făcuse opt şi un sfert. Deci, trecuseră două ore de la săvîrşirea crimei. Străbăteam străzile oraşului — de ce n-aş mărturisi-o? — cu sufletul împovărat. Misiunea mi se părea şi dificilă, şi penibilă. Să intri în casa unor oameni şi, dintr-o dată, să le aduci la cunoştinţă că au un mort în familie... Din actul lui Oproiu nu rezulta dacă fusese sau nu căsătorit. În schimb, verigheta indica nu numai data cununiei, ci şi numele soţiei — Virginia. Îmi plăcea numele ăsta şi încercam să mi-o imaginez pe femeia căreia urma să-i aduc la cunoştinţă o veste atît de tragică. Mi-o închipuiam trupeşă, cu o privire semeaţă.

„Cum să încep? mă întrebam. «Doamnă, sînt de la poliţie...» Şi Patrolea, ce dracu'? Să fi trimis în locul meu pe altcineva... un gardian..."

Mă oprii în dreptul unei porţi ce abia se mai ţinea în ţîţîni. Zării din stradă, în fundul curţii, o căsuţă bătrînească. La una din ferestre, ardea o lumină palidă. Deschisei poarta. Intrai. După cîţiva paşi, mă lovii de o tînără care ieşea, pesemne, să se plimbe în oraş. Mă întrebă pe cine caut. Nu ştiu cum îmi veni pe buze, dar răspunsei:

— Pe domnul Mircea Oproiu.

— Poate mai curînd pe cineva din familia lui?!...

Judecînd după glasul ei uşor tremurat, îmi dădui seama că vorbele mele o tulburaseră.

— Nu, nu, pe Mircea Oproiu! insistai.

— În cazul ăsta, mi-e teamă că n-o să-l găsiţi aici.

Îi surprinsei un surîs, însă nu ironic, ci amar.

— De ce?

— Pentru simplul motiv că fratele meu mai mare a murit în timpul evenimentelor din august 1944... Dar dumneavoastră cine sînteţi?

Ca să-mi ascund emoţia, tuşii stingher.

— Sînteţi, probabil, un fost coleg de-al său? încercă ea să îmi vină în ajutor.

Lăsai şi întrebarea asta fără răspuns. Căutam cu înfrigurare o ieşire onorabilă din această neaşteptată încurcătură.

— A fost căsătorit? îndrăznii eu în cele din urmă.

— Nu, n-a apucat. Poate căutaţi pe un alt Oproiu?

— Plevnei nr. 9, zisei eu, mai mult pentru mine. Mircea Oproiu.

— Exact!

Tuşii din nou, la fel de stingher.

— Văd că sînteţi pregătită de plecare şi n-aş vrea să vă reţin. E cineva acasă? mă interesai eu într-o doară.

— Mama... Intraţi şi staţi de vorbă cu dînsa... V-aş însoţi, dar mă aşteaptă cineva şi sînt deja în întîrziere...

Îi mulţumii şi mă îndreptai spre căsuţa din fundul curţii. Cînd ajunsei în pragul ei, mă mai uitai o dată spre poartă: o zării pe sora lui Mircea Oproiu ieşind în stradă şi depărtîndu-se. Ciocănii la uşă. Îmi deschise o femeie, care, în ciuda părului ei complet cărunt, părea să fie încă tînără.

— Doamna Oproiu?

— Eu... Cu cine am onoarea?

— Sînt de la poliţie...

Îmi plăcu faptul că nu se pierduse cu firea, aşa cum constatasem că se întîmpla ori de cîte ori pronunţam cuvintele „sînt de la poliţie". Mă pofti în casă; nimerii într-o odăiţă mobilată bătrîneşte. Într-un colţ al camerei, sub o icoană, ardea o candelă. Nu departe de ea, descoperii portretul înrămat al unui tînăr cu o privire şăgalnică; peste portret, cineva petrecuse, în diagonală, o banderolă neagră.

— Fiul dumneavoastră? o întrebai.

— Da, oftă ea.

Mă invită să iau loc şi, după ce mă văzu aşezat, mă întrebă direct cărui fapt i se datora vizita mea.

— Doamnă, v-aş ruga, oricît de greu v-ar veni, să-mi relataţi condiţiile în care a murit fiul dumneavoastră.

Se lăsă o tăcere adîncă. Femeia se uită o clipă spre fotografia îndoliată, apoi lăsă ochii în pămînt.

Oftă. Se vedea că se stăpînea să nu plîngă. Zise în șoaptă:

— Vă interesează?! De ce oare?

— Totuși, v-aș ruga. Vă înțeleg și vă rog, la rîndul meu, să mă înțelegeți . . .

— Da, știu . . . Nu-i prea plăcută meseria de polițist. Fiul meu a murit în august '44, apărînd cu arma în mînă gara principală.

— Ca ostaș?

— Nu, era funcționar la C.F.R. A murit răpus de un glonț hitlerist. Făcea parte dintr-o grupă de apărare a gării.

— Vă amintiți data la care . . . Mă oprii. Mi se puse un nod în gît.

— Cum să nu, îmi veni ea în ajutor. Mircea s-a prăpădit la 26 august, iar în 29 l-am îngropat. Fotografia a fost făcută cu un an înainte de a muri, îmi explică ea, și ochii i se umplură de lacrimi.

Mă uitai din nou într-acolo. Orb să fi fost, și tot ți-ai fi dat seama că nu era chipul lui Mircea Oproiu cel împușcat în pragul Chesturii.

— Fiul dumneavoastră s-a născut în 1920, la 18 mai?

— Exact.

Îi întinsei atunci buletinul de identitate găsit asupra celui ucis. Ochii ei îndurerați mă priviră lung. Luă cu un gest șovăitor documentul și, după ce-l citi, murmură:

— Nu înțeleg . . . E al lui Mircea . . . doar că fotografia nu-i a lui.

— Dar pe omul din fotografie îl cunoașteți?

Nu, nu-l cunoștea și nici nu-și putea explica cum a ajuns actul fiului ei în mîinile unui străin.

— Nu vă amintiţi, aţi predat Buletinul de populaţie la Primărie?

— Nu-mi pot aminti... Doar atît îmi amintesc: Primăria era închisă... la marginea oraşului se dădeau lupte, îmi explică ea, iar la cimitir puteai să îngropi morţii la orice oră şi fără prea multe formalităţi...

Părăsii „domiciliul celui împuşcat" cu sentimentul că făcusem o mare descoperire. Şi primul meu gînd fu să-l caut pe Patrolea. Telefonai la Chestură şi de acolo mi se răspunse că plecase acasă. Trebuia să-i raportez uluitoarea mea descoperire, aşa că mă îndreptai grăbit spre locuinţa bătrînului criminalist.

*
* *

L-am găsit în pat; nu i se vedeau de sub plapumă decît ochii aprinşi de o febră permanentă. Lampa de pe noptieră, acoperită cu un ziar pîrlit de becul încins, lumina slab şi inegal încăperea. De cum mă văzu, bătrînul îmi spuse că dacă nu mi-ar fi trecut prin gînd să trec pe la dînsul, s-ar fi supărat foc pe mine.

— Trage-ţi un scaun lîngă pat. Hai, raportează! mă îndemnă el, după ce mă văzu aşezat.

M-am supus. Mă aşezai lîngă dînsul.

Îi povestii pe îndelete constatările mele de pe teren. Se învioră brusc, îşi aşeză perna aşa încît să stea mai comod.

— Căline, sîntem în faţa unui caz cu totul şi cu totul neobişnuit, repetă el. Îţi dai seama, omul ăsta, care cîndva s-a văzut nevoit să ia identitatea unui alt ins decedat, voia să ne mărturisească un lucru

important. Asasinul sau asasinii l-au împiedicat. Uf, păcat că sînt bolnav! Căline, ce ai de gînd?

— Să aflu cu orice preț adevărata identitate a victimei, răspunsei, cuprins subit de un val inexplicabil de entuziasm.

— Entuziasmul e bun și în criminalistică, dar pînă la un punct... Cum vrei să-i afli identitatea?

— Nu știu, recunoscui eu jenat. Însă voi căuta...

— Mda, mormăi Patrolea, și nu-mi dădui seama dacă mă aprobase sau își manifestase nemulțumirea față de frazele mele generale. Bătrînul închise ochii. Nu m-aș fi mirat să-l aud, după un timp, sforăind. Mă prefăcui că tușesc. El nu tresări, ci deschise un ochi iscoditor. Nu, n-am adormit. Căline, sînt două căi: una, de a te convinge că adevăratul Mircea Oproiu a murit...

— Adică să efectuez o deshumare, strîmbai eu din nas. Pentru asta însă va trebui să solicit aprobarea procurorului.

— A doua, fotografia de pe buletin a victimei. Fă niște copii după ea și trimite-le urgent la cele două ziare. Să fie publicate cu arhicunoscutul text: „Cine-l cunoaște este rugat să treacă pe la morgă să identifice..." Ai priceput de ce la morgă și nu la Chestură?

— Am priceput... Cadavrul va fi expus... Eu voi sta la pîndă...

— Exact! Văd că ai început să-ți cunoști meseria, zise el bucuros. Și bagă de seamă unde te plasezi... Acum, hai, pleacă, mi-e somn, sînt bolnav. Și, nemulțumit, își trase plapuma peste cap.

*
*   *

Deshumarea osemintelor lui Mircea Oproiu nu a mai fost necesară, căci imediat după publicarea în ziare a fotografiei celui împuşcat, ancheta a luat cursul dorit. Îmi aduc aminte că, la morgă, locul de pîndă mi l-am ales în biroul unui funcţionar, care, nu ştiu de ce, strănuta fără contenire. Văzîndu-mă că sînt pe cale de a-mi ieşi din fire, m-a lăsat singur. Din biroul acela am izbutit să ţin sub observaţie, fără a fi zărit, sala unde, pe masa de disecţie, zăcea acoperit pînă la bărbie cadavrul lui „Mircea Oproiu". Pînda m-a cam agasat... era nu numai plictisitoare, ci şi nesuferită. Peste tot plutea mirosul de formol... Timpul se scurgea greu... mai apărea şi funcţionarul... strănuta, se scuza, lua ce avea de luat din birou şi mă lăsa din nou singur. Şi uite aşa, o dimineaţă întreagă am stat de veghe fără nici un rezultat. În schimb, surpriza cea mare s-a produs în cursul după-amiezei, o dată cu apariţia unei femei. Dacă avea douăzeci şi cinci de ani! Purta un pardesiu vechi, strîns bine în talie. Părul negru, ce i se revărsa bogat pe umeri, contrasta plăcut cu profilul chipului ei alb şi delicat.

La început, se oprise la o oarecare distanţă de cadavru. Şovăia? Îi era teamă? N-am izbutit să-mi dau seama. S-a uitat în juru-i. Singurătatea o îmbărbăta. A mai înaintat cu cîţiva paşi, după care a împietrit la căpătîiul mortului. „În sfîrşit!" am răsuflat eu uşurat. Femeia plîngea, îşi ştergea lacrimile. Am urmărit-o de la locul meu cu convingerea că, dintr-o clipă în alta, va intra în birou şi-mi va declara cine e mortul. Lucrurile însă s-au petrecut cu totul altfel. Necunoscuta a plîns cît a plîns, apoi, după ce a iscodit din nou în juru-i, a plecat

uitînd apelul lansat de „morgă". Intrigat, am ieșit iute după ea în stradă, hotărît s-o rețin. Am zărit-o la vreo zece metri înaintea mea, dar n-am mai apucat s-o opresc.

Un „Pontiac" negru a ajuns-o din urmă. Din mașină a sărit, îndreptîndu-se spre dînsa, un bărbat înalt. Tînăra s-a oprit speriată. Bărbatul, spre stupefacția mea, s-a legitimat „polițienește", adică arătîndu-și insigna de sub rever, apoi a poftit-o în mașină. Nu s-a împotrivit, a urcat supusă. După asta, mașina a luat-o din loc, în plină viteză. Și, fără voia mea, „Pontiacul" mi-a suflat-o de sub nas. (Cîteva ceasuri mai tîrziu, Patrolea avea să-mi spună: „Bine ai făcut că ai pierdut mașina! Altfel, cine știe în ce dandana ai fi intrat. Am fi putut să te pierdem noi pe tine".) În schimb, am reținut semnalmentele vehiculului: „Numărul 355 ... aripa dreaptă din spate lovită ... geamul din spate crăpat, la marginea din dreapta".

Așadar, după publicarea în ziare a fotografiei celui ucis, nu numai eu așteptasem apariția acelui om care să identifice cadavrul lui „Mircea Oproiu"! Îmi venea să urlu de ciudă că nu acționasem cu ceva mai multă repeziciune. „Așadar, îmi spuneam într-una, cineva a încercat să tragă foloase de pe urma anunțului publicat de noi în ziare ... Și a izbutit ... mi-a luat-o înainte". În clipele acelea mai cu seamă, mă enerva cumplit imaginea individului care coborîse din mașină și se legitimase polițienește. Dacă mi-ar fi fost coleg, l-aș fi cunoscut, dar așa ...

*

* *

Nu știu pe unde alerga sau staționa „Pontiacul" cu numărul 355... la ceasul cînd eu mă găseam la Biroul de circulație al județului, pentru a afla cine-i proprietarul mașinii. Mi s-a pus la dispoziție o fișă, de unde mi-am extras următoarele date:

„Nicolae Avram... colonel în retragere... str. Zambilelor 6 ... Pontiac 355 ... Data înregistrării: 5—8—939"...

Nicolae Avram?!... Mai auzisem de el, dar nu prin birourile sau culoarele Chesturii, ci pe la întrunirile electorale. Cercurile reacționare din oraș se făleau cu gradul și numele acestui politician. Atunci, în fața fișei, m-am întrebat dacă nu cumva descoperisem firul unei crime politice. Am plecat de îndată în căutarea lui Patrolea, să-l pun la curent nu numai cu evoluția cercetărilor, ci și cu frămîntările mele. N-am dat de dînsul. Am renunțat să-l mai caut. Intrasem în criză de timp. Trebuia să ajung cît mai repede la proprietarul mașinii. Oare din „Pontiacul" ăsta să se fi tras în „Mircea Oproiu"?

O grădină cu tufe de liliac împrejmuia o clădire năpădită de iederă uscată, care amintea de o mică cetate. În faptul serii, grădina mîncată de toamnă conferea „cetății" un aer straniu. Un grilaj de fier despărțea strada de proprietatea colonelului în retragere. Nădăjduisem să găsesc mașina parcată în stradă sau trasă la scară. „Pontiacul" însă nu se afla nicăieri. Dînd tîrcoale clădirii, mă simții la un moment dat tentat să intru și să bat la „porțile cetății". Aș fi săvîrșit o greșeală de neiertat, poate fatală. De fapt, gîndul că descoperisem firul unei acțiuni criminale, de natură politică, mă determina să fiu cît mai reținut. Intuiam că era mult mai impor-

tant să dau ochii mai întîi cu „Pontiacul“, cu „polițistul“ care-mi răpise șansa de a identifica cadavrul expus la morgă. Mă îngrijora însă nemișcarea de dincolo de grilaj; se întunecase, dar la ferestrele oblonite nu se vedea scînteind nici un strop de lumină. Mă înfiora această tăcere care, laolaltă cu noaptea, pusese stăpînire pe proprietatea colonelului în retragere.

„Învață să aștepți, Căline, mă povățuise Patrolea cîndva. Jumătate din existența unui criminalist se consumă într-o continuă așteptare... Uneori, te și seacă la inimă, dar n-ai încotro“. Mă pusei pe așteptat. Oh, dac-ar trebui să adun ceasurile petrecute în acești douăzeci de ani, într-o lungă și nesfîrșită așteptare!... Știut este că așteptarea pescarului este odihnitoare... a îndrăgostitului, sublimă, a criminalistului, însă, este plină de emoții și primejdii. „Te seacă uneori și la inimă“, spunea Patrolea.

Pe măsură ce timpul se scurgea, noaptea devenea insuportabilă: ceață, umezeală, frig. Abia după miezul nopții, așteptarea îmi fu încununată de succes. Și cînd te gîndești că era cît pe-aci s-o iau din loc! Mă răzbise oboseala, cînd, deodată, apăru „Pontiacul“. Venea încet, ca un bătrîn obez după o cină istovitoare. Opri în fața porții. Coborîră doi bărbați. Erau înarmați. Automatele și le țineau, fără sfială, petrecute pe după umeri. Armele avură darul să mă convingă definitiv că afacerea „Mircea Oproiu“ îmi depășea atribuțiile, ținînd de alte organe polițienești. Pe unul din cei doi îl recunoscui imediat — era „polițistul“. Îi văzui intrînd în grădină și îi mai văzui îndreptîndu-se spre „poarta cetății“. În ace-

iași timp, la una din ferestrele portarului, zării sclipind, prin crăpăturile oblonului, fire de lumină.

Mă furișai și eu în grădină. Mă pomenii curînd sub fereastra hașurată de lumină. Mă ridicai în vîrful picioarelor, dar nu reușii să ajung pînă la ea. Mă prinsei atunci de un burlan și încercai să mă cațăr. Cu chiu, cu vai, izbutii să surprind prin oblonul ferestrei ceea ce se petrecea dincolo. Îmi stăpînii, cu greu, o exclamație. Descoperisem, la picioarele unui bărbat în cizme, trupul femeii de la morgă. Părea că doarme... Numai cînd bărbatul acela în cizme (colonelul în retragere Avram Nicolae, așa cum a dovedit ancheta de mai tîrziu) o lovi cu piciorul în coaste și ea nu schiță nici un gest de apărare, înțelesei că se săvîrșise o nouă crimă.

Venise timpul să acționez, dar cum?... Trecuse de miezul nopții — eram singur, lipsit de experiență — reprezentam, deci, o pradă ușoară pentru cei doi. Ajunsei repede la concluzia că cel mai indicat lucru era să mă retrag fulger, să raportez fulger, să mă înapoiez fulger.

Așa și făcui. În stradă însă, zărind din nou mașina, mă oprii locului, străfulgerat de o idee. Fără să mai stau mult pe gînduri, deșurubai ventilul de la unul din cauciucurile din spate. Auzii un fîșîit prelung, apoi văzui cu bucurie cum mașina se lasă moale pe o parte. O rupsei la fugă. Timpul trecuse acum de partea mea. Și unde mai pui că, în centru, norocul îmi scoase în drum un taxi.

*

* *

Pe comisarul Patrolea l-am trezit din somn. În timp ce se îmbrăca, îmi asculta raportul. Vorbeam și mă uitam îngrozit la ceas. Mi se părea că bătrînul se mișca mult prea încet. În drum spre taxiul care ne aștepta, îmi spuse:

— Am mai zis-o: cazul mi se pare cu totul neobișnuit. Mă obsedează într-una întrebarea: ce voia omul acela să ne aducă la cunoștință? Tu afirmai că miroase a cu totul altceva... Acțiune politică. Căline, nu mai știu ce să cred. Pe vremea tinereții mele... Fie, Căline... se dădu comisarul bătut, să trecem mai întîi pe la Siguranță.

Și am avut dreptate. Atunci m-am lovit pentru întîia oară de acel caz care a depășit limitele unei simple infracțiuni, interesînd, din clipa aceea, alte organe.

Capitolul X

CIANURA DE POTASIU

Doi brancardieri scot din casă cadavrul doamnei Matilda Fieraru. Medicul legist îmi face un semn să-l urmez în vestibul. Aici, în prezența procurorului, îmi șoptește:

— Cianură de potasiu... Asta-i... Sînt convins.

Procurorul a auzit și cască; asta-i meteahna sa. Cît ține ancheta la fața locului, cască.

— Știe Chirnoagă ce spune, intervine și el. De altfel, mîine, cînd o să-ți dea rezultatul, o să te convingi și tu.

Mă reîntorc în odaia plină cu mobilă veche a decedatei. Cît timp am lipsit, nepoții doamnei Fieraru — tustrei bărbați în toată firea — n-au îndrăznit să se clintească, de parcă s-ar fi păzit reciproc. Mă opresc în mijlocul încăperii, lîngă masă. Tăcerea-i adîncă. Cei trei mă privesc pieziș. Sînt încordați. Așteaptă din partea mea un cuvînt sau un gest acuzator. La lumina chioară a becului, odaia mi se înfățișează iarăși ca o magazie cu mobilă veche. Criza de locuințe de după război a obligat-o pe doamna Fieraru să se restrîngă, să se mulțumească doar cu o singură cameră. Pe masa rotundă, lăcuită în negru, patru farfurii, patru lingurițe, patru resturi de prăjituri. Se vede clar că doamna Fieraru mîncase o prăjitură cu frișcă.

— Să stăm de vorbă! le zic şi arăt scaunele din jurul mesei.

Cei trei ezită. Fără îndoială, îmi suspectează invitaţia. Îi încurajez, aşezîndu-mă pe scaunul unde pînă nu de mult şezuse stăpîna acestei încăperi. În sfîrşit, exemplul îmi este urmat. Fiecare îşi ocupă locul în dreptul farfuriei din care a mîncat.

Tăcerea funebră a încăperii este, cînd şi cînd, spartă de lătratul îndepărtat al unui cîine fără astîmpăr. Trei perechi de ochi mă sfredelesc cu o insistenţă ucigătoare. În cele din urmă, mă hotărăsc să trec la atac:

— Dacă am înţeles bine, n-aţi mai văzut-o pe mătuşa dumneavoastră de foarte multă vreme.

Laurenţiu Fieraru zîmbeşte amar; se uită, nu la mine, ci în farfurie. E un bărbat înalt, frumos, suplu, elegant. Îşi controlează mereu nodul cravatei.

— În ceea ce mă priveşte, se explică el, n-am mai văzut-o de vreo patru ani.

— Minţi! i-o reteză pe neaşteptate vărul său, Mişu Fieraru. Ai fost la ea acu' o lună. Îmi întorc spre dînsul privirile-mi întrebătoare. Se pierde cu firea, se bîlbîie. Are o frunte îngustă şi teşită care-l face şi mai urît, şi mai respingător. Aduce cu o gorilă. Fornăie. Caută să-şi ascundă sub masă mîinile cu unghiile-i neîngrijite. De unde ştiu? continuă el cu o voce groasă. Acum cîtva timp, tanti m-a chemat să-i fac o reparaţie . . . eu sînt de meserie instalator . . .

— Closetar, îi aruncă Laurenţiu batjocoritor. Desfundă closetele . . .

Robert, cel de-al treilea nepot al decedatei, se mulţumeşte deocamdată să urmărească, îngîndurat,

cursul discuţiei. E palid; pare nu numai suferind, ci şi tare sfios.

— Oi fi eu closetar, reacţionează „gorila", dar îmi cîştig cinstit bucata de pîine, cinstit, nu ca tine... Îl simt cum clocoteşte de ură. Acum o lună, am fost aici şi am reparat o ţeavă... Tanti, chiar ea, mi-a spus că Laurenţiu a trecut pe la dînsa şi a cerut să-i împrumute nişte bani... că pierduse la cărţi.

— Closetar mincinos! ripostează Laurenţiu din nou. N-am mai văzut-o pe tanti de patru ani...

Mişu rînjeşte:

— I-ai cerut bani şi nu ţi-a dat... Asta te-a înfuriat... ai înjurat-o... ai ameninţat-o că ai să-i arăţi tu...

Robert continuă să tacă. E şi mai palid decît înainte.

— Nu-i adevărat, domnule comisar, precizează Laurenţiu.

— Doamna Fieraru, după cîte ştiu, se îndeletnicea cu camăta; cine dintre dumneavoastră îi datora bani?

Nimeni din cei de faţă nu împrumutase bani de la decedată. E drept, Laurenţiu îi ceruse cîndva cu împrumut, dar fusese refuzat. Încerc să-l scot pe Robert din muţenie. Îl întreb cînd şi-a văzut mătuşa pentru ultima oară. Tresare. Fruntea galbenă i s-a îmbrobonit brusc. Deschide gura, vorbeşte abia auzit:

— În luna asta s-au împlinit exact cinci ani de cînd n-am mai trecut pragul acestei case, mărturiseşte el cu o voce abia auzită.

— Ce profesie aveţi? Unde lucraţi?

Nu răspunde. Mă scrutează cu ochi iscoditori, de parc-ar vrea să descopere cam ce știu despre dînsul.

— Într-un laborator chimic... sînt chimist...

„Interesant!“ îmi spun, amintindu-mi de cele șoptite la plecare de medicul legist.

— Așadar ați venit la ora fixată, v-ați așezat. Cine a servit la masă prăjiturile?

— Pot să răspund? mă întreabă Laurențiu. Faptele s-au petrecut așa: tanti ședea acolo unde stați dumneavoastră acum. Ni se plîngea că e tare obosită... că e bolnavă... că o dor încheieturile și ne-a rugat s-o servim noi pe dînsa.

— O clipă, îl întrerup eu. Cine a adus prăjiturile? Sau au fost pregătite de către doamna Fieraru?

— Nu, rînji Mișu cu răutate, nu ea le-a pregătit.

— Eu am adus prăjiturile, mărturisește Laurențiu, tușind stingherit. Le-am cumpărat de la „Pariziana“, cofetăria de peste drum. *Joffre* pentru noi, iar pentru mătușa *crème-diplomate*, prăjitura ei preferată. Voiam să dovedesc că nu-i port pică...

— Auzi vorbă! „Că nu-i poartă pică“!... izbucnește Mișu Fieraru în rîs.

— Tu să taci, closetar ordinar!

Robert nu vrea să intervină în nici un chip. Totuși, e neliniștit. Îmi dau seama de asta după felul cum își „ciugulește“ unghiile.

— Bine, încerc eu să fac puțină ordine în discuție, deci dumneata ai adus prăjiturile. Cine le-a servit la masă?

— Să vedeți, caută Laurențiu să mă lămurească, fiecare a făcut cîte ceva... Eu am pus farfuriile, Mișu lingurițele...

— Dar prăjiturile de la răcitor cine le-a adus? mă grăbesc eu să formulez întrebarea pe care în clipa aceea o consider decisivă.

Îl văd pe Robert lăsînd capul în piept; un strop de sudoare îi alunecă de pe frunte pe obrazul galben şi uscat.

— Eu, şoptesc buzele lui albe.

— Da, el, întăreşte şi Laurenţiu... Robert s-a oferit să aducă prăjiturile la masă... a ieşit în vestibul, unde se găseşte răcitorul... a zăbovit cam mult acolo... Îmi amintesc că l-am strigat... Nu-i aşa, Mişule?

Acesta se încruntă; nu-i place că Laurenţiu îl solicită ca martor. Mormăie:

— Nu-mi amintesc...

— Domnule comisar, vărul meu, Laurenţiu, nu minte, aud eu murmurul lui Robert. Aşa e cum a declarat, m-a strigat.

Pauză. Tăcerea funebră s-a refăcut. Doar un cîine încearcă, din nu ştiu ce curte, să muşte totuşi din ea. Laurenţiu îl măsoară pe Robert cu nişte ochi mari: şi-a mai amintit ceva. Nu mă înşel. Îl aud cum mi se adresează:

— Dom'le comisar, încep să înţeleg... Să vedeţi; astăzi, după ce mătuşa mi-a telefonat şi m-a invitat la dînsa, i-am telefonat şi eu lui Robert, ca să mă interesez dacă şi el a fost invitat. L-am găsit la laborator. Primise şi el o invitaţie. L-am întrebat atunci dacă are de gînd să-i aducă ceva... o floare... o atenţie, iar cînd eu i-am spus că i-aş aduce prăjitura ei preferată, *crème-diplomate*, mi-a replicat cu violenţă: „Adu-i tu prăjituri, că eu îi aduc otravă!“

Robert privește în pămînt cu ochii închiși: „El s-o fi ucis? Ce anume oare l-ar fi putut determina să-și ucidă mătușa într-un chip atît de spectaculos?"

— Ești o canalie! își încheie Laurențiu declarația. Abia acum încep să pricep planul tău diabolic. Ai știut că eu o să aduc prăjituri și ...

Spre surprinderea mea, Robert nu suportă jignirea. Sare de pe scaun, de parcă cineva l-ar fi atins cu fierul roșu într-un anume loc:

— Canalie ești tu ... cartofor nefericit ... Don Juan de cafenele și bordeluri ...

Las ca duelul dintre cei doi veri să se desfășoare în voie ...

— Poți să-mi spui cum vrei, zîmbește Laurențiu sarcastic, puțin îmi pasă. Sînt, în schimb, bărbat ... Ai înțeles? Bărbat, nu fătălău ca tine ... și nici monstru ca closetarul familiei!

— Taci! bătu cu pumnul în masă instalatorul.

— Asta-i, ai încercat să te răzbuni pe mine, fătălăule, otrăvind-o pe mătușa ... Știai că eu o să aduc prăjiturile ... să cadă toată vina pe mine ... Bravo, n-ai uitat care va să zică chestia aia?

Întrebarea îl descumpănește pe Robert. Tace, dar cu prețul unui efort evident. Se lasă moale pe scaun. Pare învins. Socot că e cazul să intervin:

— Despre ce chestie e vorba?

Nu-mi răspunde Laurențiu, ci Robert:

— E vorba ... de ... de un conflict între bărbați, se bîlbîie, ștergîndu-și fruntea.

— Ce să fac? zîmbește Laurențiu impertinent. Dacă am succes la femei ... I-am suflat cîndva prietena ...

— Gura! gemu Robert... E drept, de atunci, nu te mai pot suferi...

— Da' nici pe tanti n-ai suferit-o...

— Nici unul dintre noi n-a putut s-o sufere... Dar să insinuezi aici că eu... asta e curată ticăloşie!

— Nu insinuez... faptele, domnule chimist, faptele...

Robert se uită la mine cu nişte ochi sălbăticiţi, faţa palidă e lăcuită de transpiraţie. Îşi caută cuvintele:

— Ascultă, Mişule! i se adresează el fără să-l privească. Ai venit nu de mult la mine şi mi-ai cerut să-ţi dau un pic de cianură de potasiu? Ţi-am dat. Ce-ai făcut cu ea?

Mişu se îngheboşează; cutele din jurul gurii se adîncesc, sprîncenele-i negre şi stufoase se contopesc într-una singură. „Urît mai e, Doamne!" îmi zic şi, fără să vreau, mă văd nevoit să-i dau dreptate lui Laurenţiu... „În familia celor trei veri, el e singurul bărbat frumos!" Robert stăruie:

— Ce-ai făcut cu cianura de potasiu?

— Eu?!

— Tu, dracu' să te ia!

— I-ai cerut sau nu? devin dintr-o dată autoritar.

— Da... şi mi-a dat...

Vorbeşte rar, gîfîie şi se uită mîniat cînd la Robert, cînd la Laurenţiu.

— Ce-ai făcut cu cianura?

— De fapt, nu eu am avut nevoie de ea, ci tanti...

— Cine?! exclamai eu, uimit.

— E nebun! îşi dă Robert cu presupusul.

— Boule, mai bine spune că ai vrut să te sinucizi! sare şi Laurenţiu.

Acest Laurenţiu mă cam enervează. A rostit însă un cuvînt — sinucidere — care mi se înfige în creier. Mi se pare că încep să pătrund, puţin cîte puţin, în meandrele acestei drame familiale.

— Da, da, tanti m-a rugat... Nu voia să-i ceară direct lui Robert... ştia că Robert n-o poate suferi... m-a rugat pe mine s-o servesc... avea nevoie să otrăvească un cîine din vecini, care-i lătra toată noaptea-n cap...

„O fi cîinele care se aude, îmi zic. Asta o fi, că prea latră. Da' nu l-a otrăvit... A dat otrăvii o altă întrebuinţare... Să fi avut bătrîna decedată atît cinism şi imaginaţie! Să-şi organizeze sinuciderea în faţa nepoţilor care o dispreţuiau şi o urau de moarte?“ ...

— Cine poate să-mi explice pentru ce doamna Fieraru v-a invitat aici, pe toţi trei, la aceeaşi oră?

— Eu, unul, am întrebat-o, răspunde Robert îngîndurat, dar mi-a cerut să am răbdare pînă la ora şase...

— Nici mie n-a vrut să-mi dea vreo explicaţie... Am renunţat la o partidă de pocher... spune Laurenţiu.

— Mie doar atît mi-a zis: „Vă pregătesc o surpriză“ ...

„Asta să fi fost surpriza? mă frămînt eu. Monstruoasă răzbunare... Totuşi, a mîncat o prăjitură adusă de altcineva.“

— Dumneata, deci, domnule Laurenţiu, ai adus prăjiturile? întreb eu, dorind să-mi cristalizez gîndurile.

— Da! ... Însă ... Face o pauză, îşi îndreaptă încet nodul cravatei. Să vedeţi ... n-am spus adevărul: prăjiturile nu le-am adus din iniţiativa mea, ci la sugestia ei. „Adu şi tu trei *Joffre* şi un *crème-diplomate*“, m-a rugat ea.

Am senzaţia că Laurenţiu mi-a sesizat ipoteza şi că încearcă acum să mi-o alimenteze.

— Cînd am intrat în vestibul, ea mi-a luat pachetul din mînă ... Am lăsat-o apoi în vestibul să pună prăjiturile în răcitor, iar eu am intrat aici. L-am găsit pe Mişu, venise cu cîteva minute înaintea mea.

Mişu îşi bălăbăneşte aprobator capul de gorilă. „S-a sinucis? A fost ucisă? De ce să se sinucidă? De ce să fie ucisă? Cine dintre cei de faţă să-i fi dorit moartea? ... Cartoforul de Laurenţiu? Complexatul de Robert? Sau «frumosul» Mişu? Sau cineva care a încercat să împuşte mai mulţi iepuri dintr-o dată?“ Undeva, în noapte, un cîine latră într-una, de parc-ar vrea să-mi dea de ştire că cianura de potasiu nu a fost folosită pe pielea lui.

— Aţi aflat, în cele din urmă, de ce mătuşa dumneavoastră v-a invitat la dînsa?

Nu, n-au aflat. „Mai întîi, să mîncăm prăjiturile, i-a dus ea cu vorba ... să ne îndulcim un pic“ ... Pe urmă a lins frişca şi s-a prăbuşit de pe scaun ca o stană de piatră ...

Mă ridic. Ceilalţi mă urmează. Rămîn însă în dreptul scaunelor. Mă iscodesc; vor să-mi afle gîndurile, intenţiile ... Încep să umblu prin încăpere,

să cotrobăi printre lucruri. Mi se pare absurd să caut ceva în acest depozit de mobilă veche. Cred că bătrînul criminalist Patrolea mi-ar da dreptate. Dacă nu s-ar fi internat, ar fi fost aici... Mă opresc în dreptul unei fotografii ce atîrnă pe un perete: un bărbat tînăr, îmbrăcat după moda anilor 1900, îmi zîmbește aristocratic din fotografie...

— Cine e? întreb.

— Unchiul, sar toți să-mi explice.

— A murit?

— În 1910, a plecat în America să-și caute norocul, mă lămurește Laurențiu, și-a găsit însă sfîrșitul într-un naufragiu...

— Mătușa nu s-a mai recăsătorit?

— Nu... Nici n-avea nevoie... A fost o femeie frigidă, dar cu parale... A moștenit mai tîrziu, de la părinții ei, un pachet de acțiuni la U.D.R.... Avea o rentă solidă...

Răsfoiesc albumul vechi de familie — fotografii de pe la începutul veacului — tînărul domn Fieraru, tînăra doamnă Fieraru...

Rețin albumul mai mult dintr-o anumită curiozitate decît dintr-un indiciu clar... Le spun celor trei veri că voi sigila apartamentul, sfătuindu-i, în același timp, să nu părăsească localitatea... În fond, pînă nu cunoșteam rezultatul autopsiei, nu puteam să întreprind nimic concret...

Am încheiat formalitățile, apoi m-am dus acasă. Aproape toată noaptea, am răsfoit albumul cercetînd fotografie cu fotografie, avînd simțămîntul că citesc cronica unei familii de burghezi.

*
* *

A doua zi, chiar de la prima oră, am primit din partea medicului două documente. În primul mi se confirma că Matilda Fieraru fusese otrăvită cu cianură de potasiu. Cel de-al doilea document reprezenta, de fapt, o scrisoare. Fusese găsită de către ajutoarele medicului în timp ce dezbrăcau cadavrul.

Cercetez plicul. Expeditor „John Ferary ... U.S.A.". Înfrigurat, scot scrisoarea şi mă apuc s-o citesc ... După treizeci şi şase de ani de tăcere deplină, Ion Fieraru îi dădea de ştire fostei sale soţii că trăieşte ... Îşi cerea iertare şi relata că norocul, în general, îi surîsese. Astăzi se număra printre milionarii Bostonului, dar, ce folos, nu avea parte de urmaşi. Reproduc, mai jos, un fragment din scrisoarea care interesează direct povestirea noastră. „*Da, dragă Matilda, sînt un bătrîn milionar. Ca mîine, o să-mi descarc conştiinţa ... Vreau să aflu ştiri despre fraţii mei, dacă trăiesc, dacă am cumva nepoţi? Uită şi iartă tot ceea ce a fost neplăcut între noi ... Vreau să ştiu dacă Toni trăieşte ... Dar mai întîi şi întîi, trimiteţi-mi o telegramă cu aceste cuvinte: «Am primit scrisoarea ta ... Trăiesc», şi am să ştiu că scrisoarea a ajuns la destinaţie.*"

Rîndurile astea mi s-au părut de-a dreptul senzaţionale. Clarificasem dintr-o dată mai multe probleme. Acum ştiam cu ce scop îşi convocase mătuşa nepoţii: fără îndoială, voia să le anunţe vestea cea mare. Poate că şi-ar fi convocat cumnaţii, dar cei trei fraţi ai soţului trecuseră grăbiţi prin viaţă. Aşadar, doamna Fieraru voia să le dea o veste bună, mare, unică ... iar cineva a împiedicat-o otrăvind-o. Cu ce scop? Ştia oare asasinul de exis-

tența scrisorii, sau nu? Iată o întrebare la care se cerea găsit un răspuns. Cine a otrăvit-o? Laurențiu, Mișu, sau Robert? Ce mai, toți trei candidau cu șanse egale.

Mi-am consacrat toată ziua cercetărilor pe teren. Mi-am propus, mai întîi, să reconstitui itinerarul doamnei Fieraru în ziua morții sale... Peste drum de locuința sa, doar la cîțiva metri de cofetăria „La Pariziana", proprietatea domnului Radu Chiujdea, se găsea taraba sărăcăcioasă a unui negustor de mărunțișuri — ață, șireturi, nasturi, oglinzi.

— O cunoașteți pe doamna Fieraru? îl întreb pe negustor, un bărbat scund, subțire, îmbrăcat într-un pardesiu ros în coate.

— Cum să nu! înălță el din umeri, a mirare. O vedeam în fiecare zi.

— Ieri, de pildă, ați văzut-o?

— Cum să nu!

— Pe la ce oră?

— În jurul orei zece și jumătate... A trecut pe lîngă mine. Era veselă. Am salutat-o și am întrebat-o: „La cofetărie, madam Fieraru?" „Să-mi îndulcesc și eu gura, domnule Margulis". Am rîs amîndoi. A intrat acolo și am văzut-o din nou abia peste un ceas.

— A intrat în casă?

— Nu, nu, s-a dus în oraș.

Am urmat, deci, calea indicată de negustor. Intru în cofetărie. Nici un client la ceasul acela de dimineață. O femeie în floarea vîrstei, îmbrăcată într-un halat negru, se ridică de pe scaun și, de dincolo de tejghea, mă întreabă surîzătoare ce doresc. Mă recomand; se recomandă — aflu că e soția cofe-

tarului Chiujdea. Îi explic despre ce este vorba. Brusc, se întunecă la față.

— Da, doamna Fieraru, Dumnezeu s-o ierte, a trecut ieri pe la noi, mă informează ea, cu o voce tremurîndă.

— În jurul orei zece, nu-i așa?

— Nu, nu, trecuse de zece și jumătate... S-a așezat la masa aceea... A treia de lîngă ușă... acolo se așeza de fiecare dată... a mîncat un *„crème-diplomate"*, prăjitura ei preferată, după care m-a întrebat dacă soacra mea e acasă. I-am răspuns că da și a intrat la dînsa... Femeia îmi arată cu mîna o ușă ce dă spre locuința familiei ei. A stat cît a stat la soacra mea, pe urmă a plecat...

— Încotro oare, nu v-a spus?

— Nu știu, domnule comisar...

— Poate că știe soacra dumneavoastră. Aș putea să stau de vorbă cu ea?

— Îmi pare rău, dar nu e acasă, zîmbește ea, vinovată parcă. S-a dus la Oficiu să stea la coadă după făină și zahăr... O s-o găsiți peste două-trei ceasuri...

Înainte de a pleca, îi mai pun o întrebare:

— N-ați observat nimic deosebit în comportarea ei?

— Nu, mă asigură ea, ca întotdeauna, volubilă și bine dispusă...

Deci, conform celor două mărturii, doamna Fieraru nu s-a întors acasă, ci a pornit-o spre oraș. „S-o fi dus la poștă, îmi zic, să expedieze telegrama pe care fostul ei soț o cerea în scrisoare cu atîta insistență". Așa că mi-am îndreptat și eu pașii spre clădirea poștei. Nu departe de locuința doamnei Fie-

raru mi-a ieşit în cale un bătrîn poştaş. L-am acostat:

— Dumneata distribui corespondenţa şi pe strada Rucări?

— Da, îmi răspunde el, mirat parcă de întrebare. De mai bine de treizeci de ani... eu...

— Ai dus alaltăieri o scrisoare doamnei Fieraru?

— Ia ascultă, dom'le, da' dumneata cine eşti că-mi pui tot felul de întrebări?

Ochii poştaşului se fac mici şi răi.

Mă legitimez şi omul devine iarăşi bun, dispus să-mi răspundă.

— Alaltăieri?... Îmi aduc aminte, am fost în tura de după-amiază... I-am predat doamnei Fieraru o scrisoare din America. Era cît pe-aci să leşine de bucurie... M-a chemat în casă şi mi-a dat să beau o ţuică. De, la bucurie ce nu face omul!

Mulţumit de răspuns, am plecat către poştă. M-a primit o dirigintă foarte binevoitoare. M-a ascultat cu luare-aminte, apoi mi-a făgăduit tot sprijinul. A ieşit, iar după cinci sau zece minute, s-a întors, însoţită de o funcţionară scundă, grasă şi mioapă. Mă privea cu ajutorul unor lentile groase şi bombate.

— Aveţi noroc. Dumneaei a primit telegrama de care vă interesaţi.

— Cînd aţi primit-o?

— Ieri, la 13 şi 15, răspunde funcţionara, cercetîndu-mă cu curiozitate.

— Nu vă înşelaţi?

— Vai, domnule!... A fost evenimentul zilei. Să primeşti o telegramă pentru America...

Funcţionara pare emoţionată de acest eveniment al zilei.

— Poftim, poate vă interesează şi textul telegramei? mă întreabă ea. Fără să mai aştepte răspunsul meu, îmi întinde o coală de hîrtie. O iau şi o citesc: „U.S.A. — Boston... John Ferary... Am primit scrisoarea ta. Trăiesc. Ai un băiat de 36 de ani. Scrie-mi la vechea adresă. Toni".

De ce Toni? mă întreb citind şi recitind textul telegramei. O cheamă doar Matilda... Matilda Fieraru!

— Dar nu văd adresa expeditorului...

— Nu şi-a dat-o, mă lămureşte „mioapa".

— Nu e obligatoriu, îmi explică şi diriginta.

— I-aţi reţinut cumva figura?

Tînăra funcţionară, mică şi scundă, tuşeşte încurcată, de parc-ar vrea să-mi amintească de dioptriile pe care le poartă. Totuşi, nu-mi lasă întrebarea fără răspuns.

— Era o bătrînică măruntă şi firavă... atît îmi amintesc.

„O bătrînică măruntă şi firavă?" Iată un amănunt interesant, îmi zic. Dacă mioapa nu se înşală, înseamnă că expeditoarea telegramei în nici un caz n-a fost Matilda Fieraru." Îi arunc funcţionarei o privire cercetătoare. Aş vrea s-o întreb: „Aţi văzut bine?" Dar mi-e jenă. Mulţumesc şi părăsesc poşta frămîntat de cele constatate.

Da, aflasem lucruri interesante... Aşadar, Toni, de care întreba semnatarul scrisorii, trăia. O fi primit şi ea o scrisoare... „Ai un băiat de 36 de ani". Iată o altă noutate. Naşterea copilului coincidea cu anul plecării lui Ion Fieraru în căutarea norocului...

Mă mai chinuia o întrebare: „De ce doamna Fieraru nu s-a grăbit să expedieze telegrama cerută de fostul ei soț?“ Răspunsuri, fără îndoială, se puteau găsi, dar care era, oare, acel răspuns care s-ar fi potrivit perfect la întrebare?

M-am înapoiat la cofetăria „Pariziana“ pentru a o căuta pe bătrîna doamnă Chiujdea. Nu venise încă acasă. Noră-sa m-a poftit s-o aștept în camera soacrei. N-am refuzat-o. M-a lăsat singur. Am privit în jur — un telefon, un aparat de radio demodat. Pe pereți fotografii ... o candelă, sub ea o flacără, ceva mai încolo portretul unei tinere femei. Mă apropiai — femeia aceea tînără, cu un coc mare în creștetul capului, îmi pare cunoscută. „Cine e?“ am întrebat-o pe nora doamnei Chiujdea. „E soacra mea ... așa cum arăta acum treizeci de ani“. Deodată, mi-am amintit de albumul de fotografii ridicat din locuința doamnei Fieraru ... M-am scuzat și am făgăduit că voi reveni mai tîrziu. Am pornit-o grăbit spre Chestură, dornic să răsfoiesc din nou albumul.

E ora șase fără un sfert; afară s-a întunecat de mult. Intru în cofetărie.

— Mama vă așteaptă! îmi zice tînăra doamnă Chiujdea, ieșindu-mi în întîmpinare.

Într-adevăr, sînt așteptat. Fosta patroană a cofetăriei e îmbrăcată în doliu; a aflat de moartea doamnei Fieraru. Are ochii plînși, chipul pămîntiu. Mă poftește să iau loc. Se așază și ea, cu fața spre flacăra candelei.

— Am auzit ... șoptește ea, abia auzit.

Își șterge ochii cu o batistă; a fost cîndva o femeie frumoasă doamna Chiujdea. Mi-e milă de ea, mi-e

milă şi de mine — va trebui să port cu ea o discuţie penibilă.

— Doamna Fieraru a fost ieri în vizită la dumneavoastră?

— Vizită?! Dumnezeu s-o ierte... În ultima vreme, trecea pe la mine ca să dea telefoane. A trecut şi ieri să dea nişte telefoane. Ieri, de pildă, şi-a chemat nepoţii...

— Nepoţii?

— I-a invitat pe toţi la dînsa, la aceeaşi oră...

— Oare cu ce scop?

— N-a vrut să-mi spună; era bine dispusă... veselă chiar...

— Nepoţii i-au acceptat invitaţia?

— Da... cu Laurenţiu, mi se pare, a fost ceva mai greu...

— Laurenţiu?!... Laurenţiu?! Mă prefac că încerc să-mi aduc aminte de ceva foarte important. E vorba de cel pe care l-a rugat să-i aducă nişte prăjituri...

— Da, domnule comisar!

Scot din buzunar două fotografii. I le întind.

— Le cunoaşteţi?

Doamna Chiujdea clipeşte speriată la mine.

— Doamne, de unde le aveţi?

Văd cum fotografiile scoase din album îi tremură în mînă.

— Le-am luat din albumul doamnei Fieraru. Fac o pauză. Ochii ei mă privesc îngroziţi. Doamnă Toni Chiujdea, de ce aţi otrăvit-o pe prietena dumneavoastră din tinereţe?

Mai întîi, îi cad fotografiile din mînă; apoi văd cum alunecă de pe scaun în genunchi. Începe să

se închine la icoana vegheată de flacăra veşnică a unei candele...

... A fost, mi-a mărturisit mai tîrziu la Chestură, amanta lui Ion Fieraru. S-au iubit în taină. Apoi, el a plecat — avea o fire de aventurier. N-a ştiut că a lăsat-o însărcinată. A născut un băiat. Şi ca să poată să-l crească cum se cuvine, s-a măritat cu Chiujdea — cofetarul — care a murit de tînăr şi a lăsat-o văduvă. S-a chinuit cu cofetăria, cu copilul, pînă l-a văzut mare. *„El e moştenitorul de drept al lui Ion Fieraru şi nu nepoţii lui ... aşa cum ar fi vrut Matilda ... Era o femeie rea, răzbunătoare. Mi-a arătat scrisoarea ... Mi-a împărtăşit şi planul ei. Intenţiona să-şi bată joc de nepoţi, să-i chinuiască, să-i şantajeze ... Cînd i-am mărturisit că am să-i scriu lui Ion că are în Radu un moştenitor ... că el e moştenitorul său de drept, m-a ameninţat că o să-i scrie şi ea lui Ion că încerc să-l jefuiesc, că de fapt Radu e fiul cofetarului Chiujdea ... Într-adevăr, Chiujdea îl înfiase pe Radu. Ştiam că Matilda poate să-mi facă mult rău. De altfel, îmi şi făcuse. Ne lega însă amintirea aceluiaşi bărbat. M-am jurat să i-o plătesc. Ştiam că Laurenţiu va veni după prăjituri. Am auzit cînd l-a rugat să treacă pe la mine, iar ei să-i aducă un «crème-diplomate». Am pregătit din vreme totul... Pe-ai mei i-am trimis la film. Am rămas singură. Cianura de potasiu am avut-o chiar de la Matilda. Prin ea am procurat-o de la unul din nepoţi ... Voiam, într-adevăr, să otrăvesc un cîine, dar am otrăvit o căţea... Nu-mi pare rău... Sînt bătrînă, o să mor curînd în temniţă, dar Radu, băiatul nostru, va intra în stăpînirea moştenirii tatălui său... Are acest drept."*

Capitolul XI

PUMNALUL ABANDONAT

Scara era slab luminată. Mirosea a murdărie. Am urcat la etajul al doilea. În fața ușii, un gardian. Mă recunoscu. Se apropie de mine și-mi raportă că procurorul și medicul legist mi-o luaseră înainte. „Atîta pagubă!“ gîndii. Am intrat în locuința Paulinei Mastacan. Dintr-un vestibul cufundat în întuneric, am nimerit în unica odaie a apartamentului.

— A, iată-l și pe domnul comisar! mă întîmpină cu veselie micuțul și rotofeiul medic de la morgă. Salve, prietene!

Nu mă prea aflam în apele mele. Mă păștea o gripă; o toropeală neobișnuită îmi umbla prin sînge. Răspunsei la salut fără chef, printr-o ușoară înclinare a capului. Procurorul, cufundat într-un fotoliu vechi, cu arcurile scoase, duse două degete la borul pălăriei și mi se adresă:

— Ei, ce zici de priveliștea asta?

Victima — Paulina Mastacan — zăcea într-o baltă de sînge. Căzuse mai întîi în genunchi, apoi pe burtă.

— Am numărat cinci lovituri de pumnal, mă informă doctorul Leoneanu.

Și, dintr-o dată, observai pumnalul — se afla pe covor, nu departe de cadavrul femeii. O rază țîșnită din becul din tavan săgeta lama-i ascuțită.

— A fost ucisă, jefuită, interveni procurorul cu o voce moale, după care asasinul a dispărut.

— ... abandonîndu-şi pumnalul. Eşti un om norocos, comisare, adăugă rotofeiul Leoneanu, vrînd să mă flateze. Puţini sînt asasinii care-şi lasă cartea de vizită la locul crimei.

A rîs sau mi s-a părut, n-am izbutit să-mi dau seama. Un lucru însă îmi era clar — cei doi, ori de cîte ori mă întîlneam cu ei, mă încurcau, mă împiedicau să-mi adun gîndurile. „Sînt un om norocos ... Vorbă să fie!“ Totuşi, pumnalul abandonat, fără îndoială, ar fi putut să însemne şi o „carte de vizită“, deci un dram de noroc.

— A murit de mult, doctore? deschisei şi eu, în sfîrşit, gura. Cam cît timp să fi trecut de la săvîrşirea crimei?

— Vreo două ceasuri, nu mai mult.

Din obişnuinţă, îmi controlai ceasul — era şapte şi douăzeci. Apoi, privirile mele se îndreptară spre cadavru. „Cinci lovituri, gîndii. Toate aplicate în spate. Cred că s-a prăbuşit de la prima lovitură ... A murit aproximativ în jurul orelor 17—17,15. Cine ar fi putut s-o ucidă într-un mod atît de bestial? O femeie de 63 de ani? ...“

— Unde e vecina care a descoperit crima? mă interesai eu, fără să-mi iau ochii de la cadavru.

— Trebuie să vină, îmi răspunse procurorul Timofte şi căscă. Locuieşte la mansardă ... are un copil de ţîţă şi s-a dus să-l alăpteze.

Doctorul s-a mai aplecat de cîteva ori să studieze loviturile de pumnal. Apoi m-a privit cu condescendenţă, semn că şi-a format de-acum o părere. Îmi spuse:

— E clar ... şi-a dat sufletul de la prima lovitură ... Pumnalul a fost mînuit de un braţ puternic ...

— A omorît-o, a jefuit-o, repetă procurorul, apoi ... Căscă ...

Pe masă zării aruncată o casetă de fier — era deschisă şi golită de conţinut.

— Şi pare o femeie săracă, observă medicul.

— Poate că a şi fost. De unde ştii ce anume ascundea în casetă: aur sau acte? Dolari sau scrisori de amor? ...

Cercetai caseta fără s-o ating — fusese spartă. Se confirma astfel justeţea ipotezei formulate de procuror — sexagenara Paulina Mastacan a fost omorîtă cu scopul de a fi jefuită. Totuşi, nu-mi spusei părerea, deşi cei doi o aşteptau. Simţeam în ceafă privirile arzătoare ale medicului.

— Ce-i cu dumneata, comisare? Eşti bolnav?

Mă răsucii fără să scot o vorbă; văzui din nou arma cu care Paulina Mastacan fusese asasinată: pumnalul era frumos, cu o lamă lungă de vreo cincisprezece centimetri; pe mînerul de os sau de fildeş se desluşeau două litere aurite — „F.B". Studiindu-l de la distanţă mă văzui nevoit să-i dau dreptate doctorului Leonèanu — eram un comisar norocos. Să nimereşti, dintr-un foc, peste două „ cărţi de vizită" — un pumnal şi o casetă de fier jefuită! Cu siguranţă că pe una din ele voi găsi niscaiva amprente.

— Măcar de-ar păstra pe ele ceva urme, zise procurorul, de parcă mi-ar fi ghicit gîndurile.

Dorii, în sfîrşit, să le comunic cîte ceva din primele mele impresii, cînd în pragul camerei se ivi o tînără femeie înaltă, slabă, îmbrăcată într-un capot

vechi. De cum intră, încremeni lîngă ușă, aruncîndu-ne priviri speriate.

— Dumneaei e doamna Leonte ... vecina, mi-o prezentă procurorul.

Părea o femeie simplă, suferindă, peste capul căreia se abătuse din senin o nenorocire atît de îngrozitoare. O întreb:

— Așadar, dumneata ai descoperit cadavrul?

Ea dădu din cap și, fără să mai aștepte îndemnul cuiva, începu să-mi explice cum a ajuns să intre în încurcătură.

— Am ieșit să cumpăr ceva... Eu locuiesc la mansardă, așa că trec în sus și în jos prin fața locuinței doamnei Mastacan ... Făcu o pauză, își umezi buzele uscate, apoi urmă: Cînd am coborît, ușa, ca mai întotdeauna, era închisă. Întorcîndu-mă, am văzut-o deschisă. Atunci, m-am apropiat ...

— De ce? deveni procurorul, pe neașteptate, curios.

— Mai întîi, pentru că nu eram obișnuită să văd ușa deschisă. Iar în al doilea rînd mi-am închipuit că, dintr-o clipă în alta, se va arăta și doamna Mastacan. Aveam nevoie de dînsa ... voiam s-o rog ceva. M-am apropiat. În vestibul nu era nimeni. Am strigat-o atunci. Și pentru că n-am primit nici un răspuns, am intrat ... și ... și ...

Chipul femeii se înnegură. Își făcu, tăcută, semnul crucii.

— Doamne! oftă ea.

— Doamnă Leonte, la ce oră v-ați înapoiat din oraș?

— Pe la șase — șase și un sfert ... N-am ceas ...

— Aţi anunţat imediat autorităţile? interveni iarăşi procurorul.

Îi aruncai medicului legist o privire întrebătoare; acesta înălţă din umeri — nici el nu prea înţelegea interesul subit al procurorului pentru femeia care descoperise crima.

— Nu, n-am anunţat imediat ... se fîstîci ea. M-am speriat, am fugit sus la mine ... Pe urmă, mi-am dat seama că greşesc şi am coborît să-l caut pe gardianul din colţ ...

Ochii femeii se aburiră. Se stăpînea să nu plîngă.

Aş vrea să-mi continui ancheta, dar procurorul, vrînd cu orice preţ să mă uluiască, mi-o luă înainte:

— Cînd aţi intrat prima oară în încăpere, caseta se găsea acolo unde e şi acum?

„Ce naiba vrea? Încotro bate?“ mă întrebai. Nici ea nu părea mai puţin surprinsă de întrebare.

— N-am observat-o, bîigui ea. Acum o văd pentru întîia oară.

Îşi scoase din buzunar o batistă şi-şi tamponă ochii.

— Sînteţi sigură? insistă procurorul cu o violenţă neobişnuită pentru firea sa.

— Sînt, încuviinţă femeia. Dar se vedea că nu era sigură.

Doctorul veni lîngă mine şi-mi şopti să „preiau comanda“. O preluai în clipa cînd începui să întrezăresc „încotro bătea“ procurorul. Era absurd să-şi îndrepte bănuiala către această femeie. Întrebai:

— O cunoaşteţi de multă vreme pe Paulina Mastacan?

— Pe doamna Mastacan? reluă ea întrebarea. Cum să vă spun ... Locuiesc aici, la mansardă, de aproa-

pe un an de zile. În acest răstimp, dacă am văzut-o sau am întîlnit-o de vreo zece ori ... Trăia foarte retrasă ... Nu ieşea din casă ... Sau poate că ieşea noaptea, cînd ceilalţi dormeau ... Nu ştiu.

— Nu avea pe nimeni?

— Nu ştiu ...

— Din ce trăia ...

— Nu ştiu ... Poate că madam Cojocaru de jos să ştie mai multe, se scuză ea.

Timofte se ridică din fotoliu; arcurile stricate zvîcniră scurt. Femeia tresări; nu mai încăpea nici o îndoială că procurorul o intimida, sau chiar o înfricoşa.

— Aţi afirmat înainte că, întorcîndu-vă din oraş, aţi văzut uşa deschisă şi aţi crezut că-i doamna Mastacan. Aşa e? întrebă procurorul, fixînd-o amenințător.

— Aşa e! mumură ea, tamponîndu-şi într-una ochii fără lacrimi.

— V-aţi apropiat atunci de uşă cu scopul să-i cereţi ceva. Aşa e?

— Da, aşa e.

— Ce vroiaţi să-i cereţi? triumfă procurorul şi se uită la mine cu o căutătură care voia să spună: „O să vezi imediat de unde sare iepurele!“

Doctorul mă lovea cu cotul şi-mi şoptea: „A înnebunit!“ „Nu, n-a înnebunit, îmi spuneam. Ceva trebuie să-i fi sărit în ochi ... ceva ce mi-o fi scăpat“.

— Ce să-i cer?! se descupăni femeia ... Bani! ... Să-mi împrumute bani ...

— Sînteţi în mare nevoie?

— Da, foarte mare ... Sînt o femeie părăsită... cu un copil mic ...

— Și de ce tocmai de la doamna Mastacan?

Se făcu tăcere. Obrajii plini ai procurorului se îmbujoraseră de o adîncă satisfacție lăuntrică. Femeia stătea cu capul în piept și tremura stăpînit. Mi se făcu milă de ea, de cadavrul de la picioarele noastre, de mine însumi. Simțeam cum gripa înaintează în mine, de la tălpi în sus.

— Doamnă Leonte, sînteți liberă, vă puteți retrage ... o să vă rog numai să așterneți pe hîrtie cum s-au petrecut faptele, îi vorbii eu cu o voce blîndă. O să trimit încă în seara asta pe cineva să ia declarația.

Ea ne dădu bună seara și ieși, lăsîndu-ne singuri. După o clipă, procurorul izbucni:

— Sînt convins că această femeie nu e străină de crimă!

— Ești nebun! replică medicul, adunîndu-și trusa.

— Cum ai ajuns la concluzia asta? îl întrebai eu pe un ton serios.

— Nu știu, mărturisi el cu o sinceritate dezarmantă. De cum am văzut-o, mi-am zis ...

Doctorul rîse:

— Al șaselea simț ... Hai, măi copii, să ne grăbim! Procurorule, lasă-te de supoziții ... pune mîna pe stilou... E timpul să scot mortu' din casă și să-l duc acasă la mine ... Vreau ca încă în noaptea asta să mă uit în măruntaiele cadavrului ... E cineva împotrivă?

Cine putea să se împotrivească unei asemenea intenții?

*

* *

Orele 20,15

Îmi deschise doamna Cojocaru: o femeie scundă, dar cu un piept mare, opulent. Mă aştepta: îi atrăsese atenţia vecina de la mansardă că, pesemne, voi trece pe la dînsa. Un zîmbet nervos stăruia pe chipul ei inexpresiv.

— Vă rog! ... îmi arătă un scaun. Ne aşezarăm. Fumaţi?

Îmi întinse un pachet de „Naţionale". Nu o refuzai... Îşi aprinse şi ea o ţigară. Tutunul mă mai învioră un pic.

— Eu am ştiut că într-o bună zi madam Mastacan o să fie omorîtă, se lăudă femeia după ce trase în piept cîteva fumuri de ţigară. Şi uite că...

— Cum asta? De ce să fie omorîtă? mă arătai eu sincer nedumerit.

— A fost o femeie zgîrcită, rea, cu bani mulţi la ciorap... O vizitau, mai cu seamă noaptea, tot felul de indivizi ...

— De cît timp o cunoaşteţi?

— Din '36, cînd m-am mutat aici ... Era locatara cea mai veche a imobilului ...

— Şi pe atunci tot singură trăia?

— Tot singură ... Se ţinea însă cu unul ... concubin ... care, după cîte ştiu, s-a prăpădit pe front ...

— Aţi împrumutat vreodată bani de la dînsa?

După felul cum ezita să-mi răspundă, îmi dădui seama că împrumutase. Doamna Cojocaru strivi ţigara într-o scrumieră şi mă cercetă îndelung, cu acelaşi zîmbet nervos.

— O singură dată am apelat ... mai exact, am rugat-o ... era în iarna lui '43 ... Nu m-a refuzat,

dar mi-a pus condiţii atît de grele, încît am preferat să vînd maşina de cusut ...

— Dar doamna Leonte a apelat la „bunăvoinţa“ doamnei Mastacan?

Răspunsul mă interesa în cel mai înalt grad.

— Nu ştiu ... întrebaţi-o pe ea ...

— Erau în relaţii bune? stăruii eu, nemulţumit de faptul că gazda ştia ceva şi refuzase să-mi vină în întîmpinare.

— Nimeni dintre vecini nu putea să fie în nici un fel de relaţii cu madam Mastacan ... Se ferea de prietenia vecinilor.

— Ce altceva mai puteţi să-mi spuneţi?

Nu ştia ce-ar mai fi putut să-mi spună. Mă ridicai să plec. Capul îmi vîjîia; aş fi băut cu plăcere un ceai fierbinte.

— Mă întreb ... zice ea pe neaşteptate şi tăcu.

— Ce vă întrebaţi?

— Am văzut pe la patru şi ceva o maşină în faţa casei ...

— O maşină?

— Da, una de culoare închisă ... De obicei, pe strada noastră nu prea trec maşini, de aceea am remarcat-o.

— În jurul orei patru şi ceva ... Nu vă amintiţi cu precizie ora?

— Nu, clătină din cap femeia.

— Aţi zărit pe cineva coborînd din ea?

— Nu ştiu ... N-am văzut ... Mai mult nu ştiu ... Am spus tot ce ştiu.

Mulţumii. Femeia mă conduse pînă la uşă. Nimerii din nou pe scara urît mirositoare şi luminată de un bec chior. Coborîi în stradă şi primul lucru pe

care-l descoperii fu tutungeria de peste drum. Mă hotărîi să-i trec pragul. Tutungiul — un invalid de război — se afla singur în micuța lui dugheană. Mă întrebă ce doresc. Îi arătai insigna.

— Sînteți de la poliție? se minună invalidul. Îl căutați pe asasin, nu-i așa?

Era atîta naivitate în această întrebare, încît, fără să vreau, zîmbii.

— Da. Îl caut ... Și cine știe, poate cu ajutorul dumitale să-l și găsesc.

— Glumiți, dom'le comisar!

— Între orele 16,30 și 18 ați fost în prăvălie?

— De la două după-amiază sînt aici ... Nu m-am mișcat de *pe poziții*, zîmbi invalidul.

— Dacă nu mă înșel, de la locul dumitale se vede foarte bine intrarea în clădirea de peste drum?

— Nu vă înșelați ...

— Ce anume mai deosebit ați observat?

— De observat, am observat mai multe, nu știu însă ce anume vă interesează?

— De pildă, o cunoașteți pe doamna Leonte, ați văzut-o coborînd?

— Da, am văzut-o de mai multe ori ...

— Ați văzut și o mașină staționînd în fața imobilului? ...

— Da, am văzut, răspunse invalidul precipitat. Pe chipul lui, brăzdat de cute, înflorise o expresie de încîntare: îi plăcea teribil să răspundă la întrebările mele. Era neagră ... Din ea a coborît un bărbat ... cam de statura mea, îmbrăcat într-o haină de piele. Nu i-am văzut fața. A intrat în clădire ...

— Mai era cineva în mașină?

— Nu ...

— După cît timp a revenit?
— După vreo treizeci de minute. L-am zărit cînd a coborît și cum a urcat la volan. Dar la față tot nu l-am văzut, căci intrase un client care s-a oprit acolo unde v-ați oprit și dumneavoastă și mi-a luat vederea ...
Oftai. Din nou o toropeală nesuferită pusese stăpînire pe ciolanele mele. Îmi adunam cu greu gîndurile. Nu sesizasem încă, cu destulă limpezime, legăturile între elementele depistate. Îmi răsărea mereu în minte chipul supt și palid al doamnei Leonte.
— Prima oară ați văzut-o pe doamna Leonte coborînd înainte de sosirea mașinii? întrebai eu în dorința de a stabili sau delimita niște legături.
— Cînd a coborît, mașina se găsea de-acum în fața casei. Îmi amintesc foarte bine lucrul ăsta, căci s-a oprit și a cercetat-o cu multă curiozitate ... Iar cînd s-a înapoiat, mașina plecase de vreo zece minute ...
— Ați reținut cumva marca mașinii sau alte amănunte în legătură cu ea?
— Nu, însă dacă vă interesează, am în familie un mare cunoscător ... Nu mai așteptă răspunsul meu. Gicăăă! începu el să strige.
De dincolo de peretele subțire al dughenei, unde, desigur, se afla locuința invalidului, răsună, drept răspuns, vocea subțire a unui copil:
— Da, tată!
Îmi amintii, fără să vreau, de cuvintele doctorului Leoneanu: „Ești un comisar norocos". Orice s-ar spune, ancheta se desfășura „șnur". Răsări în tutungerie un băiat slăbuț, cu obrajii aprinși — șezuse, pesemne, în preajma sobei.

— Ce vrei, tăticule?

Puştiul mă zări şi, dintr-o dată, se intimidă. Îşi plimbă neliniştit privirile de la mine la taică-său.

— Gicule, te-am văzut în după-amiaza asta zbenguindu-te în jurul maşinii. Poţi să ne spui tu marca ei?

Puştiul îmi zîmbi. Ghicise că răspunsul mă interesa mai mult pe mine decît pe taică-su.

— Pot, tăticule, ciripi băiatul. „Citroen", tip 1936 ... şase locuri ... Trei cutii de viteză. Tăticule, vrei să-ţi spun şi numărul maşinii? întrebă el, uitîndu-se la mine.

— Hai, spune-mi, îl îndemnai eu, înveselit de perspicacitatea şi memoria puştiului.

— Numărul 3348.

— Bravo! L-ai văzut cumva şi pe şofer?

— Nu, că m-a chemat mama în casă să-mi fac lecţiile ...

Măgulit peste măsură de spiritul de observaţie al odraslei sale, invalidul îi făcu acestuia semn „s-o ştearga". Puştiul îl ascultă, dar nu cu prea mult chef.

— Tăticule, nu-i aşa că nenea e de la poliţie?

— Da, puiule ...

— Vezi, am ghicit ... Arătaţi-mi şi mie insigna... Vă rog ...

I-o arătai. O cercetă, savurînd-o din priviri, apoi, înainte de a se retrage, declară cu patos:

— Acum o să-mi fac şi eu rost de una ... Noapte bună!

Intrasem în posesia unor informaţii care ar fi putut să-mi devină preţioase, bineînţeles numai după o prealabilă verificare. Prezenţa maşinii în faţa clă-

dirii nu însemna încă că stăpînul ei ar fi avut vreo legătură cu crima. În imobilul de peste drum locuiau şase familii. Care din ele primise vizita omului în haină de piele? De fapt, cele şase nu erau decît trei, căci victima, familiile doamnei Cojocaru şi ale doamnei Leonte se excludeau de la sine. Am socotit că trebuie să acţionez imediat, aşa încît să pot constata de urgenţă dacă era sau nu cazul să mă împiedic de „Citroen"-ul negru cu numărul 3348. Şi, înainte de a trece iarăşi strada pentru a bate la uşile celor trei familii, îl rugai pe invalid să-mi pregătească o declaraţie scrisă. Omul mă asigură că-mi va îndeplini rugămintea.

O jumătate de oră mai tîrziu, stabileam un lucru hotărîtor pentru cursul anchetei. Cel puţin aşa gîndeam în clipa aceea. Omul în haină de piele, care probabil era şi proprietarul „Citroen"-ului, fusese în vizită la doamna Mastacan ... De aici, nu mi-a fost deci foarte greu să ajung la o a doua concluzie: individul care a ucis-o pe sexagenara Paulina Mastacan nu era un asasin de meserie, ci un începător. A ucis ... de spaimă, a abandonat pumnalul. A jefuit ... a spart caseta, cînd foarte bine ar fi putut s-o ia cu dînsul ... Tot de spaimă, a fugit uitînd să închidă uşa. Criminalul nu e nimeni altul decît omul în haină de piele ... omul cu maşina. Cine era însă proprietarul „Citroen"-ului? Răspunsul urma să-l găsesc la Chestură, încă în seara zilei respective.

Ora 21,30

La Chestură mă aştepta un prim rezultat: pe frumosul pumnal cu monogramă „F.B.", specialiştii nu găsiseră nici o amprentă, nici o urmă ... uciga-

şul lucrase cu mănuşi. În schimb, pe casetă depistaseră ceva — ceva foarte vag. Deci, analiza casetei continua ...

Ceva mai tîrziu, cei de la „Circulaţie" îmi trimiseră următoarea notă: „Citroen"-ul nr. 3348 aparţine lui Culincu Dragoş. Domiciliat în T... strada Mureşului 3. De profesie, proxenet. Poreclă — „Idolul femeilor"; se află în evidenţa secţiei „Moravuri". Atenţie: „Cazier".

Fără îndoială, norocul îmi surîdea. Nu-mi rămînea decît să mă deplasez la domiciliul proxenetului şi să-l iau ca din oală. Ar fi fost, în activitatea mea de pînă atunci, cazul cu rezolvarea cea mai rapidă. Ce mai, o adevărată performanţă! Şi, înainte de a lua o hotărîre, trecui pe la „Moravuri". Găsii de serviciu pe inspectorul Toma Doichiţă — un tip simpatic, cu mulţi ani de stagiu în rîndurile poliţiei, deşi era încă destul de tînăr. Cînd auzi de Culnicu Dragoş, se apucă să-şi frece palmele, cuprins de o veselie subită:

— Care va să zică, vrei să-l arestezi pe „Idolul femeilor"! Ehei, nu-i chiar atît de simplu! Ai făcut bine că ai trecut pe aici... Acasă nu-l găseai... Pe ăsta nu-l găseşti niciodată la domiciliu ... E ceasul cînd leneveşte la „Floarea de lotus" ... Ai auzit de bordelul ăsta de lux? El e unul din proprietarii „grădinii". Ce-ai zice să te însoţesc? Sînt convins că ţi-aş fi de folos.

— Fie, am acceptat eu cu bucurie.

Omul îmi era simpatic şi apoi lucra într-un sector necunoscut mie.

— Luăm „rabla"? mă întrebă el.

— O luăm ... Vreau să termin rapid ... Ştii, nu mă simt prea bine.

Ora 22,30

Am oprit nu departe de „Floarea de lotus". Strada era întunecoasă. Am coborît din mașină. După cîțiva pași, Toma îmi atrase atenția:

— Uite și mașina „Idolului" ... Nu ți-am spus eu? ... E aici și nu la domiciliu.

Ne apropiem de „Citroen"-ul tras lîngă bordura trotuarului. Îmi crescu inima de bucurie cînd zării pe bancheta din față o haină de piele și o pereche de mănuși tot din piele. Toma mă luă de braț.

— Să mergem ...

— De ce n-o fi parcat mașina chiar în fața stabilimentului? observai.

— Clădirea mai are o ieșire în spate ... Obișnuiește de multe ori să iasă pe acolo ... și preferă să nu fie văzut de la intrarea principală cînd vrea să dispară, mă informă inspectorul.

— Atunci, n-ar fi mai bine să rămîn aici?

Toma găsi prudența mea exagerată și mă sfătui să mă las în seama lui.

Intrarăm. De undeva se auzea un radio — cînta molcom o orchestră de jaz. Ne ieși în cale o femeie exagerat de grasă, cu o față tuciurie, purtînd pe umeri un șal mare, de culoarea azurului.

— A, domnu' Toma ...

Acesta o întrebă în șoaptă:

— „Idolul" e aici?

— Da, e aici, răspunse și ea tot în șoaptă, cu un aer complice, în timp ce ochii ei mari și frumoși mă cercetau cu o vie curiozitate.

— De la ce oră? mă interesai.

Ţiitoarea răspunse numai după ce inspectorul îi făcu un semn aprobator.

— Păi, e cam de multişor.

— Adică?

— De pe la patru ...

— E sus, la Florentina? se interesă Toma.

Femeia încuviinţă clătinîndu-şi anevoie capul enorm. Toma îmi făcu semn să-l urmez. Se vedea că „lăcaşul“ îi era cunoscut. Urcarăm la primul etaj şi ne oprirăm în dreptul unei uşi. Inspectorul hotărî s-o deschidă fără să mai ciocănească. Nu izbuti, căci era încuiată. Imediat însă, de dincolo de uşă se auzi glasul stins al unei femei; se interesa cine îndrăzneşte s-o deranjeze.

— Florentina, fetiţo, eu sînt, deschide! i se adresă Toma, pe un ton familiar.

Auzii cum cheia se răsuceşte în broască. O femeie înaltă, mlădioasă, cu părul despletit, deschise uşa şi se furişă pe coridor.

— Ce vrei? ne întîmpină ea.

Îşi îndreptă părul ce-i cădea într-una peste ochii adormiţi.

— „Idolul“ e la tine?

— Doar n-ai fi vrut să se ducă la alta?

În sfîrşit, mă învrednici şi pe mine cu o privire, dar plină de indiferenţă.

— Ce face?

— Doarme.

Toma o trase ceva mai departe de uşă.

— Zici că doarme?

— Da' cine-i sticletele ăsta, că nu l-am mai văzut? arătă ea spre mine.

— Să nu dea Domnu' să-l cunoşti! glumi inspectorul. Te poftesc să-i răspunzi fără fente la tot ce te întreabă.

Ochii femeii se aprinseră de o ciudă stăpînită.

— De la ce oră e la dumneata? fu prima mea întrebare.

— Poţi s-o tutuieşti, că nu se supără, îmi recomandă colegul de la „Moravuri".

— De la trei ...

— Şi a stat tot timpul cu dumneata?

— Nu ... Pe la patru fără un sfert a plecat ... mi-a spus să-l aştept că se întoarce imediat. S-a întors ... a adus băutură ... De atunci, e la mine... A băut şi acum doarme ...

„Eşti un comisar norocos!" auzii eu aievea cuvintele medicului legist. Nu-mi rămînea decît să-i ridic pe amîndoi şi să-i duc la Chestură. Ceea ce şi făcui, bineînţeles, ajutat în continuare de inspectorul de la „Moravuri".

Ora 23,30

— De ce m-aţi arestat?

„Idolul" clocotea; aşa cum mă privea, pe sub sprîncenele negre şi stufoase, amintea de un taur gata să se năpustească asupra victimei. L-am lăsat să fiarbă — acum nu mă mai grăbeam, nu mai aveam nici un motiv. Stăteam la măsuţa lui Patrolea şi urmăream cu indiferenţă zbuciumul arestatului. Era, într-adevăr, un bărbat frumos, faţa energică, mustăcioara „à la Clark Gable", dantura albă, de invidiat.

— De ce m-aţi arestat?

— Eşi acuzat de crimă, îi răspunsei.

„Idolul" mai întîi încremeni, ca apoi să izbuc-

nească într-un hohot de rîs.

— Acuzat de crimă?! ... Eu?! ... „Idolul femeilor“! Îşi făcu o cruce cît toate zilele de mare. Dumneata, comisare, eşti prea tînăr ca să fi auzit de mine... Eu sînt proxenet ... proxenet de clasă internaţională ... „Duce de Malta“ ... Crima nu-i meseria mea ...

Se înveselise brusc, se îmbunase. În priviri îi mijea un licăr batjocoritor.

— O cunoşti pe Paulina Mastacan? continuai eu calm.

— Tăinuitoarea?

— Da!

— O cunosc. Cum să nu! Şi ce-i cu asta?

— Nu fă pe prostu'! îl povăţuii.

— N-ai dreptul să mă jigneşti, se apără „Idolul“. Cunosc legile pe de rost ... Stai ... stai ... mi-a căzut fisa! A fost omorîtă şi mă bănuieşti pe mine...

— Exact! Ai omorît-o, apoi ai jefuit-o!

Pe chipul frumos al arestatului se ivi, pentru o clipă, o expresie de spaimă. Se înnegură, apoi, înţelegînd parcă gravitatea situaţiei, murmură:

— Ascultă, comisare, eşti prea tînăr pentru mine. Patrolea nu-i p-aci? Dă-mi-l pe Patrolea.

— Îmi pare rău, n-am cum să ţi-l dau ... E internat. Eu te-am arestat, cu mine ai să stai de vorbă, oricît de tînăr aş fi eu pentru cazul dumitale ...

— Cheamă-l barem pe Toma! ceru. El mă ştie.

— Nu chem pe nimeni, mă încăpăţînai.

— N-am ucis pe nimeni!

Îl văzui cum îşi strînge pumnii.

Eu, în schimb, eram calm şi sigur de victorie: cele două mărturii — ale prostituatei şi ale invalidului

— îmi dădeau dreptul să-l trimit, fără ezitări, în fața judecății.

— Unde ai fost astăzi între 15 și 17,30?

— Cum unde? Înălță sprîncenele și mă privi cu mirare. La „Floarea de lotus“ ... Cu Florentina.

— Minți! îl repezii eu.

— Iarăși mă jignești, comisare! Demonstrează-mi că mint.

— Ei bine, o să-ți demonstrez!

Mă ridicai de la măsuță și deschisei ușa, cerîndu-i gardianului s-o introducă pe Florentina Ticău.

— Ai încredere în amanta dumitale?

„Idolul“ preferă să tacă; iscodea cu coada ochiului ușa. În cele din urmă, îmi răspunse:

— În femei n-am avut niciodată încredere.

— Deși te-au declarat idolul lor! rîsei eu.

Florentina intră cu un pas rar, legănîndu-și tulburător șoldurile; tocurile înalte ale pantofilor o făceau și mai statuară. Se opri în dreptul arestatului, jucîndu-și de genunchi poșeta pe care o ținea cu ambele mîini.

— Te-am adus aici că să-mi răspunzi la cîteva întrebări, precizai, înfruntîndu-i ținuta provocatoare. La ce oră a venit dumnealui la dumneata?

— Mă ții în picioare?

— Da.

— Nu ești cavaler, comisare.

— Nu sînt. Și nu lungi vorba ...

Nu se supără; rămase indiferentă, ca și cînd nu cu dînsa aș fi vorbit. Răspunse:

— Imediat după prînz ... pe la trei.

— A stat mult cu dumneata?

— Nu ... Cam pe la patru fără un sfert a plecat şi mi-a spus să-l aştept ... că se întoarce repede.

— S-a ţinut de cuvînt? S-a întors repede?

— S-a întors după ora cinci ...

— Florentina! izbucni „Idolul“ sărind de pe scaun. Sîngele îi năvălise în obraji. De ce minţi, Florentina?

Femeia se dădu un pas îndărăt, dar nu se pierdu cu firea. Îl înfruntă cu îndrăzneală:

— Nu mint. Ce interes aş avea să mint? Nu spun decît adevărul.

„Idolul“ se lăsă moale pe scaun; nu se aşteptase la o asemenea lovitură din partea amantei sale.

— Nu ţi-a spus unde a fost?

— Nu ... Iar eu nu am obiceiul să-mi întreb clienţii pe unde umblă.

— Tîrfo! şuieră „Idolul“ printre dinţi. M-ai trădat! Ţi-am fost iubit, nu client!

— Pe urmă a rămas sau a plecat? insistai eu.

— A rămas la mine ... A băut ... era nervos ... a adormit ...

— O să te ucid, tîrfo!

— Linişteşte-te! Îţi ajunge o crimă pe zi! intervenii eu, zeflemitor.

— O crimă?! exclamă Florentina speriată.

— Aş! N-am ucis pe nimeni, comisare! Tîrfa asta minte, vorbi el cu o voce gîtuită de spaimă. Stătea înfrînt pe scaun. O clipă, îşi înălţă ochii spre femeie şi o întrebă blînd: De ce m-ai trădat, Florentina, de ce?

— N-am vrut, dragule...

Nu-mi plac scenele melodramatice. Îi făcui semn femeii să iasă.

— Mai aveţi nevoie de mine? Pot să plec acasă?

— Da...

Am rămas singuri. O dîră de colonie mai stărui un timp în încăpere, amintind de prezenţa trecătoare a Florentinei de la „Floarea de lotus“.

— Ascultă, domnule Dragoş, nu mă simt prea bine. Sînt răcit. Hai să încheiem socotelile!

— Vrei să-mi bagi pe gît o crimă ... N-o să-ţi meargă! N-am ucis pe nimeni. Florentina minte cînd declară că aş fi fost plecat. N-am fost nicăieri.

— Bine, să zicem că Florentina minte ... Iată însă că am aici o altă mărturie.

Îi trecui pe sub nas declaraţia invalidului, apoi i-o citii. Ochii „Idolului“ se făcură mari, gata să-i sară din orbite.

— Cuuum? Maşina mea în faţa casei?!

— Gata! Ajunge! Nu mai fă pe prostu', că mă superi.

— Nu mai înţeleg nimic! Să mă bată Dumnezeu dacă ... începu el să se văicărească. Se apucă de cap cu ambele mîini şi, un timp, rămase aşa. Nu, nu ... nu pot să ucid ... nu-mi stă în fire, înţelegi? ... N-am ucis pe nimeni ... Nici camera Florentinei n-am părăsit-o ...

— Uite, hai să încheiem socotelile. Deţin două probe concludente ... Nici n-am nevoie de mai multe ca să te trimit la muncă silnică pe viaţă. Tu ce probă a nevinovăţiei tale îmi aduci? Nici una. Ei, vezi? Şi o ţii sus şi tare că n-ai ucis ... Şi mai vrei ca eu să te cred. Ţi-am găsit pînă şi pumnalul pe care l-ai abandonat la locul crimei.

— Un pumnal!? Al meu ?!? se miră arestatul.

Fugi d-aici, comisare, n-am umblat în viața mea cu pumnale!

„Joacă perfect, îmi spuneam. Stăpînește admirabil arta simulării." Pusei arma albă pe birou. Ochii injectați ai proxenetului se opriră pe lama pumnalului, apoi pe mîner. Pe urmă începu să rîdă ... Mai întîi timid, apoi din ce în ce mai nebunește. Îi dădură lacrimile. Așteptai cu răbdare să se potolească.

— Comisare, nu-i pumnalul meu ... Pe cuvînt de onoare! E pumnalul dușmanului meu ... al lui Fane-Bancheru ...

— De unde știi?

— Păi și scrie pe mîner ... cu aur ... *Fă* și *Bă* ... Fane-Bancheru ... Sau poate că n-ai auzit de el?

Ascultam și mă gîndeam la spusele medicului. Nu, nu eram un om norocos, precum susținea doctorul Leoneanu. „Idolul" refuza să-și recunoască fapta, în ciuda unor probe evidente. Ba mai mult, afirma că pumnalul ar fi al lui Fane-Bancheru, dușmanul său de moarte. Nu e „Fane" omu' care să lase urme la locul crimei ... Da, e ceva în anchetă care nu se înșurubează. Dar ce anume? Toropeala puse din nou stăpînire pe mine. Am hotărît să continui ancheta a doua zi.

. . . .

Ajuns acasă, mi-am făcut un ceai, am înghițit o aspirină și am încercat să nu mă mai gîndesc la asasinarea Paulinei Mastacan. În zadar: somnul mi-a fost chinuit de tot felul de vise absurde.

M-am sculat și mai obosit decît m-am culcat. Îmi curgea nasul iar din cînd în cînd o tuse uscată îmi înjunghia pieptul. N-am avut încotro — am

pornit în căutarea lui Fane-Bancheru. Taina pumnalului abandonat se cerea explicată.

A doua zi. Ora 10.45

În drum spre cafeneaua „La biliardul de aur", unde ştiam că îl voi găsi pe Fane-Bancheru, „cavaler" al lumii interlope din T., mă întîlnii cu procurorul. Era vesel şi bine dispus şi, văzîndu-mă, se înveseli şi mai mult.

— La dumneata veneam, comisare, mi se adresă el. Am o veste care o să te intereseze. Azi de dimineaţă m-am pomenit la mine în birou ... Cu cine crezi? Cu doamna Leonte ... Să vă mai aud eu spunînd despre mine că nu am fler!

Mă luă de braţ şi mă însoţi o bucată de drum. Cuvintele sale mă stîrniră. Devenii atent.

— Mi-a mărturisit ... urmă procurorul cu aceeaşi voioşie în glas.

— ... că a ucis-o pe Paulina Mastacan, îl întrerupsei eu, amuzat de mulţumirea de sine a procurorului.

— Domnule, n-ai nimerit-o! În schimb, femeia a recunoscut că după ce a descoperit cadavrul, a zărit pe covor şi caseta. S-a repezit s-o ridice, sperînd că ucigaşul nu luase totul ...

— Interesant! exclamai, doar aşa, să nu tac. Şi ...

— Bineînţeles, în loc să pună caseta de unde a luat-o, a aşezat-o pe masă ... De altfel, noi acolo am găsit-o ... Uite declaraţia.

— Mi-o laşi?

— Desigur. Pentru asta şi veneam la Chestură ... Ei, acum iartă-mă ... Dacă mai afli ceva, comunică-mi.

Ne-am despărţit. Pînă la cafeneaua „La biliardul de aur“ mai aveam cale lungă de mers ... Vremea era mohorîtă, cu o umezeală pătrunzătoare. Mohorît mi-era şi sufletul din pricina gripei pe care o duceam pe picioare. Nu-mi puneam prea multe speranţe în discuţia cu Fane-Bancheru, pe care-l cunoşteam dintr-o altă întîmplare, din care izbutise să iasă basma curată. Totuşi, problema pumnalului găsit lîngă cadavrul tăinuitoarei Mastacan nu o puteam elucida decît discutînd cu dînsul. Îmi păstram în continuare convingerea că „Idolul“ era asasinul bătrînei.

Pe Fane-Bancheru l-am găsit într-una din rezervele cafenelei — al cărei proprietar neoficial era — jucînd pocher. Cei trei parteneri îmi erau necunoscuţi. Cercetîndu-le feţele livide, îmi dădui seama că făcuseră o noapte albă. Îşi scoseseră hainele, rămînînd în veste; îşi deznodaseră cravatele de la gît ...

— Te salut, comisare! mi se adresă Fane binevoitor. Avusese, pesemne, noroc ... Pe mine mă cauţi?

— Pe tine ...

— Zii, comisare, că nu mă deranjezi.

Plutea în încăpere un fum să-l tai cu cuţitul. Cei patru cartofori îşi urmau jocul nesinchisindu-se de prezenţa mea.

— N-am secrete faţă de dumnealor, mai adăugă Fane-Bancheru, tratîndu-mă ca pe unul de-al lor.

Spre deosebire de „Idolul femeilor“, Fane era un bărbat neplăcut la înfăţişare şi asta din pricina nasului zdrobit de un pumn ce-l nimerise în plin.

— Spune, comisare, mă îndemnă el jucîndu-şi ţigara dintr-un colţ al gurii în celălalt.

— Îl cunoşti pe „Idolul femeilor“? deschisei eu vorba.

Nu aveam nici un motiv legal să-l ridic de la masa de joc, nici să-l aduc cu mine la Chestură.

— Ei, asta-i! Sigur că-l cunosc, îmi aruncă Fane o privire să vadă dacă glumesc sau vorbesc serios. Cine nu ştie că mi-e duşman?!

— L-am arestat ...

— Nu, zău! Pentru ce?

— Pentru crimă!

— Pentru crimă! exclamă Fane.

Şi pentru întîia oară, puse cărţile jos şi se răsuci pe scaun să mă vadă mai bine.

— A omorît-o pe Paulina Mastacan ...

— Pe nenorocita aia ?! Cartoforul mă privea uluit. Glumeşti! vorbi, în cele din urmă, zîmbind strîmb... Glumeşti, domnule comisar... Îl cunosc pe Dragoş ... de mic copil ... Nu-i în stare să omoare. Glumeşti, fără îndoială că glumeşti ... Luă cărţile, pregătindu-se să reia pocherul.

— Unde-ai fost ieri între 15 şi 17?

— Ce-i asta, comisare, mă iei la întrebări? zise cu o indiferenţă care-i sublinia tăria de caracter. Ei bine, dacă eşti curios să ştii, să-ţi spun... Am avut oră la un dentist din cartier ... la Traian Nicolau ... Am şi eu nişte carii ... n-am voie? Mulţumit, comisare?

— Şi pe urmă?

— Păi, ce faci, comisare, mă interoghezi? rîse Fane, iscodindu-şi şmechereşte partenerii de joc, care parcă nici nu mă vedeau.

— Poate! răspunsei.

— Ei, pe urmă, m-am înapoiat aici ... De atunci nu m-am mai ridicat de la masă, decît ... știi dumneata pentru ce.

— Ascultă, Fane, lasă jocul pentru un moment. Spre surprinderea mea, cartoforul mă ascultă. Uite ce e, la locul crimei am găsit pumnalul tău.

— Pumnalul meu?! sări Fane intrigat. Te ții de glume, comisare ... N-o fi 1 aprilie și eu n-avui cum să aflu?

— Fane, îți atrag atenția că vorbesc serios ...

Scosei pumnalul pe care-l adusesem cu mine. Desfăcui pachetul. Fane se ridică, urmărit de privirile atente ale celorlalți.

— E pumnalul tău? întrebai eu, nu fără un strop de răutate în glas.

Cartoforul îmi aruncă o privire zeflemitoare, se scărpină cu un aer mucalit la ceafă, apoi zise:

— Știam eu că glumești ...

— Fane ...

— Și de unde știi că-i al meu?

— Cine nu-l cunoaște ... Și-apoi, monograma ...

— Îmi pare rău, comisare, da' mă văd nevoit să te amărăsc ... Pumnalul nu e al meu ... Se vede că e o imitație ...

— Și cum o dovedești?

— Foarte simplu, comisare... Nu mă despart niciodată de pumnal, vorbi el victorios. Îl port, după un obicei străvechi, la cingătoare. Îl văzui descheindu-și vesta. Te uită!

Într-adevăr, de cureaua pantalonilor atîrna o teacă confecționată din piele neagră. Fane își scoase pumnalul și mi-l arătă fără ca eu să-i cer. Și un miop ar fi putut să constate că pumnalele erau identice.

— Sînt la fel! se miră și Fane, scărpinîndu-se la ceafă. Cum naiba? Și spui că pe ăsta l-ai găsit la locul crimei ?! Atunci, e limpede ... Cineva vrea să mă înfunde ... să cadă vina pe mine ...

— Cine?

— Nu știu ... „Idolul" ?! E prea prost ca să născocească o asemenea răzbunare. Oricum, lucrătura e frumoasă.

Da, nu eram un comisar norocos. Ițele se încurcau, sau fuseseră încurcate din capul locului, iar eu, din pricina gripei, probabil, nu izbuteam să le descurc. Cele stabilite, apoi declarațiile lui Fane mă descumpăniseră de-a binelea.

— Poți să-ți vezi de partida ta, Fane! zisei, îndreptîndu-mă spre ușă. De acolo, îi mai pusei o întrebare: Ascultă, Fane, chiar crezi că „Idolul" n-ar fi în stare să ucidă?

— Sînt convins, comisare. Dușmanul meu de moarte e capabil de multe lucruri îndrăznețe, însă îi face rău ... nu poate să ucidă ... Cred c-ar înnebuni pe loc ... Succes, comisare!

Ora 12

Dentistul mă lăsă să aștept; avea în cabinet un pacient. Nu eram grăbit. Salonul de așteptare, mic și înghesuit, îmi făcu o impresie neplăcută. Mă de-

ranja neglijența odăii, ca să n-o numesc murdărie. După zece minute de așteptare, dentistul mă primi; îmi strînse mîna și mă cercetă prin lentilele groase ale ochelarilor; era întocmai așa cum mi-l descrisese un vecin: antipatic, cu un nas roșu, de bețiv, de statură potrivită, un început de burtă. Halatul părea mai curînd al unui frizer, după o zi de lucru, decît al unui medic. Mă recomandai.

— Și ce doriți! întrebă, cu o voce răgușită.

Nu așteptă răspunsul meu; se îndreptă spre un dulap în care-și ținea instrumentele. Luă de-acolo o sticlă, își turnă un păhărel și-l băù pe nerăsuflate. Apoi se întoarse și mă privi — obrajii, cîndva năpădiți de coșuri, se aprinseră brusc. Îi explicai scopul vizitei.

— Da, e clientul meu ... urmează un tratament ... A fost la mine ieri după-amiază ... Între ce ore? Nu mai țin minte ... O clipă însă, am un caiet în care-mi notez orele fixate pacienților. Vorbea fără să se uite la mine. Luă de pe o măsuță un caiet cu scoarțe murdare și roase și-l deschise. A avut oră la 16,30. Cu un aer plictisit, îmi întinse caietul, dorind să-mi demonstreze că nu minte. Nu-l refuzai. Găsii de îndată numele lui Fane Bancheru ... Figura între două femei ale căror nume le reținui fără să vreau. Victoriei Beda i se fixase ora la 16,15, iar Constantinei Moraru la 17,30.

— A stat un ceas la dumneavoastră?

— Chiar mai mult ... Are o lucrare grea, îmi explică fără plăcere doctorul, scoțîndu-și halatul. Se

pregătea să plece. Cu ce altceva pot să vă mai fiu de folos?

Îi mulţumii omului pentru amabilitate şi ieşii fără să-i mai strîng mîna, într-atît îmi displăcu. În stradă m-am pomenit asaltat de gînduri. Situaţia în care mă găseam mi se părea de-a dreptul lamentabilă. Căutam adevărul, iar el fugea de mine. „Cine a ucis-o pe Paulina Mastacan?“ Cît de simplu mi se înfăţişase în ajun rezolvarea cazului! „Este sau nu «Idolul» ucigaşul tăinuitoarei Mastacan? Al cui e, de fapt, pumnalul abandonat? Cui să-i fi trecut prin cap că-şi confecţioneze un pumnal identic cu cel al lui Fane? Şi mai cu seamă, de ce? Să vrea într-adevăr să-l înfunde pe Bancher ... de ce? Pe Fane trebuie să-l scot de pe listă ... Are un alibi“. Mergeam şi îmi frămîntam mintea în căutarea unei soluţii ... Cum şi de unde să-mi reiau ancheta? Deodată, îmi reamintii de numele celor două femei: Victoria Beda şi Constantina Moraru ... „Ce-ar fi să le caut, să dau de ele? Mi-ar putea confirma dacă alibiul lui Fane stătea sau nu în picioare, dacă îl văzuseră sau nu în anticamera sau în cabinetul dentistului. Operaţia nu mi s-a părut a fi prea anevoioasă, aşa că mă îndreptai de urgenţă spre Secţia de poliţie a circumscripţiei, să consult evidenţa populaţiei. Şi am avut noroc.

Ora 15

Mai întîi am ajuns la adresa Victoriei Beda. „Da, ieri, după-amiază, la patru şi un sfert, am fost la dentist. Am intrat la patru şi douăzeci şi am ieşit la cinci fără douăzeci, îmi mărturisi ea. După mine

nu a intrat un bărbat, ci o femeie... De altfel, îmi amintesc foarte bine, în salonul de așteptare nu era nici un bărbat, ci trei femei... își așteptau și ele rîndul."

Constantina Moraru mi-a declarat și ea următoarele: „La dentist, am ajuns pe la cinci și un sfert. Am venit mai devreme, crezînd că pot să scap mai devreme. Însă m-am înșelat... Am intrat fix la cinci și jumătate... Am urmat după o bătrînă pe care o cunosc... În salon n-a fost decît un singur bărbat, și ăla înalt și cu chelie."

Deci, două declarații interesante. Mă puteam oare încrede în ele? Aveam oare dreptul să trag de aici concluzia că alibiul lui Fane-Bancheru se năruise, că, de fapt, nu fusese la tratament, așa cum justifica caietul dentistului? Da, picasem, așa cum pică uneori musca într-o pînză de păianjen. Mă zbăteam, dădeam din aripi, dar mă încurcam și mai rău în firele urzite cu pricepere de ucigașul Paulinei Mastacan. Și pe cînd pașii mei rari mă purtau către Chestură, îmi răsări înaintea ochilor chipul ostenit, cu ochi congestionați, al bătrînului Patrolea... Oare el, într-o asemenea împrejurare, cum ar fi procedat? Am încercat să mă pun în situația sa... și, după un timp, m-am pomenit gîndindu-mă din nou la desperarea cu care „Idolul" încercase să se apere de acuzațiile ce i le aduceam. „Cine-i, atunci, criminalul?... Cum trebuie să-mi explic prezența mașinii lui Dragoș în dreptul clădirii unde locuia tăinuitoarea, dacă îl scot din cauză? Cine-i atunci omul în haină de piele? Și-apoi declarațiile Florentinei de la «Floarea de lotus»? Unde a dispărut «Ido-

lul» între patru şi cinci?" Brusc, avui nu numai sentimentul, ci şi convingerea că Patrolea, în împrejurarea dată, ar fi încercat să fie mult mai viclean decît asasinul Paulinei Mastacan. De ce n-aş încerca şi eu? Dar cum şi în cel fel? Soluţia am găsit-o în timp ce intram în clădirea Chesturii.

M-am îndreptat nu spre biroul meu, ci spre cel al băieţilor de la „Moravuri". Pe inspectorul Toma îl găsii la datorie. Îl luai deoparte şi-l rugai să se repeadă pînă la „Floarea de lotus", s-o caute pe Florentina şi, într-o doară, s-o informeze că am ajuns la concluzia că „Idolul" ei e nevinovat şi că, încă în seara acelei zile, intenţionam să-l pun în libertate...

— Iar dacă te întreabă, urmai eu, dacă am dat de urma criminalului, spune-i că afacerea asta m-a zăpăcit rău de tot şi că abia mă mai ţin pe picioare de bolnav ce sînt...

— Ceea ce e adevărat, observă Toma. Bine, şi după asta, ce fac?

— Pleci... Eu o să te aştept în stradă... Mă interesează reacţia Florentinei după ce-o să afle că-i pun în libertate ibovnicul.

— Dai o ţuică dacă iese totul bine?

— Dau un vin fiert...

— Luăm „rabla"? mă întrebă inspectorul.

— Nu, pistoalele, căci tare mi-e teamă că o să avem nevoie de ele...

Ora 20,15. Deznodămîntul

Fane-Bancheru a intrat în biroul meu însoţit de un agent. Eleganţa sa contrasta izbitor cu chipu-i

vulgar, urîţit şi mai mult de nasul spart. Şi-a scos de pe cap pălăria cu boruri mari, a pus-o în cuier; umbrela, de asemenea. S-a descheiat la pardesiu. Îi făcui agentului semn să se retragă. Bancheru se uită bănuitor după dînsul.

— Şezi, îl poftii pe musafir.

— Comisare, m-ai ridicat de la o partidă formidabilă de pocher. De ce?

Se aşezase picior peste picior şi mă scruta ca pe o veche cunoştinţă.

— Ca să te arestez fără prea mult zgomot, răspunsei eu, nu fără o undă de cinism în glas. Nu vreau să stric reputaţia „Biliardului de aur".

— Glumeşti, comisare! Să-ţi fi oferit eu vreun motiv să mă arestezi? N-aş prea crede. Nu le-am oferit celor de la „Moravuri", darămite dumitale...

— Uită-te aici, Bancherule, mandatul e la mine.

Îi arătai actul semnat de procuror...

— Glumeşti, comisare? Vrei să mă intimidezi. Vrei să afli ceva de la mine şi mă intimidezi... Nu-i frumos, comisare. Spune ce vrei şi gata.

— Ascultă, nu-mi bat gura de pomană. Eşti acuzat de asasinarea Paulinei Mastacan, de aceea s-a şi emis acest mandat de arestare...

— Comisare, mă cam sîcîi... Unde ţi-e şeful? Dă-mi-l pe Patrolea să vorbesc cu dînsul, vorbi el cu multă stăpînire de sine.

Scoase tabachera, o deschise şi vru să-mi ofere o ţigară. Refuzai.

— Îmi permiţi?

Avea gesturi de om distins. De unde naiba le învăţase?

— Aşadar, negi că eşti asasinul Paulinei Mastacan?...

— Da, răspunse el, după ce trase din ţigară. Şi să ştii că nu mi-e teamă de mandatul ăla de arestare... Slavă Domnului, am un avocat foarte bun...

— Ascultă, Bancherule, îmi pare rău, da' de data asta ţi s-a înfundat...

Cerui să fie introdusă Florentina, „angajata" stabilimentului „Floarea de lotus". Fane-Bancheru nu tresări... nu tresări nici cînd o zări intrînd.

Femeia se opri în faţa biroului, la un pas de el. Era verde la faţă şi tremura destul de vizibil. Nu o poftii să se aşeze.

— Florentina, îl cunoşti pe tipul ăsta?

— Îl cunosc, domnule comisar.

— Cine nu mă cunoaşte?! rîse Fane-Bancheru, înveselit.

— Povesteşte, Florentina, cum s-a întîmplat! o îndemnai.

Cîteva minute trecură într-o tăcere adîncă. Fane-Bancheru fuma liniştit — prezenţa femeii îl lăsa indiferent.

— Într-o noapte, în urmă cu trei săptămîni, începu ea, şi ochii i se umplură de lacrimi, Fane a venit la mine, la „Floarea de lotus"... Aflase că m-am certat la cuţite cu „Idolul" şi mi-a propus un tîrg... M-a întrebat, mai întîi, dacă vreau să scap de Dragoş. I-am spus că da... „Atunci, mi-a zis

el, nu-ţi cer decît să mă ajuţi... o să faci aşa şi aşa“...

— Adică cum „aşa şi aşa“? intervenii eu.

— Ştia că supărarea „Idolului“ n-o să ţină prea mult, că o să se întoarcă din nou la mine. M-a învăţat cum trebuie să folosesc un praf pe care el mi l-a dat, cum să-l adorm.

— Cine urma să stabilească ziua acţiunii? o întrebai.

— El, Fane, murmură ea.

Pe obrajii palizi lacrimile îi şiroiau fără contenire.

— Minte! reacţionă Fane-Bancheru la fel de calm.

— Totuşi, ai vizitat-o, ai fost la ea, nu-i aşa? îl întreb.

— Da, ca orice bărbat... Orice bărbat are voie să meargă la ea, că-i frumuşică şi de meserie...

Florentina izbucni într-un hohot de plîns.

— Te încrezi în marfă de soiul ăsta, comisare? mă dojeni cartoforul.

— De ce nu? Florentina, te rog să continui!

— Mi-a mărturisit planul său de răzbunare. Eu l-am împărtăşit şi l-am ajutat... În ziua fixată de Fane, i-am dat lui Dragoş de băut; după cinci sau zece minute, praful amestecat în băutură şi-a făcut efectul...

— Bazaconii, rîse Bancheru. Eu o înţeleg... Zău că o înţeleg! Încercă să-şi apere iubitul, acuzîndu-mă pe mine... Tot ea o fi dat şi ideea cu pumnalul. Femeia — jumătate om, jumătate drac...

— Ştiai că Fane voia să se folosească de maşina lui Dragoş pentru a-şi duce la îndeplinire planul de răzbunare?

— Ştiam! Cînd Dragoş a adormit, i-am făcut lui Fane un semn de la fereastră, mărturisi ea mai departe, ştergîndu-şi lacrimile. L-am şi zărit cînd a urcat la volan. Iar mie îmi încredinţase rolul ca, la momentul potrivit, să fac poliţiei declaraţii despre plecarea şi întoarcerea lui Dragoş.

— Bazaconii! Întrebaţi-o la ce oră s-a întîmplat.

— La ce oră zici că i-ai făcut lui Fane semn de la fereastră?

— Să fi fost patru şi jumătate.

— Vezi, comisare, se apără Fane, la ora aceea eram la dentist. Zîmbi condescendent. Aici e mîna imbecilului ăsta de Dragoş, care n-a încetat o clipă să mă urască.

— Cînd ai văzut-o pe Florentina ultima oară? îl întrerup.

— Pe mine mă întrebaţi?! făcu el pe prostul.

— Da.

— Să spună Florentina.

— Nu, tu să-mi răspunzi, cerui eu energic.

— Astăzi ... răspunse şi văzui trecînd peste chipul său o umbră de îngrijorare.

— Unde şi cu ce scop?

— A venit la mine, la cafenea, povesti el. Am acolo o cameră a mea ... ne-am retras în cameră. De cum a intrat, a căzut în genunchi şi a început să mă roage să-l scap pe Dragoş din beleaua în care a căzut ...

— Minte! se mînie Florentina şi-şi duse la ochi pumnii strînşi, ca să-şi şteargă lacrimile.

— Explică-mi tu, atunci, pentru ce te-ai dus astăzi după-amiază la dînsul?

— A trecut pe la mine Toma, inspectorul, şi mi-a dat de înţeles că încă în seara asta o să-i daţi drumul lui Dragoş acasă. Mi s-a făcut frică; vă daţi seama, după cele petrecute aseară aici ... Ştiu cît e de fioros Dragoş la mînie ... M-am grăbit să-i dau lui Fane de ştire ... El m-a ascultat, m-a liniştit, m-a sfătuit să-mi fac repede bagajul şi să vin la dînsul să mă ascundă.

— Parcă-i mai logic aşa, îmi dădui eu cu părerea. Nu crezi, Fane?

— Minte! Încearcă să-şi apere pielea şi îi înfundă pe alţii.

— Deci, afirmi că ţi-a căzut în genunchi şi te-a rugat cu lacrimi fierbinţi s-o ajuţi?

— Da, pot să şi semnez, răspunse Fane, dînd să-şi aprindă o nouă ţigară.

Îl oprii.

— Iar tu, Florentina, ce crezi?

— N-am avut de ce să-i cad în genunchi ... Cînd s-a văzut cu mine în cameră, m-a îmbrăţişat, m-a sărutat, mi-a declarat că mă iubeşte şi că o să fugim amîndoi în lume ...

— Minte! Are o imaginaţie bolnăvicioasă. De altfel, comisare, toate c ... au o asemenea imaginaţie; se văd îmbrăţişate, sărutate, iubite de-adevăratelea.

— Fii bun, Fane, şi uită-te la fotografiile astea, intervenii eu victorios. Au fost făcute de la fereas-

tra camerei tale... Eu le-am făcut.. Și tot eu am fost cel care l-am trimis pe Toma să-i dea Florentinei de înțeles că-i în pericol... Voiam să verific o anumită ipoteză. Şi am izbutit.

Fotografiile îi înfăţişau pe cei doi cînd îmbrăţişaţi, cînd sărutîndu-se.

— Mai afirmi că ţi-a căzut în genunchi?

— Am mai declarat: n-am nici un amestec în asasinarea Paulinei Mastacan... La ora cînd s-a petrecut crima, între 4 şi 5, eu mă aflam la dentist, se apără Fane-Bancheru. Întreabă-l şi pe Nicolae.

— Nu fi prost, Bancherule! Figura nu ţine. Uite, am aici declaraţia faimosului tău dentist. Cum de-ai putut să te încrezi într-un beţivan? Te-a costat şi bani, şi de dat tot te-a dat... Florentina, ia scaunul ăla şi aşază-te... Iar tu, Fane, povestește așa, pe îndelete, cum ai organizat crima. Chestia cu pumnalul abandonat mi-a plăcut. Deşi m-a călăuzit spre tine, Banchere, am fost convins, la un moment dat, că Dragoș a făcut-o ca să arunce vina pe tine. Ai jucat tare, Fane, ca un adevărat cartofor! Povesteș-te-mi, de ce-aţi vrut să vă răzbunaţi pe „Idolul femeilor“? Și ce amestec avea Paulina Mastacan în toată afacerea asta?

Florentina căzu, zdrobită, pe scaun. Încremeni cu privirile în gol...

— Am vrut să împușc doi iepuri dintr-o dată, începu Fane-Bancheru să-şi relateze faptele, să fur şi să mă răzbun... În caseta din locuinţa Paulinei se găseau ascunse nişte bijuterii de mare valoare, furate de Dragoş în timpul războiului... Mi-am conceput crima şi furtul într-un asemenea mod, în-

cît din capul locului să îndrept bănuielile poliţiei spre Dragoş . . . Şi am izbutit.

— Pînă la un punct, precizai eu.

— Da, pînă la un punct, îmi dădu el dreptate.

„Da, pînă la un punct, gîndeam. Punctul fatal . . . Sînt, totuşi, un comisar norocos, îmi ziceam. O să închei ancheta destul de repede . . . După asta, o să mă duc acasă . . . o să beau o cană de vin fiert . . . şi o să mă bag în pat . . pînă mîine dimineaţă mă fac bine . . . Mîine, cine ştie ce caz mă mai paşte!“

EPILOG

sau

Cum l-a cunoscut autorul pe colonelul

CĂLIN MUSCELEANU

AVENTURĂ LA CASTEL

De aventura asta îmi amintesc foarte bine, deşi au trecut de atunci mai bine de zece ani. Faptele s-au petrecut într-o iarnă, cam pe la mijlocul lui ianuarie. Începusem, nu de mult, un roman de aventuri pe care intenţionam să-l sfîrşesc în ambianţa unei staţiuni montane. Am plecat, deci, la Sinaia, unde m-am instalat la Pelişor, pe atunci Casă de creaţie. Castelul era pustiu. Mi s-a repartizat, fără prea multă bătaie de cap, la etajul doi, o cameră mult solicitată — camera 14. În aceeaşi zi, m-am apucat de lucru. Viscolea; zăpada clădise troiene înalte cît un stat de om. Pustietatea castelului mă stimula. Totuşi, exagerez. Nu eram chiar singurul locatar al castelului. Se mai aflau şi alte persoane. La ora prînzului sau a cinei, în sufrageria de la parter, luau loc, la trei mese separate, trei persoane, subsemnatul fiind cea de-a patra. Vă rog să reţineţi acest amănunt. Ocupam şi eu, zilnic, aceeaşi masă, situată într-un colţ al sufrageriei, de unde, fără să vreau, observam prezenţa celorlalţi trei. Nu-i cunoşteam, nu aveam de unde să-i cunosc şi nici nu doream să-i cunosc; nu mă preocupa nimic altceva decît romanul meu de aventuri. Totuşi, aşa, într-o joacă, aşteptînd să mi se aducă bucatele, le-am atribuit cîte o poreclă. De pildă, „Prinţesa amiezelor trecute“ era o femeie de vreo şaizeci de ani, fru-

moasă încă, cu un păr complet cărunt, pieptănat sobru. Purta mereu aceeași rochie lungă și neagră și pășea cu capul sus, mîndră parcă de porecla ce i-o dădusem. Avea aerul unei ființe care s-a născut și a îmbătrînit între zidurile castelului, față de care Pelișorul nu mai avea nici un fel de taine. Aș fi putut să aflu ușor cine e, dar n-aveam chef s-o fac.

Porecla „Cîinele din Baskerville" i-o dădusem unui bărbat înalt, cu o ținută severă, care sugea la nesfîrșit o pipă fără tutun și care-mi amintea de Sherlock Holmes... De cum intra în sufragerie, „Cîinele din Baskerville" se oprea pentru o clipă în ușă, își scotea din gură pipa, saluta grav, cu o plecăciune scurtă și mecanică a capului, ca apoi să se așeze la masă, încremenind pe scaun ca un cavaler în șa... Nu scotea o vorbă, nu zîmbea. Mînca abia auzit, mînuind cuțitul și furculița cu acuratețea proprie chirurgilor. Cea de-a treia persoană își binemeritase din parte-mi porecla „Indiferentul"... Locuia și el la etajul doi, în fosta capelă a castelului, la numărul 13, adică ușă în ușă cu mine. Mi-a fost nesuferit din prima zi. Poate unde aducea cu un comisvoiajor rătăcit, fără voia sa, în nu știu ce hotel izolat de lume. La masă se așeza mai întotdeauna cu fața spre mine. Deschidea o carte, mereu aceeași. Sau poate că mi se părea. Citea și mînca, iar în răstimpuri îmi arunca priviri cînd batjocoritoare, cînd amenințătoare. Îi pria aerul de munte; înfuleca de zor, mînuind tacîmurile fără să se controleze, ceea ce, bănuiam eu, atrăgea dezaprobarea tacită a „Prințesei amiezelor trecute" și a „Cîinelui din Baskerville". Așadar, și acum vă rog să mai rețineți un amănunt, relațiile mele cu cei trei se rezumau doar la o clătinare ușoa-

ră a capului și la rostirea acelui salut obligatoriu: „Bună ziua“ sau „Bună seara“.

Într-un cuvînt, asta era situația și eram mulțumit. Miezul nopții mă găsea mai întotdeauna lucrînd. Ascultam și număram în gînd, cu plăcere, cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul castelului Peleș. Apoi, mă ridicam de la masa de lucru, mă întindeam, căscam și mă azvîrleam în pat. Nu aveam nevoie de prea multe minute ca să cad într-un somn adînc. Într-una din nopți însă... Îmi amintesc foarte bine... Începuse iarăși să viscolească. La fereastră crivățul șuiera înspăimîntător. Mie nici că-mi păsa. În cameră era cald și bine, scriam pagină după pagină. Eroul meu căzuse într-o capcană întinsă de dușmani și acum se chinuia să găsească o scăpare... Nici eu, care, de fapt, îi întinsesem capcana, nu mai știam cum să-l salvez. Deodată, aud răsunînd cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul Peleșului. *„Îmi ajunge pentru ziua de astăzi“*, îmi zic. Mă ridic de la masă, ascult o vreme șuierul viscolului, apoi mă bag în pat. Sting lumina și dau să ațipesc. Cred că am și ațipit. După un timp însă, zgomote ciudate mă trezesc din somn. Veneau de undeva, de sus, de la mansardă, din camera 21, situată exact deasupra camerei mele. Ascult atent. Deslușesc pași. Umbla cineva... Cînd și cînd se oprea, împingea fie un fotoliu, fie o masă... În liniștea nopții, fiecare mișcare a celui de sus răsună distinct. *„Cine să fie?“* mă întreb. Știam doar că odăile de la mansardă erau libere. *„Oare să fi venit cineva? Pe o vreme ca asta? La o oră atît de tîrzie?“* Imposibil, căci viscolul întrerupsese circulația trenurilor. Am rămas treaz pînă ce zgomotele

s-au stins. Mi-am reluat somnul, dar nu la fel de liniştit ca înainte. A doua zi, curios să aflu cine mi-a tulburat odihna, mă duc la portar şi-l întreb: *„Nene Velile, cine a venit la 21?“* *„Cin' să vină prin troienele astea?“* îmi răspunde el. Se uită totuși la tabloul cu chei. *„Uite-o,* îmi zice el, *e la locul ei!“* Într-adevăr, cheia de la 21 era în cui... Din cîrligele tabloului doar patru chei lipseau — ale celor patru camere ocupate. *„Ei, drăcie!“* Fără să vreau, îmi amintesc de zgomotele nocturne și mă surprind frămîntîndu-mi mintea: *„Să mi se fi părut? Sau poate că am visat? Totuși, am auzit pași... N-ai auzit nimic. Fleacuri! Aiureli! Cine să fi intrat în camera 21, de vreme ce cheia se afla jos, la portar?“* Brusc, încep să-mi treacă prin cap legendele cu fantomele castelului, și mă cutremur.

„Ei, drăcie! Unde mă duce gîndul!?... Nu există fantome, simt eu nevoia să mă îmbărbătez. *Știi foarte bine că nu există! Hai, lasă-te de fleacuri!“* Urc în cameră, îmi reiau lucrul. Izbutesc, astfel, să uit întîmplarea din jur. Și aș fi uitat-o pentru totdeauna. În aceeaşi noapte, însă, zgomotele suspecte izbutesc din nou să-mi tulbure somnul. Mă ridic iute în capul oaselor şi ascult. Mă ciupesc. Nu, nu mi se pare, nu visez... cineva umblă prin camera de la mansardă, mută încet mobila... parchetul geme sub apăsarea unor pași... aud şi cîteva ciocănituri. *„Fantomele!“* tresar eu, dar în aceeași clipă mă pufneşte rîsul. *„Ia te uită, dom'le, ce poate să-mi treacă prin cap!“* Sar din așternut, aprind lumina, hotărît să urc în grabă la mansardă. Îmi pun halatul și ies din cameră... Ah, dac-aș fi știut în ce aventură îmi era hărăzit să mă bag, aș fi rămas frumușel

sub pătură. Dar oare poţi să scrii literatură de aventuri fără să trăieşti şi tu, acolo, un pic de aventură?

Pe coridor — întuneric. Vecinul meu — „Indiferentul“ — doarme. Străbat coridorul în vîrful picioarelor. Scara ce duce la mansardă e şi ea cufundată în întuneric. Urc, mai mult bîjbîind, treaptă după treaptă... Ah! Fiecare treaptă ce îngrozitor scîrţîie!... Cînd, în sfîrşit, ajung la mansardă, încep să caut un comutator. Spre bucuria mea, îl găsesc şi-l răsucesc — se aprinde un bec palid. Aşa palid cum e, îmi risipeşte teama. Mă îndrept fără şovăire către camera 21. Îmi făcusem şi un plan — dacă, prin absurd, voi găsi camera ocupată, îmi voi cere scuze şi-l voi ruga pe noul sosit să umble cu mobila ceva mai atent, nu de alta, dar îmi strică somnul. Mă opresc în dreptul camerei 21. Îmi lipesc urechea de uşă. Nu prind nici un zgomot, nici o mişcare. *„Ei drăcie!“* Îmi iau inima în dinţi şi bat discret în uşă. Nici un răspuns. Apăs clanţa — uşa încuiată. Mă uit pe gaura cheii — odaia cufundată în întuneric. Deodată, pe cînd stam perplex în faţa uşii, aud în spatele meu, tocmai la celălalt capăt al coridorului, un zgomot. Mă răsucesc şi încremenesc. Văzusem o umbră. Ieşise parcă din peretele coridorului şi acum face un salt pînă la scară. De acolo, o rupe la fugă în jos... Răsuflu uşurat. Deci, nu mă înşelasem — cineva cotrobăise prin camera 21. Pesemne că acel cineva m-a zărit, n-a vrut să dea ochii cu mine, s-a ascuns, apoi, prinzînd momentul, a luat-o la fugă pe scări. Nu sînt omul care să se mulţumească doar cu o simplă constatare. Mă smulg de lîngă uşă şi o iau la fugă, cu gîndul să ajung din urmă „fantoma“. Nimeresc însă în bezna

coridorului de la etajul doi și mă opresc înspăimîntat. *„Nu cumva alerg chiar după o fantomă?! Dacă legendele astea conțin totuși un gram de adevăr? Fleacuri!“* Propriile-mi ezitări mă rușinează. Și ca să-mi dau curaj, cobor în holul de la parter. Îl zăresc de departe pe paznic. Înaintez spre dînsul. După cîțiva pași, constat, nu fără surprindere, că la intrarea principală a castelului e postat un paznic pe care nu-l mai văzusem pînă atunci. Cu toate acestea, nu bat în retragere. Mă apropii de el. Omul pazei mă întîmpină rece, iscodindu-mă cu niște ochi răi și bănuitori. Are o față prelungă, brăzdată de la ochiul drept spre colțul gurii de o cicatrice vineție. Cînd mă apropii și mai mult de dînsul, îmi dau seama că-și stăpînește cu greu răsuflarea. *„A alergat,* îmi spun. *Te pomenești că dumnealui e vizitatorul nocturn al camerei 21!“* Supoziția asta mă înfricoșează. *„Bună seara“*, zic. *„Bună seara!“* îmi răspunde. *„Ai un foc?* îl întreb. *Mi s-au terminat chibriturile“*. *„N-am, nu fumez!“* Îmi îndrept privirile spre tabloul cu chei: cheia de la camera 21 e la locul ei. Tresar. Mi se pare că portarul mi-a surprins căutătura. *„Locuiți la doi, nu-i așa, în camera paiș'pe?“* simte el nevoia să-mi facă conversație. *„Da!“ „Cameră bună, liniștită, nu-i așa?“* Am impresia că-și bate joc de mine. Îi urez noapte bună și fac cale întoarsă, chinuit de tot felul de gînduri. *„Ceva nu-i în ordine! Portarul?! Îmi pare suspect. Cum de nu l-am mai văzut pînă acum? ... Hm! De ce m-a întrebat dacă locuiesc la 14? ... Doar știe că acolo stau ... Mde ... nu pare să fie străin de ceea ce se petrece la 21“.*

La etajul întîi mă întîlnesc pe neaşteptate cu „Cîinele din Baskerville". Se opreşte descumpănit, îşi scoate pipa din gură şi se uită lung la mine. Amîndoi sîntem în pijamale şi în halate de casă. Vrea să-mi spună ceva — sau mi se pare — dar renunţă. Trece mai departe, aruncîndu-mi un surîs parşiv. „*Cîinele!* îmi spun, înciudat. *De unde vine? Ce caută pe-aici, la ora asta?*" Fruntea mi s-a îmbrobonit. Simt cum gîndurile mă copleșesc. Urc în grabă scările. Cînd ajung la etajul doi, zăresc uşa camerei mele deschisă. Și doar o închisesem. Simt fiori reci pe şira spinării. „*E cineva la mine ... Mă aşteaptă!*" Înaintez prevăzător. Mă opresc în pragul uşii. Nimeni nu mă aşteaptă. Camera e pustie. Intru. Trag uşa după mine. O încui. Și deodată ... descopăr pe pătura verde un bileţel. Deci, în absenţa mea, cineva mă vizitase. Mai exact, îmi violase încăperea. Apuc bileţelul. Cuvintele aşternute pe hîrtie de o mînă sigură și energică îmi joacă pe dinaintea ochilor. În cele din urmă, izbutesc să citesc: „*Tovarășe autor de literatură de aventuri, ne-am permite un sfat: vedeţi-vă de treabă. Nu vă amesteoaţi în alte romane de aventuri decît în cele pe care le scrieţi. Altfel, s-ar putea să se termine prost. Nu uitaţi: sîntem singuri în tot castelul. Iar dumneavoastră, în afară de cititori, mai aveţi și familie. Noapte bună, tovarășe creator.*"

Așadar, o scrisoare de ameninţare. Aș vrea să rîd, dar nu pot, ceva mă împiedică, mă strînge de gît ... Ah, frica! Ghearele ei ... Îmi dau seama că ceea ce mă înfricoșează cel mai mult sînt cele două adevăruri rostite de autorul scrisorii de ameninţare. Primo: „*Nu uitaţi: sîntem singuri în tot castelul*", și secun-

do: *„în afară de cititori, mai aveți și familie“*. Sub impulsul fricii, mă reped la ușă. Constat că am încuiat-o. Tulburat, încep să măsor camera în lung și-n lat. După o bucată de vreme, aud bătăile orologiului din turn. Oftez. În alte dăți, la ora asta dormeam dus.

„... Doamne, ce tîrziu s-a făcut!“ Ar trebui să mă odihnesc, dar nu pot. Și ce liniște e în juru-mi! Îmi vine să urlu. Nu, nu-i a bună! Cine a îndrăznit să se strecoare în odaia mea și să-mi lase o scrisoare de amenințare? Cine? „Prințesa amiezelor trecute“? Imposibil! Locuiește la etajul I, se mișcă încet și, cu siguranță, ne-am fi întîlnit pe scări sau pe palier. „Indiferentul“? N-a ieșit din cameră. L-aș fi auzit. Doarme. Atunci, poate portarul? Tipul e suspect. Are și o cicatrice. Cînd m-am apropiat de dînsul, încerca să-și stăpînească răsuflarea. Nu, nu el mi-a lăsat scrisoarea. N-ar fi avut destul timp ca, fugind de la mansardă, să treacă și prin camera mea. Poate că portarul nu acționează de unul singur? De ce n-ar avea și un complice? „Cîinele din Baskerville“! L-am întîlnit pe scări. Părea surprins. Da, da ... De ce n-ar fi și dumnealui amestecat în afacerea asta încîlcită? Cînd l-am întîlnit pe scări, de unde venea oare? Nu cumva de la „Prințesă“? Bănuieli, presupuneri ... Mă simt deodată teribil de obosit. Înțeleg că am căzut pradă imaginației și că ar fi mult mai cuminte și mai înțelept să iau un somnifer și să încerc astfel să-mi regăsesc în somn liniștea. De acord cu mine însumi, înghit scîrbit o tabletă pe cît de albă, pe atît de amară, mă vîr în pat, rămîn întins pe spate, cu ochii în plafon. *„Ah, cameră 21!* îi vorbesc eu în gînd. *Am să te țin minte*

toată viața!" Cine naiba se ține de șotii, nu are ce face și umblă după miezul nopții prin ea? De ce după miezul nopții? Mai cu seamă după ce mă bag în pat? Oare eroii cărților mele, maiorul de securitate Panait, ajutorul său, căpitanul Lucian, criminalistul Liviu Roman, puși în situații asemănătoare, cum ar acționa? Cu întrebarea asta pe buze cred că am adormit. Ba am mai avut și un vis. Se făcea că mă aflam la Sinaia, la Castel, în camera 14, și că primisem pe neașteptate vizita unor musafiri. De bună seamă, musafirii nu erau decît cei trei eroi ai cărților mele de aventuri. „*Aha*, se bucura maiorul Panait aflînd de pățaniile mele, *pe noi ne introduci în tot felul de încurcături și ne obligi să le rezolvăm cu succes, ca la carte, dar cînd, în sfîrșit, pici și tu într-o încurcătură, nu mai știi cum să te descurci! Bravo, dom'le autor!*" Iar căpitanul Lucian, omul pe care nu o dată, cu condeiul meu, l-am salvat de la moarte, ba mai mult, în „Sfîrșitul spionului fantomă" i-am scos în cale și o femeie de care s-a îndrăgostit, rîdea de mine în hohote, fără să se sfiască: „*Acum, bineînțeles, ai vrea să-ți sărim în ajutor. Uitați-vă la părintele nostru, moare de frică!*" „*Cine moare de frică?* mă arătam eu jignit. *Nu vă rog decît să mă înțelegeți . . . În viața mea n-am avut de-a face cu fantome*". „*Eu, unul, vă înțeleg*, a intervenit binevoitor criminalistul Liviu Roman, *știu și ce-ar trebui să întreprindeți . . . ar trebui, de pildă, să exclamați, așa cum m-ați obligat și pe mine, în «Taina Cavalerului de Dolenga», să exclam: «Oooo! dac-aș da de o urmă . . . Măcar de una singură!»*" Îi ascultam și mă treceau nădușelile — musafirii mă luaseră în focuri. Mă simțeam umilit, lipsit de apă-

rare și era cît pe-aci să le strig: *„Nu vă e rușine? Cum vorbiți voi cu părintele vostru? O să vă scot pe toți la pensie! N-o să mai scriu un rînd despre voi! Să vedem atunci cum o să vă petreceți timpul? O să muriți de plictiseală!“* Interveni însă la vreme maiorul Panait, care, înzestrat de mine cu darul de a ghici gîndurile interlocutorului, rosti clasicele cuvinte salvatoare: *„Tovarăși, s-o luăm metodic“. „Mai întîi și întîi, să facem legătura între fapte, adică între fenomene“*, continuă Lucian gîndul lui Panait. *„Nu trebuia să-mi las logodnica la București,* începu Liviu Roman să se plîngă. *Împreună cu Lily am fi dezlegat imediat misterul“. „Ascultă, creatorule,* mă luă maiorul Panait la rost, *bănuiești pe cineva?“ „Apropo,* zise și Lucian, *mie nu-mi place «Prințesa amiezelor trecute»“. „De ce?“* mă interesai eu curios. *„De ce?! N-ai observat că are dantura falsă? Uită-te la ea cînd mănîncă șerbet“. „Ascultă,* interveni maiorul, *de cînd ești aici, l-ai auzit pe «Cîinele din Baskerville» lătrînd vreodată?“ „Nu!“* răspunsei cu vinovăție. *„Foarte rău!* mă dojeni maiorul. *Unde ți-e vigilența? Te iei numai după o simplă pipă?“* Criminalistul Liviu Roman se ridică în picioare, scuzîndu-se: *„Regret, nu pot să te ajut cu nimic. Sînt în concediu. Mulțumită dumitale, îmi petrec luna de miere, Ciau!“ „Stai!* am strigat eu desperat după dînsul. *Luna de miere e o prejudecată burgheză“. „Lasă-l să plece,* mă sfătui Lucian, *ne descurcăm noi și fără dînsul. Spune-mi, ai un vecin, l-ai poreclit «Indiferentul», nu-i așa? N-ai observat nimic suspect în ținuta lui? Negul ăla de lîngă colțul gurii nu-ți spune nimic?“ „Ce să-mi spună?* îl întrebai, cuprins de presimțiri. *Și-apoi, după cîte știu eu,*

n-are nici un neg". *„Ba are! Dacă te gîndeşti bine, negul ăsta ar putea să fie un aparat miniatural de radiorecepţie. Te joci cu tehnica modernă?" „La asta nu m-am gîndit". „N-ar strica să răsuceşti butonul,* mă sfătui în continuare Lucian, *poate că prinzi vreun post"*. *„Bine, bine,* începui eu să mă lamentez, *dar ce fac cu ăla de la mansardă? Cu camera 21?"* Vizitatorii izbucniră în hohote de rîs: *„Uită-te la el, nu ştie ce să facă!"* auzeam. *„S-o luăm metodic!"* auzeam printre hohote. *„O urmă! Găseşte măcar o urmă!"* Şi parcă vorbele veneau dintr-o altă lume.

„S-o luăm metodic! O urmă! S-o luăm metodic! ... O urmă!"

M-am trezit brusc. Priveam buimac în juru-mi. S-a luminat de ziuă şi pare să fie destul de tîrziu. Un soare cu dinţi îmi luminează încăperea. De dincolo de uşă răzbate pînă la mine bîzîitul interminabil al unui aspirator de praf. E ceasul cînd Aneta, îngrijitoarea etajului, face curăţenie. Îmi amintesc de vis, de eroii cu care am stat la sfat şi izbucnesc în rîs. Ce vis ciudat! Mă ridic în capul oaselor. Descopăr pe noptieră bileţelul cu cele cîteva rînduri de ameninţare. „Ce-o fi o fi!" Sar din pat, hotărît să dezleg misterul camerei 21. Cu orice preţ! Mă stăpînea senzaţia că eroii cărţilor mele de aventuri stăteau acum la pîndă urmărindu-mi comportarea, reacţiile, bucurîndu-se în taină de lipsa mea de perspicacitate. Deschid fereastra şi, după cîteva mişcări de înviorare, îmi controlez bicepşii — îi găsesc nu numai formaţi, ci şi puternici pentru a înfrunta marea aventură. Îmi pun halatul, ies din cameră şi mă îndrept spre baie. *„Bună dimineaţa, Aneta!" „Bună dimineaţa!"* mă întîmpină femeia. Intru în

baie, îmi fac un duş rece, cînt, mă bărbieresc... După cincisprezece-douăzeci de minute, revin în odaie şi mi-e dat să constat imediat două lucruri: a) Aneta terminase curăţenia şi părăsise coridorul; b) dispariţia bileţelului de ameninţare. Intrigat, mă apuc să-l caut, deşi nici o clipă nu uitasem că-l lăsasem pe noptieră. Simt cum mă cuprinde disperarea. Lăsasem uşa deschisă şi cineva, pentru a doua oară, profitase de neglijenţa mea. Pornesc s-o caut pe Aneta. O găsesc dereticînd într-una din camerele etajului. O iau la rost. Femeia se sperie. *„Da' ce s-a întîmplat?“ „Răspunde-mi: cînd ai terminat curăţenia?“ „Să fie zece minute!“ „Cît timp ai stat pe coridor, n-ai văzut nimic?“ „Ce să văd?“* mă cercetează ea cu nişte ochi tîmpi. *„N-a trecut nimeni?“ „Cine să treacă?“ „Cît timp am stat în baie, n-a intrat nimeni în odaia mea?“ „Dumnezeule, v-a dispărut ceva?* mă întreabă Aneta şi mai speriată. *La noi nu se fură!“ „Ştiu, Aneta, ştiu. N-ai văzut pe nimeni trecînd? N-ai auzit paşi?“ „Paşi am auzit... I-am auzit trecînd prin dreptul uşii ăsteia... Au trecut întîi în sus, apoi în jos“. „Ai cui erau paşii?“* întreb eu, animat de o vagă speranţă. *„Nu ştiu, nu cunosc oamenii după paşi“.*

Toate astea, vă mărturisesc sincer, m-au înverşunat şi mai mult. Ce mai... Misterul se cerea dezlegat cu orice preţ. Nu aveam dreptul moral să rămîn în urma eroilor mei. Mi-am propus să acţionez cu îndrăzneală, metodic, să fac legătura între fenomene. Mă surprind exclamînd: *„De-aş găsi o urmă!“* după care trec la elaborarea unui plan minuţios de acţiune. După prînz, îl caut pe domnul Gigi, un bun şi devotat prieten al scriitorilor şi care,

într-o vreme, se ocupa cu primirea oaspeților și cu repartizarea lor pe camere. „*Dom'le Gigi*, îi vorbesc eu fără ocol, *te rog să vii cu mine la mansardă, căci vreau să văd cum arată camera 21!*“ „*De ce? Nu cumva vrei să te muți în ea?*“ Cererea mea l-a nemulțumit. Nu mă înșel. „Te pomenești că și el e amestecat în afacerea asta!“ mă străfulgeră un gînd. Nu mă pierd cu firea. „*De ce nu?! Dacă-i mai plăcută!*“ „*Nu te-aș sfătui. După cîte știu, dumneata la 14 te simți foarte bine!*“ „*M-am săturat de ea*, încerc eu să îmi justific cererea. *Spui că nu m-ai sfătui, de ce?*“ Domnul Gigi se uită la mine puțin chiorîș. Își freacă bărbia. Ezită să-mi răspundă. Insist. El cedează: „*Ce, parcă nu știi? E camera aceea ...*“ *Tace*. „*Care?*“ stărui eu. „*Aia cu legenda ... cu fantomele ...*“ Simt din nou fiori de gheață. „*Uite ce e, zic, nu-mi pasă ... Nu mi-e frică ... Să mergem ... Cred că o să mă mut de la 14*“. „*Cum dorești*“. Coborîm. Ia cheia de la tablou. Cu ochii mei văd cum o ia. Urcăm împreună la mansardă. La etajul unu — surpriză. Îl văd pe „Cîinele din Baskerville“ ieșind țeapăn din camera „Prințesei amiezelor trecute“. Întîlnirea neașteptată cu mine nu-l descumpănește. Își scoate pipa din gură, ne salută grav, după care se strecoară la el în cameră. O clipă, i-am simțit privirile în ceafă și m-am cutremurat. „În sufragerie, prînzesc la mese separate, nu-și vorbesc, se prefac că nu se cunosc. Iată însă că-și fac vizite“. Interesantă descoperire. Aș fi vrut să-l întreb pe domnul Gigi cine-i, de fapt, „Cîinele din Baskerville“ sau cine-i „Prințesa“, dar socot că, deocamdată, e mai prudent să tac. „*Dacă și dumnealui e amestecat în tărășenia asta? ... Nu, nu,*

mai bine taci, îmi zic, *prudenţa e mama înţelepciunii*".

Ajungem la mansardă. Înainte de a-mi deschide uşa camerei, însoţitorul meu se simte iarăşi obligat să-mi atragă atenţia că n-ar fi rău să ţin seama de legendele castelului. *„De altfel, camera asta e de mult ocolită"*. *„Nu mi-e frică"*, îi răspund, făcînd pe curajosul. Domnul Gigi deschide uşa şi mă pofteşte înăuntru. Odaia nu e prea mare; dintr-o privire, cuprind totul — dăinuie o rînduială exemplară, iar mobila, cum să vă spun, e la locul ei. Nimic suspect. Nimic nu trădează trecerea prin încăpere a unor vizitatori nocturni. Fără să vreau, mă pomenesc gîndindu-mă la fantome, la ceea ce îmi spusese înainte însoţitorul. *„Îţi place camera? sînt întrebat. Vrei chiar să te muţi aici?"* O eventuală hotărîre de-a mea pare să-l alarmeze. *„Îţi menţii sfatul?"* îi răspund printr-o întrebare. *„Ştii, pentru un om care scrie, camera 14 e mai spaţioasă, are mai multă lumină"*. Poate că aş fi ţinut seama de sfatul domnului Gigi, dar deodată zăresc în dreptul patului, pe perete, o uşoară zgîrietură. Era proaspătă zgîrietura, căci pe parchet se aşternuseră urme fine, dar vizibile, de var. *„Fantomele nu lasă urme"*, mă bucur în sinea mea. Mă uit lung şi victorios la domnul Gigi. *„Să mergem"*, zic. Ieşim din cameră. Domnul Gigi încuie uşa. *„Cheia, însă, te rog să mi-o laşi mie. S-ar putea ca încă în după-amiaza asta să mă mut"*. *„Cum doreşti*! îmi răspunde domnul Gigi cu indiferenţă. *Eu, unul, ţi-am atras atenţia. Încolo, faci cum crezi"*. Îmi întinde cheia. O iau şi o ascund în buzunar. Facem cîţiva paşi împreună, apoi mă opresc şi îi pun însoţitorului meu o nouă întrebare: *„Mai*

există vreo cheie la 21?" Gigi se opreşte şi el, îşi înalţă a mirare o sprînceană, zîmbeşte ironic. *„Nu, domnule, căci uşa se deschide bine şi cu o singură cheie".* Surîsul acela ironic m-a cam supărat, dar nu am încotro şi înghit hapul. Nu mă dau însă bătut. *„Să zicem că eu, din greşeală, pierd cheia de la 21, cu ce mi se va deschide uşa?" „Dacă n-ai scrie literatură de aventuri, nu ţi-aş răspunde. Ascultă, sînt aici de cinci ani şi, în acest interval, nu s-a pierdut nici o cheie... Totuşi, în eventualitatea că s-ar pierde, am un şperaclu universal". „Un şepraclu universal!"* exclam copilăreşte. *„Uite-l".* Scoate la iveală un lanţ de chei şi-mi arată şperaclul. *„Nu te desparţi niciodată de lanţul ăsta?" „Nu!"* Ajungem la etajul doi. Îl poftesc să-mi facă o vizită. *„Cu o condiţie,* surîde el din nou zeflemitor, *să-mi povesteşti subiectul noului dumitale roman de aventuri. Te văd frămîntat şi asta mă face să cred că este vorba de un subiect tare".* Nu-i răspund. Nici n-aş avea ce.

Trecem prin faţa camerei 13. De dincolo de uşă se aude un tranzistor. Îmi amintesc de vecinul meu. Cine o fi? Numai domnul Gigi ar putea să-mi răspundă. De cum intrăm, îl şi întreb: *„Ascultă, cine-i vecinul ăsta al meu? De unde vine? Ce e: pictor, compozitor sau vreun revizor contabil? Are o mutră de comisvoiajor".* Gigi înalţă din umeri. *„Nu ştiu. E de la Timişoara... Muzeolog, îmi pare. Nu l-am mai văzut pe-aici. De altfel, din cele patru persoane care se găsesc în castel, numai pe dumneata te ştiu mai bine".* Informaţia mi se pare preţioasă. Aşadar, cele trei persoane se aflau în castel pentru întîia oară. Şi gîndul îmi zboară iarăşi la

camera 21. *„Ascultă, domnule Gigi,* vorbesc eu, animat brusc de o idee, *uite, ia înapoi cheia și lasă-mi șperaclul"*. Ochii celuilalt se fac cît cepele. *„Ce-i cu mata, dom'le, zău așa? Ești de nerecunoscut..."* Nu-i mai dau răgaz să-și termine fraza. *„Lasă, ne lămurim noi altă dată. Na-ți cheia și dă-mi șperaclul"*, *„Nu-ți dau, dom'le; șperaclu'"*. *„Mă refuzi? Doar ne cunoaștem de atîta amar de vreme!"* Tonul meu dojenitor îl convinge. Îmi întinde încruntat șperaclul și-mi ia cheia. Pe urmă, mă privește cu compasiune, așa cum ai privi un om care, pînă nu de mult, fusese întreg la minte. *„Hai, șezi să-ți povestesc subiectul noului meu roman"*, îi arăt eu un scaun. *„Îmi pare rău... mi-am amintit că mă așteaptă o chestiune urgentă"*, se eschivă domnul Gigi, îndreptîndu-se spre ieșire. *„Stai!"* Omul încremenește lîngă ușă. *„Uite ce-i, dom'le Gigi,* continui cu o voce pe cît de tainică, pe atît de gravă. *Mă cunoști și te cunosc. Este?" „Este!"* mormăie el. *„Dacă mîine, la ora 9 dimineața... să ne controlăm ceasurile... Așa! Merg exact amîndouă... dacă la ora 9 dimineața nu mă prezint în biroul dumitale, mă cauți aici la 14. Iar dacă nu sînt aici, mă cauți sus, la 21. Ai înțeles?"* Îl văd pe interlocutorul meu înghițind un nod. *„'nțețeles"*, murmură el abia auzit și se repede afară din odaie.

Rămîn singur, bîntuit de gînduri sumbre. Am senzația că, dintr-o clipă într-alta, se va întîmpla ceva ireparabil. „Întîmplă-se orice", îmi zic și, cuprins de o îndrăzneală subită, iau șperaclul și ies din cameră, cu gîndul să ajung cît mai repede la mansardă. În timp ce urc, îmi amintesc de textul scrisorii dispărute într-un chip atît de inexplicabil.

„Poate ar fi mai bine să renunţ?" Un simţămînt necunoscut încă mă îndeamnă să acţionez. Speraclul se dovedeşte eficace. Descui uşa. Intru şi mă încui pe dinăuntru. Mă pomenesc singur în liniştea încăperii. O lumină cenuşie pătrunde difuz prin fereastra mansardei. Cîteva clipe, care mi s-au părut ceasuri, rămîn nemişcat lîngă uşă. Apoi, privirile mi se opresc pe zgîrietura de lîngă pat. Îmi amintesc de ce sînt acolo. Mă dezlipesc de uşă şi încep să cercetez încăperea cu atenţie. Mă îndrept spre fotoliu. Îl mişc. Cercetez parchetul. Nimic. Aşez fotoliul la loc. Trec la pat. Îl împing într-o parte. Caut cai verzi pe pereţi. Dacă domnul Gigi m-ar vedea acum, cu siguranţă şi-ar zice că am înnebunit. Cine ştie? Poate că are şi el, acolo, puţină dreptate. Cu o răbdare diabolică, trec de la o mobilă la alta. După un timp, ajung la dulap. E un dulap alb, arhaic, greoi. Pare de neclintit. Mă opintesc şi, spre uimirea mea, datorită parchetului lăcuit, izbutesc să-l urnesc. „Ei drăcie!" Mă las într-un genunchi şi cercetez minuţios pătrăţelele parchetului. Nu mai încape nici un fel de îndoială: cineva a umblat cu un vîrf de cuţit sau de cui şi a încercat să scoată cîteva din scîndurelele parchetului. „Ei, drăcie!" Făcusem o descoperire formidabilă şi, mai de emoţie, mai de teamă, inima prinde să-mi bată nebuneşte. Îmi amintesc că vizitatorul nocturn ciocănise în tavanul camerei mele. Mă apuc şi eu să ciocănesc parchetul. În dreptul scîndurelelor scrijelite răsună a gol. „Ei drăcie!" exclam eu iar. Vreau să smulg scîndurelele. Nu reuşesc. Încerc cu unghiile. Zadarnic! Mă ridic în picioare şi încep să mă caut prin buzunare... Aud paşi pe coridor. Cineva se apropie tiptil de uşă. În-

cearcă clanţa. Încremenesc. Uşa e încuiată. Celălalt mai încearcă o dată clanţa, forţînd-o. Simt că mi se înmoaie genunchii... „Cine m-a pus? De ce n-am ţinut seama de avertismentul scrisorii?" Celălalt însă se îndepărtează. Îi aud paşii uşori pierzîndu-se pe scară. Îmi revin şi eu din spaimă. Cămaşa mi s-a lipit de spinare. Acum trebuie să iau o nouă hotărîre. Nu-mi stă în fire să mă opresc la jumătatea lucrurilor. Trebuie să fac rost de un instrument cu care să scot scîndurelele. O să cobor în cameră şi o să mă reîntorc. Descui uşa, o deschid şi, întocmai ca în filme, nu ies imediat din cameră, ci aştept. Apoi, scrutez coridorul îngust: oare nu mă paşte nici o primejdie? Coridorul e pustiu şi cufundat în întunericul înserării. Îmi iau inima în dinţi şi ies. Nu uit să încui uşa... După asta, o iau la fugă pe coridor, apoi pe scări. Ajung la doi. De aici, ceva mai liniştit, mă îndrept spre camera mea. Dau să deschid uşa, cînd, un ţipăt prelung de femeie mă ţintuieşte locului. *„Aaaa! Nu vreau să mor! Nu mă ucide... Te rog, vreau să trăiesc!"* Ţipătul vine din camera 13, din camera „Indiferentului". Fără să mai stau mult pe gînduri, mă reped într-acolo, gata să salvez o femeie din ghearele morţii. Deschid uşa şi năvălesc în odaia „muzeologului"... *„Ce-i cu dumneata, vecine?* mă întîmpină glasul liniştit al «Indiferentului». *Intri fără să baţi la uşă?"* Nu-mi vine să cred ochilor — stă întins pe pat, cu tranzistorul pe piept şi ascultă o piesă de teatru. S-a ridicat în capul oaselor şi mă cîntăreşte lung, cu nişte ochi vicleni. *„Vecine, ce ai, nu te simţi bine? Eşti palid la faţă. Te pot ajuta cu ceva?"* Cum naiba să ies din încurcătură? *„Iertaţi-mă,*

bîigui un răspuns, *am greşit camera!*“ „*Mă rog!*“ mă scuză „Indiferentul“. Ies, mă reîntorc în camera mea. Un timp, rămîn năuc în mijlocul odăii. Obrajii îmi ard de ruşine. „Doamne, în ce m-am băgat?! Ce se petrece cu mine? Nu, nu, e clar, nu stau bine cu nervii! Asta-i bună! Să pot crede că o femeie ar putea să fie ucisă! Și unde? În castel! Și de cine? De un muzeolog! N-ar fi fost mai bine să-mi fi văzut de manuscrisul meu?“. Pe neaşteptate, îmi amintesc că „Indiferentul“ stătea întins pe pat, nu în pijama, ci în pantaloni de trening şi că purta în picioare o pereche de tenişi. „Ei drăcie! Stă şi ascultă în pat o piesă de teatru, îmbrăcat în trening şi cu tenişi în picioare!“ ... O altă descoperire formidabilă. „Aha, nu pe degeaba tipul mi s-a părut nesuferit ... El e cel care a urcat la mansardă cu paşi de pisică ... L-au trădat tenişii ... Înseamnă că nu de mult revenise în cameră ...“

Se întunecase de-a binelea. Aprind lumina. Descopăr, uluit, un al doilea bileţel. Cineva îl vîrîse pe sub uşă. Mă reped să-l ridic. Acelaşi scris. „*Prietene, nu te amesteca. Nu răspund pentru consecinţe. În noaptea asta ai face bine să şezi liniştit în camera dumitale!*“

Citesc şi simt cum sîngele îmi năvăleşte în obraji. Acum mă numeşte „prietene“. „Nu, n-am să rămîn în cameră. N-am să dau ascultare scrisorii. Nu sînt un fricos ... Nici eroii mei nu sînt fricoşi! O să urc imediat la 21 şi o să văd ce se ascunde sub dulap“. N-am găsit un cuţit, ci un prespapier. E bun şi ăsta. În clipa cînd vreau să părăsesc camera, îmi vine în minte o altă idee. Ce-ar fi dacă, după cină, aş urca la 21 şi aş rămîne peste noapte acolo ... în

aşteptarea vizitatorului nocturn...? Tot am fost sfătuit de un anonim să nu-mi părăsesc camera. Ideea mă cucereşte. Ce mai, eroul meu, căpitanul Lucian, s-ar fi dat în vînt după o asemenea idee. Aşa am ajuns să iau hotărîrea cea mare...

În seara aceea, cina a decurs ca de obicei, într-o tăcere deplină. „Prinţesa amiezelor trecute" îşi îmbrăcase o rochie de stofă neagră. Pe piept îi strălucea o broşă de aur masiv. „Cîinele din Baskerville" se prefăcea în continuare că n-o cunoaşte... „Indiferentul" mînca și citea, iar, în răstimpuri, își ridica privirile şi se uita la mine batjocoritor. Pesemne, își amintea scena năvălirii mele în camera sa. Eu însă mîncam, prefăcîndu-mă absent... Înghiţeam cu noduri. Mîncarea îmi cădea în stomac ca niște pietroaie. Mestecam și mă întrebam într-una care dintre cei doi bărbaţi ar putea să fie autorul scrisorilor? Cine-i vizitatorul nocturn al camerei 21? Îmi răspundeam că numai „Indiferentul" ar fi putut să fie „enigma". De aceea l-am descoperit umblînd cu tenişi în picioare. „Oricine ar fi, după miezul nopţii o să dau ochii cu dînsul".

Mă ridic de la masă cu gîndul să mă îndrept spre ieşire. Spre surprinderea mea, „Indiferentul" mă oprește: *„Ce faci în seara asta, tovarăşe Zincă? N-aţi vrea să facem o partidă de şah? Sau poate preferaţi una de table? ... E plictiseală mare pe aici!"* Invitaţia mă uluieşte. Totuşi, mă străduiesc să nu-mi pierd prezența de spirit. Îl refuz politicos: *„O, regret ... mi-ar fi făcut o deosebită plăcere ... Sînt însă invitat la cineva din personalul muzeului Peleş"*. „Indiferentul" se uită la mine cu șiretenie și mă în-

treabă în șoaptă: „*Femeie?*“ „*Poate!*“ îi răspund eu la fel de insinuant.

Propunerea neașteptată a „Indiferentului“ mă determină să schimb ceva în planul meu de acțiune. Urc în grabă la 14, îmi iau paltonul și cobor, tot în grabă. Cei trei locatari ai castelului nu părăsiseră holul, iar mie mi se părea că așteptau să mă vadă plecînd. „Prințesa“ se prefăcea că ascultă la radio un concert simfonic. „Cîinele din Baskerville“ se așezase în preajma unei pendule — trăgea îngîndurat din pipa sa fără tutun. Zărindu-mă, ochii i se fac mai mici. „Indiferentul“ se plantase lîngă ușă. Jubilez! Sînt convins că i-am păcălit pe tustrei. Îi salut. „Indiferentul“ îmi răspunde cu glas tare, insinuant: „*Petrecere frumoasă!*“ și îmi face cu ochiul. Înainte de a ieși, mai arunc o privire spre tabloul cu chei: cheia de la 21 se află în cîrlig, la locul ei.

Geruiește cumplit. Umblu prin troiene ca prin tranșee. Un timp mă îndepărtez, apoi fac un ocol, intenționînd să ajung în spatele castelului. Înaintez prin noapte, hotărît să înfrunt orice primejdie. Ceva mai tîrziu mă pomenesc în dreptul unei intrări de serviciu, a cărei scară duce la așa-zisa aripă rece a clădirii, de unde pot să mă strecor neobservat la etajul doi. Spre norocul meu, scara e pustie. Mă strecor ca un fur. Nu aprind nici o lumină. Urc pe dibuite la mansardă. Deși calc ușor, parchetul uscat trosnește înfiorător de tare. Ajung, în sfîrșit, în dreptul camerei 21. O deschid cu șperaclul. Sînt mulțumit: prima parte a planului meu am dus-o la îndeplinire. Urma partea cea mai primejdioasă. Lepăd paltonul, vrînd să mă apuc de lucru. În aceeași clipă, îmi dau seama că în calculul meu se strecurase o eroare. Nu mă

puteam apuca de lucru, adică să scot scîndurelele parchetului, fără să aprind lumina, iar dacă aş fi aprins-o, mi-aş fi trădat prezenţa... Aş fi avut nevoie de o lanternă, dar ia-o de unde nu-i... Nu-mi rămînea decît să aştept. Amarnică aşteptare! Mă aşez în fotoliu şi încerc să-mi închipui întîlnirea cu „Indiferentul". Nu putea să fie decît veselă. Iar dacă va fi cazul, eu voi încerca să lovesc cel dintîi. La nevoie, ştiam să mă bat.

Am aşteptat mult pînă am auzit cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul Peleşului. Cînd le-am auzit însă, am simţit cum mi se încrînceneează carnea pe mine... Se apropia clipa cea cumplită... Şi nu m-am înşelat... Deodată, în liniştea mormîntală a castelului aud paşi... paşi şovăitori... parchetul coridorului scîrţîie sub apăsarea lor... paşii se apropie... Mă lipesc de peretele de lîngă uşă, hotărît să lovesc primul... Paşii se opresc la uşă... Aud răsuflarea vizitatorului nocturn. Acum vîră cheia în broască, deschide prudent uşa, o lasă larg deschisă. Dar, înainte de a face primul pas, vizitatorul aprinde o lanternă: o rază puternică de lumină mătură bezna camerei. Brusc, lumina se răsuceşte spre mine, orbindu-mă. Am simţit apoi o lovitură puternică în plex şi, cum nu sînt boxer, m-am prăbuşit la podea, fără cunoştinţă.

*

* *

Mai întîi am zărit ca prin ceaţă un punct luminos. Pe urmă, punctul a început să crească, să se umfle, să înainteze spre mine, să înghesuie negura în care căzusem prin unghere. Curînd, jur împrejurul meu

s-a făcut lumină. Recunosc tavanul camerei 14. Zac în patul meu, cu faţa-n sus. Îmi întorc privirile. Tresar. Inima prinde să-mi bată nebuneşte. În preajma patului meu — trei bărbaţi. Stau în picioare. „Indiferentul“ îmi zîmbeşte condescendent. Cel de lîngă el e paznicul pe care l-am întîlnit alaltăieri noaptea păzind intrarea principală a castelului. L-am recunoscut după cicatricea de pe faţa-i prelungă. Ceva mai spre uşă, domnul Gigi. Mă măsoară cu o expresie de adîncă plictiseală întipărită pe chip. Îmi amintesc fulgerător de cele petrecute cu mine. O durere surdă îmi stăruie în stomac. Aşadar, cei trei sînt ... Da, da, încerc eu să mă conving, cu complicitatea domnului Gigi ... Ce se va întîmpla acum cu mine? Sînt prizonierul lor. Închid ochii ... fac pe mortu-n păpuşoi. „Nu le convine că le-am descoperit secretul ... Îmi vor cere socoteală ... De aceea m-au cărat de sus în camera mea ... Şi doar m-au avertizat să nu mă bag!“

— Cum te simţi, tovarăşe scriitor?

E vocea „Indiferentului“. Îndrăzneşte să mă numească tovarăş! Nu răspund. Nu deschid ochii. Mă frămînt să găsesc o scăpare; şi patul care e atît de moale şi de îmbietor la somn ...

— Ce poate o lovitură să facă dintr-un om! îl aud pe cel cu cicatrice vorbind. E un om slab ... O lovitură a putut să-l îndoaie ...

Cuvintele paznicului mă jignesc. Deschid ochii. Văd din nou chipurile celor trei. Paznicul mă fixează cu insistenţă. Mila lui mă umileşte. Ripostez:

— Asta s-o credeţi voi că sînt un om slab! Nu mi-e frică de ce-o să mi se întîmple! N-aveţi decît să faceţi cu mine ce veţi crede de cuviinţă ... În-

tr-o zi, tot o să fiţi descoperiţi şi tot o să vă primiţi pedeapsa. Iar pe dumneata, domnule Gigi, te credeam un om cinstit...

Dau să mă ridic, dar o slăbiciune inexplicabilă mă obligă să renunţ la intenţia mea.

„Indiferentul" izbucneşte în rîs. Rîd şi complicii săi.

— Te uită, dom'le, unde poate să-l ducă pe un autor propria sa literatură de aventuri!

Ironia „Indiferentului" mă jigneşte şi mai rău.

— Nu e frumos să-ţi baţi joc de un prizonier. Lichidaţi-mă cît mai repede. Un lucru însă vă rog: fără umilinţe şi jigniri!

Cei trei rîd într-una. „Indiferentul", potolindu-se cel dintîi, se aşază lîngă mine, pe marginea patului.

— Să lăsăm gluma, îmi propune. Cum te simţi?

— Destul de puternic ca să vă pot înfrunta.

Îmi pune mîna pe frunte. O găseşte fierbinte, căci îi spune „paznicului" să aducă un pahar de apă. Într-adevăr, mi-e sete, mi-e gura uscată. Dar mă îmbărbătez spunîndu-mi: „Trebuie să fii demn... Să nu bei... Refuzi orice compromis!"

„Indiferentul" îmi întinde paharul şi mă îndeamnă:

— Bea!

— Nu vreau! izbucnesc eu. Nu beau din apa voastră!

— Da' de unde ştii cine sîntem noi? mi se adresează el cu o voce blîndă.

„Chiar aşa, îmi zic şi eu, de unde ştii cine sînt dumnealor?"

— Deci, nu ştii cine sîntem? continuă „Indiferentul", pe acelaşi ton înţelegător. Să facem atunci pre-

zentările de rigoare. Nu de alta, dar ar fi păcat să te chinuieşti de sete. Dumnealui, care a binevoit să aducă paharul cu apă, e locotenentul de miliţie Petre Istrati. Pe chelarul castelului, Gigi Vrînceanu, îl cunoşti mai demult şi mai bine decît mine. Iar cel care-ţi vorbeşte este unul din cititorii cărţilor dumitale, căpitanul de miliţie Călin Musceleanu. Ei, acum sper că n-o să refuzi să bei paharul cu apă!

Uluiala mea îi face din nou să zîmbească. Nu mai ştiu ce să cred. Apuc paharul şi-l golesc pe nerăsuflate. Of, Doamne, ce întîmplare absurdă, neverosimilă!

— Te-a lovit puternic? mă întreabă cel cu cicatricea.

— Ce mai întrebi? dă din cap „Indiferentul".

— Pentru Dumnezeu, da' cine m-a lovit? îndrăznesc eu să deschid gura.

— Asta-i altă poveste. Căpitanul îmi ia paharul din mînă. Mai vrei unul? Nu? Îl pune pe noptieră.

— Totuşi, cine m-a lovit?

— Eu zic să lăsăm pe mîine.

— Nu, nu! mă împotrivesc.

— Vezi, surîde „Indiferentul", dacă nu mi-ai fi refuzat invitaţia, nu ţi s-ar fi întîmplat nimic. Să fi venit la mine... să fi jucat o partidă de şah sau o tablă...

„Cine sînt, totuşi, cei trei? mă întreb. Mi se înşiră verzi şi uscate, iar eu îi cred! Unde mi-e vigilenţa?"

— Afirmaţi să sînteţi ofiţeri de miliţie. Arătaţi-mi legitimaţia.

— Eu plec, anunţă Gigi, surîzînd zeflemitor.

— Nici eu nu mai rămîn, tovarăşe căpitan, inter-

vine şi cel cu cicatricea. Sînt obosit... Mi-e tare somn.

Retragerea lor mi se pare simptomatică. Rămîn singur faţă în faţă cu „Indiferentul". Binevoitor, îmi întinde legitimaţia. Într-adevăr, aparţine căpitanului Călin Musceleanu. Descopăr ridicolul situaţiei şi simt cum mă cuprinde un val de ruşine. O tăcere adîncă se aşterne între noi. După un timp, aud răsunînd bătăile metalice ale orologiului din turnul Peleşului. Plutesc lin şi solemn în noaptea luminată de troiene de zăpadă.

— „Cîinele din Baskerville" m-a lovit? deschid, în sfîrşit, gura.

— Cine?

E rîndul meu să zîmbesc. De unde să ştie ofiţerul poreclele împărţite de mine, cu dărnicie, locatarilor din castel. Îl lămuresc.

— Nu, nici „Cîinele", nici „Prinţesa" nu sînt amestecaţi în ceea ce s-a petrecut în noaptea asta, sus, la mansardă.

Mă înnegurez. Imaginaţia mi-a jucat un nou renghi — m-am lăsat tîrît de ea.

— Atunci cine m-a lovit?

— Nu-l cunoşti. N-ai de unde să-l cunoşti. E un oarecare Horia Serafim, fiul unei foste cameriste regale şi care a căutat în mansarda castelului pietre preţioase ascunse de mamă-sa după 30 decembrie 1947. Îl urmărim de mai multă vreme. A sosit aici sub masca unui horticultor de la Bucureşti. A tras la casa grădinei... Ziua studia sera, iar noaptea dădea tîrcoale mansardei.

— Deci, eu...?

Căpitanul Musceleanu zîmbeşte.

— Dumneata ai căzut ca musca în lapte. M-ai încurcat la un moment dat... erai cît pe-aci, din pricina curiozității dumitale, să strici totul. Am crezut că o să-mi înțelegi avertismentul.

— Recunoști, deci, că ești autorul scrisorii? zvîcnesc eu din pat.

— Nici nu intenționam să neg acest lucru. Credeam că, în calitatea dumitale de autor de literatură de aventuri, ai să înțelegi, citind rîndurile mele, că nu trebuie să te amesteci. Se pare însă că bilețelul meu a avut un efect contrariu: te-a ațîțat și mai rău. Aș fi intervenit personal, dar nu-mi era permis să mă deconspir. Cînd Gigi, care mi-a fost de mare ajutor, mi-a comunicat că vrei să te muți în camera 21, mi-am dat seama că ești pe cale să-mi strici capcana întinsă de mine căutătorului de averi monarhice. Te-am invitat la mine să jucăm șah. Intenționam să te fac prizonier în această noapte hotărîtoare pentru acțiunea noastră. Nu te-ai lăsat însă atras în capcana mea. Și ai pățit-o ...

Tăcerea se așterne iarăși. Dar nu pentru mult timp. Zic:

— Căpitane, m-aș ridica eu, dar n-am putere. M-a lovit strașnic. Ia vezi, în debaraua aia din colț, țin o sticlă de... „cinci stele“ ... Să bem de cunoștință, „Indiferentule“.

— Cum mi-ai zis? mă întreabă el înălțîndu-și sprîncenele a mirare.

— Ce, crezi că dumneata ai scăpat de poreclele mele?

A adus coniacul. Am băut amîndoi pînă în zori... Așa l-am cunoscut pe Călin Musceleanu, ucenicul bătrînului criminalist Patrolea.

CUPRINS

Redactor: EUGENIA TUDOR
Tehnoredactor: ELENA GĂRĂJĂU

Dat la cules 25. 02. 1969. Bun de tipar 29. 04. 1969. Apărut 1969. Comanda nr. 6025. Tiraj 150140 broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². 700×1000/32. Coli editoriale 9,85. Coli de tipar 7,5. A 1410 C. Z. pentru bibliotecile mici 8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 181/1969 la Întreprinderea Poligrafică Cluj, str. Brassai nr. 5—7 Cluj
Republica Socialistă România

Lei 6,50